

Adila BEGOVIĆ

ARAPSKI JEZIK

اللغة العربية

للمدارس الثانوية

الصف الثالث

3

3. razred SREDNJE škole

Izdavači: *Federacija Bosne i Hercegovine
Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta
Izdavačka kuća Ljiljan, Sarajevo*

Za izdavače: *Prof. dr. Fahrudin Rizvanbegović
Mensur Brdar*

Urednici: *Ismet Krnić
Enes Durmišević*

Recenzenti: *Lamija Hadžiosmanović
Mesud Hafizović
Emina Memija*

Lektori: *Habiba Hafizović
Fadila Gušo*

Ilustracija
naslovne strane: *TRIO, Sarajevo*

Stručni konsultant: *Salem Obralić*

DTP: *El-Kalem, Sarajevo*

Štampa: *Dom štampe, Zenica*

ISBN 9958-22-019-9. - ISBN 9958-11-008-3

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

UDK 809.27(075.3)

BEGOVIĆ, Adila

Arapski jezik : za III razred srednje škole / Adila Begović. - Sarajevo :

Ljiljan, [etc.], 1997. - 140 str. : ilustr. ; 24 cm

Na nasl. str. i usp. stv. nasl. na arap. pismu.

ISBN 9958-22-019-9. - ISBN 9958-11-008-3

*Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Vlade Federacije Bosne i Hercegovine
rješenjem broj UP-I-03-65-4572-121/97, odobrilo je ovaj udžbenik u školskoj 1997./98. godini*

Tiraž: 4.000 primjeraka

*Strogo je zabranjeno svako umnožavanje i preštampanje ovog udžbenika bez odobrenja izdavača.
Neovlašteno kopiranje, umnožavanje i preštampanje predstavlja krivično djelo iz čl. 100. Zakona o
autorskom pravu (Sl. list RBiH br. 2/92 i 13/94).*

ADILA BEGOVIĆ

ARAPSKI JEZIK

III. RAZRED SREDNJE ŠKOLE

DRUGO IZDANJE

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA
IZDAVAČKA KUĆA "LJILJAN", SARAJEVO

Sarajevo 1999. godine

PREDGOVOR

Potreba za udžbenikom savremenog arapskog jezika za srednje škole podstakla je Ministarstvo za obrazovanje Republike Bosne i Hercegovine da raspiše konkurs za izradu takvih udžbenika.

U Prvoj klasičnoj gimnaziji u Sarajevu još od davne 1954/55. šk.g. u programu je arapski i turski jezik. Cilj je bio da se osposobi jedan kadar mladih orijentalista. To nastojanje podsticala je Katedra za orijentalne jezike otvorena šk.g. 1950/51. Međutim, što se tiče arapskog jezika udžbenika nije bilo sem gramatike autora dr. Sikirića i koautora štampane 1936. god.

Kako sam svoj radni vijek provela u Prvoj gimnaziji i predavala historiju, arapski i turski jezik, pokušala sam da na osnovu svojih bilježaka te dostupnih mi sličnih udžbenika i dugogodišnjeg rada i iskustva sa učenicima napišem za potrebe srednjih škola udžbenike arapskog jezika. Pred sobom sam imala meni dobro poznat uzrast učenika kojima su namijenjeni ovi udžbenici. Nastojala sam da dadem i koncepciju gramatičko-sintaksičkog gradiva i vježbi koje će zainteresirati i motivirati učenika da krene i sam u sistematsko izučavanje ovog zaista lijepog svjetskog i vjerskog jezika i njegove prebogate leksičke i literarne građe.

Udžbenik za sva četiri razreda radila sam prema Nastavnom planu i programu koji je sačinjen u Pedagoškom zavodu Republike BiH. I pored ozbiljne manjkavosti datih programa trudila sam se da udžbenici dobiju kvalitet savremenog jezika, ali i da sačuvaju maksimalni fundus klasičnog arapskog jezika bez koga ne bi bilo moguće ni ući u specifičnosti ovog jezika. Dāti tekstovi su obogaćeni arapskim poslovicama, kur'anskim citatima kao i savremenim literarnim odlomcima. To će, nadam se, omogućiti učeniku da uoči razliku između savremenog i klasičnog jezika te da sa mnogo više interesa prati vlastiti razvoj i svoj uspjeh.

Pri radu sam se koristila gramatikama nekih arapskih autora. Gramatiku autora Caspari-Muller (na njemačkom jeziku) koristili su autori udžbenika izdatih kod nas (Kadić i Bulić te dr. Sikirić) ja sam se koristila i njihovim udžbenicima i pomenutom gramatikom.

Voljela bih da nastavnici kojima su i namijenjeni ovi udžbenici svojim radom ispune sve po njima uočene propuste i da učenicima učenje ovog jezika

olakšaju i uljepšaju. Da ih navode na prihvatanje potrebe učenja stranog jezika jer to je putovanje kroz nepoznate predjele ljudskog duha, a učenjem arapskog jezika ti predjeli su neizmjereno široki!

Sretna sam što sam mogla iskoristiti ovu šansu da iza mene ostane mali trag mog zanimanja koje sam jako voljela i krajnje korektno obavljala.

Ostaje mi da se nadam i od svega srca želim da ovi udžbenici posluže pored nastavnika i učenika i svima onima koji imaju interes za učenjem arapskog jezika te da u tom pravcu postignu uspjeh.

U Sarajevu, septembra 1996 god.

ADILA (R) BEGOVIĆ-CHABBOUH

UVOD

Evo nas u trećem razredu a to znači da smo podobro ušli u duh arapskog jezika koji nam je sad već mnogo bliži nego na samom početku našeg učenja toga, zaista, bogatog jezika.

Mada se ne može reći da obiluje građom o gramatici, naročito su siromašni glagolski oblici, ipak je to veliki svjetski jezik koji ima najbogatije leksičko ostvarenje.

Rekli smo da ima dva vremena, jedno za prošlost a jedno za radnju koja još traje kad o njoj govorimo. Ima oblike za zapovjedni način (za zabranu i za zapovijed), kao i participijalne oblike koji su imenski dio glagola pa se tako i ponašaju. Mogu se odrediti i uvijek u rečenici zamijeniti za glagolski oblik nekog vremena. To se čak smatra stilskom osobinom. Isti je slučaj i sa infinitivom kojeg smo do sada sreli samo za prvu vrstu glagola i zato smo prema paradigmi naučili najčešće susretane oblike. Infinitiv se, također, može u svom obliku upotrijebiti umjesto glagolskog oblika, može se odrediti ili uzeti kao neodređen.

Razgledamo li tabelu koja prikazuje morfološki razrađene glagolske oblike, zaključit ćemo da se glagol kao vrsta riječi obogaćuje na jedan vrlo duhovit način. Arapi veoma vole svoj jezik i smatraju da je to ono što mogu drugim ljudima na Zemlji ponuditi kao veliko blago pa zato ne čudi da su se generacije i generacije bavile proučavanjem i usavršavanjem svog jezika.

Ono što se u našem jeziku postiže dodavanjem prefiksa pred osnovni glagolski oblik, to se u arapskom jeziku: postiže „proširivanjem“ prve vrste glagola koju stoga što nema u korijenu „slabih“ konzonanata zovemo الثَّلَاثِيُّ الْمُجَرَّدُ (čista tri konzonanta). To proširivanje može se vršiti ispred paradigme i između svakog njenog člana pa i na kraju.

Ali, krenimo redom! Najprije da ponovimo participijalne oblike:

Particip pasiva - اِسْمُ الْمَفْعُولِ - الْمَفْعُولُ

Particip aktiva - اِسْمُ الْفَاعِلِ - الْفَاعِلُ

PARTICIP PASIVNI

(إِسْمُ الْمَفْعُولِ)

Do sada smo naučili da svi glagolski i drugi oblici u gramatici dolaze na paradigmu preko konzonantata **فعل**. To je zbog toga što se u mnoštvu takvih oblika lakše snalazimo. Tako je i sa participima. Paradigma za particip aktivni je **فَاعِلٌ** a za pasivni **مَفْعُولٌ**. Pošto se radi o imenskim oblicima glagola, oni dolaze na tenwin (N. – G. – Ak. –). Pošto imaju sva tri padežna nastavke, mijenjaju se po potpunoj promjeni. Tako će oblici po broju doći na:

	muški rod	ženski rod
jednina	مَفْعُولٌ	مَفْعُولَةٌ
dvojina	مَفْعُولَانِ	مَفْعُولَتَانِ
množina	مَفْعُولُونَ	مَفْعُولَاتٌ
nepravilna množina	مَفَاعِيلُ	مَفَاعِلُ

Particip pasivni se može izvoditi samo od prelaznih glagola. Ali, u arapskom jeziku svaki glagol kojem se doda prijedlog postaje prelazan. Naravno, nećemo praviti prelazan glagol od onih koji po svom smislu ne bi mogli biti upotrijebljeni. Ako se može postići pravi smisao, onda će uz takav glagol kao objekat stajati riječ u genitivu zbog prijedloga koji smo dodali. Tako, imamo, npr.:

onaj pokraj koga se prošlo - مَمْرُورٌ بِهِ
 ona pokraj koje se prošlo - مَمْرُورٌ بِهَا
 one pokraj kojih se prošlo - مَمْرُورٌ بِهِنَّ

Značenje participa pasivnog jeste da neko ili nešto trpi glagolsku radnju. Međutim, oba participa, i aktivni i pasivni, često imaju atributivno značenje - što im njihov pridjevski karakter omogućava - i tada se ponašaju kao i svaki pridjev, tj. slijede svoju imenicu u rodu, broju, padežu, određenosti i neodređenosti.

Stilski se smatra boljim ako se glagol zamijeni participom. Tako se particip aktivni često upotrebljava umjesto prezenta, čak umjesto relativne rečenice, npr.:

Ovaj poklon je primljen kod nas. هَذِهِ الْهَدِيَّةُ مَقْبُولَةٌ عِنْدَنَا.

Troje je nepoznato osim u tri slučaja: hrabrost u ratu, mudrost u srdžbi i iskren prijatelj kad si u nuždi. ثَلَاثَةٌ لَا يُعْرَفُونَ إِلَّا فِي ثَلَاثَةِ مَوَاضِعَ: الشُّجَاعُ عِنْدَ الْحَرْبِ وَالْحَكِيمُ عِنْدَ الْغَضَبِ وَالصَّدِيقُ عِنْدَ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ

Onaj koji pije vino kao (opojno piće) je osramoćen. شَارِبُ الْخَمْرِ مَذْمُومٌ.

U ovom primjeru particip aktivni je poimeničan i upotrijebljen u funkciji الْمُضَافُ a predikat je na oblik participa pasivnog.

Nisu rijetki slučajevi poimeničnog participa aktivnog, npr.:

pisac, sekretar, pisac - كَاتِبٌ
radnik - عَامِلٌ

I particip pasivni može često doći u funkciji atributa kao što smo već istakli, npr.: Nanizani biseri su lijepi. الْأَلَايِ الْمَنْظُومَةُ حَسَنَةٌ.

Kad se particip aktivni završava na ي - u nominativu i genitivu, ako nije određen, izgubi ي i završava se na ـ, npr.: عَالٍ od عَالِي = visok, dok će u akuzativu biti عَالِيًا ako se odredi, a onda će glasiti za nominativ i genitiv الْعَالِي akuzativ الْعَالِي.

VJEŽBE

الْتَّمَرِينَاتُ

كان النبي صلعم يعود المريض ويتبع الجنائز ويجالس الفقراء - اعلم ايها الانسان انك مخلوق ولك خالق وهو خالق العالم وجميع ما في العالم، وانه واحد وهو على كل شيء قدير، وقدرته ومملكته في نهاية الكمال وهو مالك الملك لا ملك الا مملكته - قال النبي صلعم: من لم يرحم صغيرنا ولم يوقر كبيرنا فليس منا - قيل لافلاطون ما هو الشيء الذي لا يحسن ان يقال وان كان حقا فقال مدح الانسان نفسه - الكتاب الذي لا افهم مفهومة صعب جدا

1. Prevedite dati tekst i pokušajte izvršiti promjene u njemu kao što su: umjesto glaglskog oblika upotrijebi participijalni oblik; umjesto aktivnog stavi pasivni oblik, naravno, pri tome vodeći računa o logičkom značenju.

2. Prevedi na arapski jezik:

Muslimani osvojiše Španiju na početku osmog stoljeća. Hrabrost i darežljivost su dva pohvalna svojstva. Bog je Stvoritelj nebesa i Zemlje. Salahuddin je bio moćan vladar koji se spominje zbog njegove pravednosti i hrabrosti. Želim vam razjasniti način učenja. Koji su najstariji gradovi na svijetu? Ovi ljudi ne razumiju arapski jezik. To je zaista očigledna i jeftina laž.

RIJEČI الْكَلِمَاتُ

obići, vratiti se - عاد - يَعُودُ	osvojiti - فَتَحَ - يَفْتَحُ
pratiti, izići za - تَبَعَ - يَتَّبِعُ	Španija - الأندلسُ
stvoren - مَخْلُوقٌ	početak - بَدَأَ
stvoritelj - خَالِقٌ	stoljeće - قَرْنٌ - قُرُونٌ
svršetak - نِهَآيَةٌ	hrabrost - شَجَآءٌ
savršenstvo - كَمَالٌ	darežljivost - سَخَآؤٌ - سَخَاوَةٌ
smilovati se - رَحِمَ - يَرْحَمُ	svojstvo - خَصْلَةٌ
biti lijep - حَسَنٌ - يَحْسَنُ	razjasniti - بَيَّنَّ - يَبَيِّنُ
hvaliti - مَدَحَ - يَمْدَحُ	način, put - طَرِيقٌ
sadržaj, značenje - مَفْهُومٌ	očigledan - مَكْشُوفٌ
težak, teškoća - صَعَبٌ	jeftino - رَخِيسٌ

Nauči pjesmicu!

VOZ الْقَطَارُ

<i>Lokomotiva se</i>	قَاطِرَةُ الْحَدِيدِ
<i>kreće na gorivo</i>	تَسِيرُ بِالْوُقُودِ
<i>žuri s putnicima,</i>	تُسْرِعُ بِالرُّكَّابِ
<i>prtljagom i poštom</i>	وَالْمَتَاعِ وَالْبَرِيدِ
<i>prenoseći ih od jednog</i>	تَنْقُلُهُمْ مِنْ بَلَدٍ
<i>do drugog dalekog mjesta.</i>	لِبَلَدٍ بَعِيدٍ ...

SLOŽENA GLAGOLSKA VREMENA

Znamo da u arapskom jeziku imamo samo dva vremena **الْمَاضِي وَالْمُضَارِعُ** (kod nas se to, uglavnom, prevodi kao perfekt i imperfekt). Kako u arapskom jeziku nema više oblika za prošlost, onda nije uputno **الماضي** prevesti perfektom. Kako onda pokriti sve prošle radnje u bosanskom jeziku? Pa i imperfekt je jedna vrsta prošlosti! Šta bi onda označilo prezent u arapskom jeziku?

Arapski gramatičari kažu za **الماضي** to je radnja koja je trajala i prošla = a za **المضارع** to je radnja koja traje (a mi o njoj ili u njoj govorimo).

Imperfekat ili prošlost koja se još nije završila (ili, kako su je kod nas prevodili - predašnje nesvršeno vrijeme) u arapskom jeziku je složeno vrijeme (a sad oni koji su već upotrijebili izraz imperfekt - takvo složeno vrijeme zovu pravi imperfekt!). Perfekt ima, također, svoj složeni oblik - pa ga kod nas zovu pluskvamperfekt ili davno prošlo vrijeme.

Da vidimo kako dobivamo složeni oblik **الماضي** koji će ukazivati na glagolsku radnju koja je prošla a desila se prije neke druge prošle radnje. Nastaje tako da se pomoćni gl. **كان** u obliku **الماضي** stavi ispred nekog glagola koji se mijenja. Često se između ova dva glagolska oblika stavi čestica **قد** (koja se i ne mora prevesti). Tako imamo glagol **لبس**

Broj	3. 1. (الْغَائِبُ)	2. 1. (الْمُخَاطَبُ)	1. 1. (الْمُتَكَلِّمُ)
jednina m.r.	كَانَ (قَدْ) لَبَسَ bio je obukao	كُنْتَ (قَدْ) لَبِسْتَ bio si obukao	كُنْتُ (قَدْ) لَبِسْتُ bio sam obukao
jednina ž.r.	كَانَتْ (قَدْ) لَبَسَتْ bila je obukla	كُنْتِ (قَدْ) لَبِسْتِ bila si obukla	كُنْتُ (قَدْ) لَبِسْتُ bila sam obukla
dvojina m.r.	كَانَا (قَدْ) لَبَسَا bili su obukli njih dvojica	كُنْتُمَا (قَدْ) لَبِسْتُمَا bili ste obukli vas dvojica	
dvojina ž.r.	كَانَتَا (قَدْ) لَبَسَتَا bile su obukle njih dvije	كُنْتُمَا (قَدْ) لَبِسْتُمَا bile ste obukle vas dvije	
množina m.r.	كَانُوا (قَدْ) لَبَسُوا bili su obukli	كُنْتُمْ (قَدْ) لَبِسْتُمْ bili ste obukli	كُنَّا (قَدْ) لَبِسْنَا bili smo obukli
množina ž.r.	كُنَّ (قَدْ) لَبِسْنَ bile su obukle	كُنْتُنَّ (قَدْ) لَبِسْتُنَّ bile ste obukle	كُنَّا (قَدْ) لَبِسْنَا bile smo obukle

Napomene:

1) Čestica **قَدْ** u ovom obliku znači „već“, npr.: već smo bili obukli

2) Ovo vrijeme arapski gramatičari zovu **الفعل الماضي المنتهى**

Negacija složenih vremena ista je kao i kod običnih vremena. Ipak, a to smo, također, već naučili, pred perfektom i pluskvamperfektom stoji **مَا** iako nije obavezno da tako bude (može se upotrijebiti i **لَا**), npr.:

nije bio znao (još) **مَا كَانَ قَدْ عَلِمَ**

Pasivni oblici prave se od prelaznih glagola, i to prema obrascu **فُعِلَ - يُفَعَّلُ** za pasiv, npr.

već je bilo napisano **كَانَ قَدْ كُتِبَ**

Evo još nekih primjera:

Mi smo vas bili tražili u školi, ali vi ste već bili izašli.

كُنَّا قَدْ طَلَبْنَاكُمْ فِي الْمَدْرَسَةِ وَلَكِنْ أَنْتُمْ كُنْتُمْ قَدْ خَرَجْتُمْ

Osman je bio poznavao našeg učitelja koji je bio stanovao u našem susjedstvu.

كَانَ عُثْمَانُ قَدْ عَرَفَ مُعَلِّمَنَا الَّذِي كَانَ قَدْ سَكَنَ فِي جَوَارِنَا

Predašnje nesvršeno vrijeme

(**الفعل الماضي المستمرّ** - **fi'lu-l-madi-l-mustamirri**)

Predašnje nesvršeno vrijeme u arapskom jeziku kazuje radnju koja je duže vremena trajala ili se ponavljala. Tvoriti se tako da se **الماضي** pomoćnog glagola **كَانَ** stavi ispred **المضارع** glagola koji se mijenja. Negativan oblik se dobije kad se negativna čestica **لَا** stavi između pomoćnog glagola i onoga koji konjugiramo, npr.:

On se ne igraše. **كَانَ لَا يَلْعَبُ**

Ako nam treba pasiv - onda (kao i u pluskvamperfektu) u pasivnom obliku dođe samo glavni glagol, pomoćni glagol ostaje u aktivnom obliku, npr.:

pitaše se (bijaše pitano) **كَانَ يُسْأَلُ**

Evo još nekoliko primjera:

Ti (a ne neko drugi - zato lična zamjenica) gledaše nju iza zavjese.

أَنْتَ كُنْتَ تَنْظُرِينَ إِلَيْهَا مِنْ وَرَاءِ السُّتَارَةِ

Praše se odjeća vodom i sapunom. **كَانَ يُغْسَلُ الثِّيَابُ بِالْمَاءِ وَالصَّابُونِ**

Prije nego prikažemo tabelu oblika الفعل الماضي المستمر recimo, makar kratko, da u vezi sa glagolskim oblicima u arapskoj gramatici postoji tzv. pojačanje imperativa i imperfekta koje se kod nas prevodi „svakako“ - a u negativnom obliku „nikako“.

Kad se radi o imperativu, onda se na krajnji konzonant doda jedan ن ili ن – ن. Tako će ن sa tešdidom biti dodat na sve oblike imperativa, dok će (sakin) biti dodat jednini muškog i ženskog roda i množini muškog roda.

Tako će biti, npr:

svakako sjedi اجلسن

neka nikako ne traži لا يَطْلُبَنَّ

ali i: svakako traži اُطْلُبَنَّ i: svakako traži (ž.r.) اُطْلُبَنَّ

Što se tiče المضارع, kad ima značenje futura prvog, pojačava se kod svih oblika ن – ن – ن uz sve oblike jednine u 1, 2, 3. licu množine muškog roda.

svakako će ona pisati تَكْتُبَنَّ – تَكْتُبَنَّ

svakako ću pisati أَكْتُبَنَّ i negativno: neću nikako pisati لَا أَكْتُبَنَّ

Napomena: Ova vrsta pojačanja veoma je česta u tekstu Kur'ana azimu-ššana i zato smo smatrali da je ne bi trebalo zaobići.

Čestica قد u ovom vremenu المضارع znači katkad

Broj	3. 1. (الْغَائِبُ)	2. 1. (الْمُخَاطَبُ)	1. 1. (الْمُتَكَلِّمُ)
jednina m.r.	كَانَ يَسْمَعُ slušaše (on)	كُنْتَ تَسْمَعُ slušaše (ti)	كُنْتُ أَسْمَعُ slušah
jednina ž.r.	كَانَتْ تَسْمَعُ slušaše (ona)	كُنْتِ تَسْمَعِينَ slušaše (ti)	كُنْتُ أَسْمَعُ slušah
dvojina m.r.	كَانَا يَسْمَعَانِ slušaahu (njih dva)	كُنْتُمَا تَسْمَعَانِ slušaste (vas dva)	
dvojina ž.r.	كَانَتَا تَسْمَعَانِ slušaahu (njih dvije)	كُنْتُمَا تَسْمَعَانِ slušaste (vas dvije)	
množina m.r.	كَانُوا يَسْمَعُونَ slušahu (oni)	كُنْتُمْ تَسْمَعُونَ slušaste (vi)	كُنَّا نَسْمَعُ slušasmo (mi)
množina ž.r.	كُنَّ يَسْمَعْنَ slušahu (one)	كُنْتُنَّ تَسْمَعْنَ slušaste (vi)	كُنَّا نَسْمَعُ slušasmo (mi)
Negativ: ne slušah كُنْتُ لَا أَسْمَعُ			

VJEŽBE

الْتَمَرِينَاتُ

- Prevedi tekst:
- Od običnih glagolskih oblika načini složena vremena
- Pojačaj imperativ i imperfekt (sa određenim smislom)
- Ispričaj neku dogodovštinu i posluži se složenim vremenima

Prevedi na bosanski jezik - vokaliziraj - analiziraj

كَانَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَرْوَانَ ذَاتَ لَيْلَةٍ فِي سَمَرِهِ مَعَ وَلَدِهِ وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَخَاصَّتِهِ فَقَالَ لَهُمْ: لِيَقُلْ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْكُمْ أَحْسَنَ مَا قِيلَ مِنَ الشُّعْرِ، لِيَفْضَلَ مَنْ رَأَى تَفْضِيلَهُ. فَأَنْشَدُوا وَفَضَّلُوا فَقَالَ بَعْضُهُمْ: أَمْرُ الْقَيْسِ وَقَالَ بَعْضُهُمُ النَّابِغَةُ وَقَالَ بَعْضُهُمُ الْأَعَشَى فَلَمَّا فَرَغُوا قَالَ أَشْعَرُ وَاللَّهِ مِنْ هَؤُلَاءِ جَمِيعًا عِنْدِي الَّذِي يَقُولُ ...

رِجْعِي الْكَلِمَاتُ

u razgovoru provoditi noć - سَمَرَ	odabrati - اخْتَارَ
posjelo, sijelo - سَمَرَ	rijetkost - نَوَادِرُ mn. - نَادِرَةٌ
pjesme - شُعْرٌ - أَشْعَارٌ	vl. ime - الْمَلِكُ بْنُ مَرْوَانَ
kosa - شَعْرٌ	vl. imena pjesnikâ - إِمْرُؤُ الْقَيْسِ النَّابِغَةُ الْأَعَشَى
cesta - شَارِعٌ	
nadmašiti - فَضَّلَ	
recitirati - أَنْشَدَ	završiti - فَرَغَ
pjesnik - شَاعِرٌ	veći pjesnik - أَشْعَرُ

TREĆA LEKCIJA

الدَّرْسُ الثَّالِثُ

FUTUR

(فِعْلُ الْمُسْتَقْبَلِ - fi'lu-l-mustakbali)

Posebni oblici za izražavanje budućeg vremena u arapskom jeziku ne postoje. Futur se izražava oblikom (المضارع) vremena koje traje kad se jednostavno ispred njega stavi čestica سَوْفَ i سَ.

npr.: učinit ćeš - سَوْفَ تَفْعَلُ سَتَفْعَلُ

ja ću učiniti	(سَوْفَ أَفْعَلُ) سَأَفْعَلُ	1. l. jed. oba roda
mi ćemo učiniti	(سَوْفَ نَفْعَلُ) سَنَفْعَلُ	1. l. mn. oba roda
ti ćeš učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلُ) سَتَفْعَلُ	2. l. jed. m. r.
ti ćeš učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلِينَ) سَتَفْعَلِينَ	2. l. jed. ž. r.
vas dvojica ćete učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلَانِ) سَتَفْعَلَانِ	2. l. dv. m. r.
vas dvije ćete učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلَانِ) سَتَفْعَلَانِ	2. l. dv. ž. r.
vi ćete učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلُونَ) سَتَفْعَلُونَ	2. l. mn. m. r.
vi ćete učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلْنَ) سَتَفْعَلْنَ	2. l. mn. ž. r.
on će učiniti	(سَوْفَ يَفْعَلُ) سَيَفْعَلُ	3. l. jed. m. r.
ona će učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلُ) سَتَفْعَلُ	3. l. jed. ž. r.
njih dvojica će učiniti	(سَوْفَ يَفْعَلَانِ) سَيَفْعَلَانِ	3. l. dv. m. r.
njih dvije će učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلَانِ) سَتَفْعَلَانِ	3. l. dv. ž. r.
oni će učiniti	(سَوْفَ يَفْعَلُونَ) سَيَفْعَلُونَ	3. l. mn. m. r.
one će učiniti	(سَوْفَ يَفْعَلْنَ) سَيَفْعَلْنَ	3. l. mn. ž. r.

Ako želimo izraziti negaciju, tu su negativne čestice لَا (a može i مَا mada rjeđe) kao i čestica لَنْ - neće nikad (nikako).

neću uraditi - سَوْفَ لَا أَعْمَلُ

neću nikako (nipošto / nikad) uraditi - سَوْفَ لَنْ أَعْمَلُ

FUTUR DRUGI

Ovaj oblik je uveden u novije doba u klasični arapski jezik i ima tendenciju da izrazi radnju koja će se završiti prije neke druge buduće radnje ili sa njom istovremeno. Osim toga, ova konstrukcija futura drugog upotrijebljena odvojeno od neke druge buduće radnje znači dopuštanje mogućnosti ili pretpostavke neke druge radnje.

Futur drugi se izražava tako da se pomoćni glagol كَانَ stavi u oblik المضارع a glagol koji se konjugira u الماضي. Pri tome se može upotrijebiti čestica قد koja se stavi između dva glagolska oblika ili ispred pomoćnog glagola:

أَكُونُ (قَدْ) فَعَلْتُ. Ja ću već učiniti.

لَا أَكُونُ قَدْ فَعَلْتُ. Ja vjerojatno neću učiniti.

يَكُونُ قَدْ جَاءَ بَعْدِي. Vjerojatno je došao iza mene.

أَبْعُدْ مِنِّي حَتَّى لَا أَكُونُ قَدْ أَضْرَبُكَ. Odmakni se od mene - da te ne udarim.

VJEŽBE

الْتَّمْرِينَاتُ

وَطْنِي الْأَكْبَرُ

إِنَّ الْوَطْنَ بَوَسْنَةً فِي مَرْكَزٍ مَهْمٍ جِدًّا بَيْنَ الشَّرْقِ وَالْغَرْبِ فَهُوَ فِي مَكَانٍ مُتَوَسِّطٍ بَيْنَ الْبُلْدَانِ الْآخَرَى فِي شِبْهِ جَزِيرَةِ الْبَلْقَانِ (Balkan) لَهُ مَدُنٌ جَمِيلَةٌ وَقَدِيمَةٌ بَعْضُهَا أَقْدَمُ مِنْ أَرْبَعِمِائَةِ سَنَةٍ. أَمَّا الْجِبَالُ وَالْغَابَاتُ فَهِيَ عَظِيمَةٌ. أَنْهَارُهُ طَوِيلَةٌ وَبِالْمِيَاهِ غَزِيرَةٌ. عِنْدَهُ بَحْرٌ آدِرِيَاتِكُ. إِنَّ الزَّرَاعَةَ فِي مُقَدِّمَةِ الْأَعْمَالِ. مِنَ الْمَحْصُولَاتِ الَّتِي يُغْلُهَا بِلَادُنَا الْقَمْحُ وَالذَّرَّةُ وَالْفَوَاكِهُ. تَوْجَدُ فِيهِ الْمَعَادِنُ وَالصَّنَاعَاتُ الْمُخْتَلِفَةُ. وَالْخَضِرَوَاتُ عَلَى اخْتِلَافٍ أَنْوَاعِهَا.

جِبَالٌ - planine, brda

غَابَاتٌ - šume

أَنْهَارٌ - rijeke

زُرَاعَةٌ - poljoprivreda

مُقَدِّمَةٌ - u prvom planu

مَرْكَزٌ - centar, položaj

مَهْمٌ - važan

مَحْصُولَاتٌ - proizvodi

أَغْلٌ - يُغْلُ - davati rod

مَعَادِنٌ - rude

صَنَاعَاتٌ - industrija

شِبْهُ جَزِيرَةٍ - poluotok

مَدُنٌ - gradovi

خَضِرَوَاتٌ - povrće

istok - شَرْقٌ
 zapad - غَرْبٌ
 središnji - مُتَوَسِّطٌ

pšenica - قَمْحٌ
 kukuruz - ذُرَّةٌ
 voće - فَوَاكِهُ

1. Napiši deset rečenica odabranih iz datog teksta ili iskoristi riječi koje si usvoji(la) u futuru I i II.
2. Upiši dio grada u kojem stanuješ.
3. Prevedi sljedeće rečenice na arapski jezik.
 - a) Kad završim svoje školovanje, ja ću putovati da vidim i druge zemlje.
 - b) Moja majka će mi kupiti nove haljine za zimu.
 - c) Volim čitati dobre knjige, ali ću morati najprije naučiti zadaću.
 - d) Bit ću pred školom kad ti naiđeš.
 - e) Razgovarat ću sa svojim bratom da ti pokloni lijepu knjigu.

GLAGOLI الْأَفْعَالُ

Glagoli prve vrste su glagoli sa tri korjenita konsonanta ili triradikali - الْفَعْلُ. Iz ove vrste se izvode proširene vrste kako slijedi.

- a) izvedeni iz prve vrste sa tri korjenita konsonanta الْثَلَاثِيُّ الْمَزِيدُ فِيهِ

II vrsta	بَابُ التَّفْعِيلِ
III vrsta	بَابُ الْمُفَاعَلَةِ
IV vrsta	بَابُ الْإِفْعَالِ
V vrsta	بَابُ التَّفَعُّلِ
VI vrsta	بَابُ التَّفَاعُلِ
VII vrsta	بَابُ الْإِنْفَعَالِ
VIII vrsta	بَابُ الْإِفْتِعَالِ
IX vrsta	بَابُ الْإِفْعِلَالِ
X vrsta	بَابُ الْإِسْتِفْعَالِ
XI vrsta	بَابُ الْإِفْعِيلَالِ
XII vrsta	بَابُ الْإِفْعِيْعَالِ
XIII vrsta	بَابُ الْإِفْعِوَالِ

Pored triradikalnih, postoje i četvororadikalni glagoli - الرُّبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ. Takođe i oni imaju svoje proširene vrste.

b) izvedeni iz triradikala i četvororadikala - الْأَفْعَالُ الْمَزِيدَةُ فِيهَا -

tri korjenita konsonanta الثَّلَاثِيُّ الْمُجَرَّدُ

a) od četiri konsonanta الرُّبَاعِيُّ

b) od pet konsonanata الْخُمَاسِيُّ

c) od šest konsonanata السِّدَّاسِيُّ

četiri korjenita konsonanta الرُّبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ

I vrsta od četiri konsonanta بَابُ دَحْرَجَ

II vrsta od pet konsonanata بَابُ تَدَحْرَجَ

III vrsta od šest konsonanata بَابُ إِفْعَنْلَلَ

IV vrsta od šest konsonanata بَابُ إِفْعَلَّلَ

izvedeni iz druge vrste sa 4 konsonanta

1) oblik تَجَلَّبَبَ - تَفَعَّلَلَ ogrnuo se ogrtačem

2) oblik تَجَوَّرَبَ - تَفَوَّعَلَ obukao je čarape

3) oblik تَشَيَّطَنَ - تَفَيَّعَلَ postao je kao vrag

4) oblik تَرَهَّوَكَ - تَفَعَّوَلَ hodao je ponosno

5) oblik تَسَلَّقَى - تَفَعَّلَى legao je na leđa

Izvedeni iz treće vrste sa 4 konsonanta

1) oblik إِفْعَنْسَسَ - إِفْعَنْلَلَ bio mu je jako

iskrivljen grudni koš

2) oblik إِسْلَنْقَى - إِفْعَنْلَى spavao je na leđima

PROŠIRENE VRSTE GLAGOLA

(الْأَفْعَالُ الْمَزِيدَةُ فِيهَا - al-af'alu al-mazidetu fiha)

Najprije da objasnimo šta ovaj naslov sam po sebi znači. Proširene مَزِيدَاتُ vrste su oni glagoli koji nastaju kad se glagolima الثَّلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ doda jedan konsonant, dva i tri konsonanta. To je mogućnost jezika da postiže različita značenja od onog iz vrste koja ima tri konsonanta i koja je za ove, proširene vrste temeljna. No događa se da i proširena vrsta zadržava značenje prve, kao što se događa da proširena vrsta ne nastaje uvijek od prve vrste. U arapskom jeziku ima trinaest proširenih vrsta od osnovne ثَلَاثِيٌّ مَجْرَدٌ. Ima, također, još jedna temeljna vrsta ali su joj u korijenu četiri konsonanta. Takva vrsta se zove رُبَاعِيٌّ مَجْرَدٌ. I ova vrsta se proširuje i ima tri vrste proširenih osnova.

Šta se konjugacije tiče, tu se ništa ne mijenja. Oblici vremena koje traje, koje će biti, te vremena koje je prošlo i vremena kojim se zapovijeda ili zabranjuje ostaju kao i kod ثَلَاثِيٌّ مَجْرَدٌ. Međutim, dogodit će se neke glasovne promjene u pojedinim vrstama - ali i o tome će biti riječi.

Pojedine proširene vrste imenujemo prema الْمَصْدَرُ (glagolska imenica).

Napomenuli smo da infinitiv kao u evropskim jezicima arapski jezik nema. Ono što se zove الْمَصْدَرُ, to je glagolska imenica. Ona je kod proširenih vrsta glagola pravilna.

Slova kojima se postiže proširivanje vrsta su sadržana u formuli: سَأَلْتُمُونِيهَا .

Da bi lakše prihvatili ovu kategoriju glagola, gramatičari su ih podijelili u kategorije prema proširivanju. Tako imamo prvu vrstu, proširenu sa po jednim konsonantom, dolazi od tri oblika, i to:

فَعَّلَ kao - شَرَّفَ - حَسَّنَ - قَدَّمَ

رُبَاعِيٌّ فَاعَلَ - نَاقَشَ - سَابَقَ - صَادَقَ

أَفْعَلَ - أَحْسَنَ - أَشْرَفَ - أَنْطَقَ

Sa po dva konsonanta imamo pet vrsta

تَفَعَّلَ kao - تَكَسَّرَ - تَعَلَّمَ - تَعَرَّفَ - تَحَسَّنَ
تَفَاعَلَ - تَصَالَحَ - تَنَاصَرَ - تَسَامَحَ - تَعَاظَمَ
خُمَاسِيٌّ إِنْفَعَلَ - أَنْصَرَفَ - أَنْصَهَرَ - أَنْطَلَقَ - إِنْدَفَعَ
إِفْتَعَلَ - اجْتَمَعَ - اِنْتَصَرَ - اِبْتَعَدَ - اِرْتَفَعَ
إِفْعَلَّ - اِحْمَرَّ - اِصْفَرَّ - اِعْوَجَّ

Sa po tri konsonanta proširenja imamo četiri vrste:

إِسْتَفْعَلَ kao - اِسْتَغْفَرَ - اِسْتَقْبَلَ - اِسْتَخْرَجَ - اِسْتَنْفَذَ
سُدَّاسِيٌّ اِفْعَوْعَلَ - اِحْشَوْشَنَ - اِعْشَوْشَبَ - اِغْرَوْرَقَ
اِنْعَوَّلَ - اِعْلَوْظَ - اِجْلَوْذَ
اِفْعَالَ - اِدْهَامَ - اِحْمَارَ - اِحْضَارَ - اِصْفَارَ

DRUGA PROŠIRENA VRSTA

(بابُ التَّفْعِيلِ 'babu-t-taf'ili)

Vrsta glagola kod koga se عَيْنُ الْفِعْلِ podvostruči zove se بابُ التَّفْعِيلِ a dolazi na sljedeće oblike:

الماضي - فَعَّلَ المضارع - يُفَعِّلُ المصدر - تَفْعِيلٌ

1. Značenje ove vrste jeste mnoštvo (اَلتَّكْثِيرُ) a ono može izraziti duže trajanje radnje ili njeno ponavljanje ili, pak, da radnja prelazi na više objekata, kao npr.: ضَرَبَ - tući ضَرَّبَ - žeskoto, dugo ili opetovano tući.

Zatim, da radnja vrši ili trpi više osoba, kao npr.:

طَافَ - obići	طَوَّفَ - obilaziti
مَاتَ - umrijeti	مَوَّتَ - poumirati
غَلَقَ - zatvoriti	غَلَّقَ - pozatvarati

Što se tiče prelaznosti, ovi glagoli ostaju isti kao i oni u prvoj vrsti - a to znači da su prelazni ako su i u prvoj vrsti bili prelazni - a obično su neprelazni ako su i u prvoj vrsti bili takvi. Ali, ima i drugačijih pojava, npr.:

Hodočasnik je obišao Ka'bu. طَافَ الْحَاجُّ بِالْكَعْبَةِ

Hodočasnik je obilazio Ka'bu. طَوَّفَ الْحَاجُّ الْكَعْبَةَ

Umrije čovjek. مَاتَ الرَّجُلُ

Poumirali su ljudi. مَوَّتَ النَّاسُ

Dijete je tražilo loptu. فَتَشَّ الْوَلَدُ الْكُرَّةَ

Pretraživalo je (stalno je tražilo) dijete loptu فَتَشَّ الْوَلَدُ الْكُرَّةَ

2. Kad se radi o prelaznosti, onda vrijedi pravilo da su glagoli druge vrste prelazni ako su u prvoj bili neprelazni, a ako su u prvoj već bili prelazni, ovdje su dvostruko prelazni

radovati se - فَرِحَ obradovati فَرَّحَ

sjesti - جَلَسَ posaditi جَلَّسَ

biti lijep - حَسَّنَ poljepšati حَسَّنَ

biti mali - صَغَّرَ smanjiti صَغَّرَ

znati - عَلِمَ poučavati عَلَّمَ

pisati - كَتَبَ poučavati pismu كَتَّبَ

3. Ovi glagoli imaju značenje kategorične tvrdnje u vezi sa značenjem prve vrste, npr.:

krasti - سَرَقَ optužiti za krađu سَرَّقَ

biti zabranjen - حَرَّمَ proglasiti zabranjenim حَرَّمَ

biti istinit - صَدَّقَ potvrditi, verificirati صَدَّقَ

4. Nisu rijetki glagoli u drugoj vrsti koji su postali od imenica, npr.

polovina - نَصَفَ raspoloviti نَصَّفَ

pozdrav - سَلَّمَ nazvati selam pozdraviti سَلَّمَ

Evo još nekih primjera:

Bože, olakšaj a ne otežaj. Bože, završi na dobro. رَبِّ يَسِّرْ وَلَا تُعَسِّرْ رَبِّ تَمِّمْ بِالْخَيْرِ

Ne smatramo lažnim znake našeg Gospodara. وَلَا نُكَذِّبُ بآيَاتِ رَبِّنَا

Poslaniče, priopći ono što ti je poslano. يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ

Tebi smo predali naše stvari pa ih rasporedi sa

mudročću (mudro). سَلَّمْنَا أُمُورَنَا إِلَيْكَ فَدَبِّرْ أُمُورَنَا بِالْحِكْمَةِ

Pretraži u ovoj knjizi da li ćeš naći u njoj spomena o ulasku islama
 u naše krajeve. فَتَشْ فِي هَذَا الْكِتَابِ هَلْ تَجِدُ فِيهِ ذِكْرًا لِدُخُولِ الْإِسْلَامِ فِي بِلَادِنَا
 Pretražila sam je i našla u njoj mnogo podataka koji
 objašnjavaju ovu istinu. فَتَشْتَهُ فَوَجَدْتُ فِيهِ أَخْبَارًا كَثِيرَةً تُبَيِّنُ حَقِيقَةَ ذَلِكَ
 Spremili su svoje oružje za odbranu. جَهَّزُوا سِلَاحَهُمْ لِلدِّفَاعِ
 Nužnost nam je sticati znanje. وَاجِبٌ عَلَيْنَا تَحْصِيلُ الْعِلْمِ
 Pozdravi od mene svoga oca. سَلِّمْ عَلَيَّ أَبِيكَ مِنْ طَرَفِي
 On lično mi je prenio vijest. بَلَّغَنِي الْخَبَرَ هُوَ بِنَفْسِهِ
 Prenesi moje pozdrave čitavoj tvojoj porodici. بَلِّغْ سَلَامِي لِجَمِيعِ أَهْلِ بَيْتِكَ
 Tragali smo bili za tobom čitav dan. كُنَّا نَفْتَشُ عَلَيْكَ طَوْلَ النَّهَارِ

Konjugacija glagola فَكَّرَ - razmisliti, razmišljati

		الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ
jednina	3. l. m. r.	فَكَّرَ	يُفَكِّرُ
	3. l. ž. r.	فَكَّرَتْ	تُفَكِّرُ
	2. l. m. r.	فَكَّرْتَ	تُفَكِّرُ
	2. l. ž. r.	فَكَّرْتِ	تُفَكِّرِينَ
	1. l. oba r.	فَكَّرْتُمَا	أُفَكِّرُ
dvojina	3. l. m. r.	فَكَّرَا	يُفَكِّرَانِ
	3. l. ž. r.	فَكَّرَتَا	تُفَكِّرَانِ
	2. l. oba r.	فَكَّرْتُمَا	تُفَكِّرَانِ
mnostvo	3. l. m. r.	فَكَّرُوا	يُفَكِّرُونَ
	3. l. ž. r.	فَكَّرْنَ	يُفَكِّرْنَ
	2. l. m. r.	فَكَّرْتُمْ	تُفَكِّرُونَ
	2. l. ž. r.	فَكَّرْتُنَّ	تُفَكِّرْنَ
	1. l. oba r.	فَكَّرْنَا	نُفَكِّرُ

		إِسْمُ الْمَفْعُولِ	إِسْمُ الْفَاعِلِ	أَمْرُ الْحَاضِرِ
jednina	m. r.	مُفَكِّرٌ	مُفَكِّرٌ	فَكِّرْ
	ž. r.	مُفَكِّرَةٌ	مُفَكِّرَةٌ	فَكِّرِي
dvojina	m. r.	مُفَكِّرَانِ	مُفَكِّرَانِ	فَكِّرَا
	ž. r.	مُفَكِّرَتَانِ	مُفَكِّرَتَانِ	فَكِّرَا
množina	m. r.	مُفَكِّرُونَ	مُفَكِّرُونَ	فَكِّرُوا
	ž. r.	مُفَكِّرَاتٌ	مُفَكِّرَاتٌ	فَكِّرْنَ

Važne napomene

1. Kao što je iz tabele vidljivo, u pasivu الْمَفْعُولُ , فَأُ الْعَيْنِ se čita َ svi drugi konsonanti čitaju se kao i kod إِسْمُ الْفَاعِلِ.

Ove napomene vrijede za sve proširene vrste.

2. الْمَعْلُومُ (مَعْلُومٌ) imaju isti oblik kao الْمَضَارِعُ الْمَجْهُولُ (مَجْهُولٌ), samo što umjesto َ na imaju َ na (مَجْهُولٌ).

3. الْأَمْرُ se pravi kao kod prve vrste, samo što nam sada ne treba - (ا) jer početni konzonzant ima svoj vokal. Nekad ćemo trebati (ا), ali o tome kasnije.

VJEŽBE

التَّمْرِينَاتُ

1. Od sljedećih glagola konstruiraj rečenice. Objasni značenja datih glagola. Ponovi gramatička pravila i prema morfološkoj shemi, razvrstaj ih u odgovarajuće vrste.

عَظَّمَ - تَعَظَّمَ - سَامَحَ - تَسَامَحَ - أَفْصَحَ - تَقَاطَعَ - انْقَطَعَ - اسْتَنْصَحَ - اسْوَدَّ - إِعْشَوْشَبَ - تَوَلَّجَ - قَاتَلَ - أَدْبَرَ - تَفَكَّرَ - تَنَاصَرَ - انْقَرَضَ - اسْوَدَّ - إِعْوَارٌ - إِعْوَرٌ

2. Iz odlomka teksta koji je pred tobom izvadi proširene vrste i od njih napravi drugu vrstu i promijeni značenje rečenice poslije toga.

طَوَابِعُ الْبَرِيدِ

عَلَّقَ فَيَصِلُ عَلَى جِدَارِ حُجْرَتِهِ الْخَرِيطَةُ الَّتِي أَحْضَرَهَا مُحَمَّدٌ، وَكَانَ يُطَالِعُ بِهَا أَسْمَاءَ الدُّوَلِ الَّتِي حَصَلَ مِنْهَا عَلَى طَوَابِعٍ، ثُمَّ يَقْرَأُ فِي الْكُتُبِ مَا يُرِيدُ مَعْرِفَتَهُ عَنْهَا مِنْ مَعْلُومَاتٍ، وَفِي أَثْنَاءِ ذَلِكَ كَانَ يُسَجِّلُ فِي مَذَكَّرَاتِهِ الْخَاصَّةِ عِبَارَاتٍ تُشِيرُ إِلَى مَكَانِهَا وَجَوْهَا وَأَعْمَالِ أَهْلِهَا وَعَادَاتِهِمْ. وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْهِ وَقْتُ طَوِيلٍ حَتَّى عَرَفَ كَثِيرًا مِنَ الْمَعْلُومَاتِ عَنْ دُولِ الْعَالَمِ وَالْبِلَادِ الْمُهِمَّةِ فِيهَا. وَبَعْدَ حِينَ مِنَ الزَّمَنِ انْتَقَلَ فَيَصِلُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ الْمُتَوَسِّطَةِ وَكَانَ يُصْغِي بِاهْتِمَامٍ إِلَى مَا يَقُولُهُ مُدَرِّسُ الْجُغْرَافِيَّةِ فَإِذَا سُئِلَ عَنْ آيَةٍ دَوْلَةٍ أَجَابَ فِي إِفَاضَةٍ وَتَحَدَّثَ عَنْ مَعْرِفَةٍ وَدِرَايَةٍ. قَالَ مُدَرِّسُ الْجُغْرَافِيَّةِ فِي أَحَدِ الْأَيَّامِ: إِنَّكَ يَا فَيَّصَلُ تَلْمِيْذٌ مُجْتَهِدٌ وَمُعَلِّمٌ بِالْمَعْلُومَاتِ الْكَثِيرَةِ عَنْ بِلَادِ الْعَالَمِ، فَكَيْفَ وَصَلْتَ إِلَى هَذَا الْمُسْتَوَى مِنَ الْمَعْرِفَةِ؟ فَقَالَ فَيَّصَلُ: إِنَّ الْفَضْلَ فِي ذَلِكَ يَرْجِعُ إِلَى هَوَايَتِي فِي جَمْعِ طَوَابِعِ الْبَرِيدِ.

الْكَلِمَاتُ - RIJEČI

srednja škola - الْمَدْرَسَةُ الْمُتَوَسِّطَةُ	zid - جِدَارٌ
slušati - أَصْغَى إِلَى	soba - حُجْرَةٌ
važnost - إِهْتِمَامٌ	geografska karta - خَرِيطَةٌ
prof.geografije - مُدَرِّسُ الْجُغْرَافِيَّةِ	pribaviti - أَحْضَرَ
odgovoriti - أَجَابَ	pročitati, prostudirati - طَالَعَ
opširno - فِي إِفَاضَةٍ	dobiti - حَصَلَ عَلَى
razgovarati - تَحَدَّثَ	htjeti - أَرَادَ
potpuno shvaćanje, znanje - مَعْرِفَةٌ	znanje, poznavanje - دِرَايَةٌ تَامَّةٌ
marljiv, radin - مُجْتَهِدٌ	informacije - مَعْلُومَاتٌ
znalac - مُعَلِّمٌ	bilježiti - سَجَّلَ
stepen (znanja) - مُسْتَوَى	dnevnik - مَذَكَّرَاتٌ
potjecati od, pripadati - رَجَعَ إِلَى	objašnjenja, komentar - عِبَارَاتٌ
hobi - هَوَايَةٌ	važna - مُهِمَّةٌ
objesiti - عَلَّقَ	preći - انْتَقَلَ

1. Iz datog teksta izvadi glagole prve vrste pa ih stavi u drugu vrstu i od toga sačini rečenice. I obratno, glagole druge vrste vrati u prvu i promijeni sadržaj postojeće rečenice.

2. Prevedi sa arapskog jezika:

- a) U našoj Republici provodi se ispravna politika prema svim stanovnicima.
- b) Zgrada naše Vlade se nalazi u centru grada (glavnog grada).
- c) Ko ne razmišlja o posljedicama neznanja ne razmišlja ispravno ni o svojoj budućnosti.
- d) Život je sastavljen od mnogih teškoća, treba se naučiti boriti s njima.
- e) Osjećam zadovoljstvo kad gledam uspjehe naše Armije.
- f) Razgovarali smo o onome što smo vidjeli u kinu.

Razgovor

الْمُحَادَثَةُ

PUTOVANJE BRODOM

(السَّفَرُ بِالسَّفِينَةِ) (assafaru bissafineti)

1) Kolika je cijena karte do Aleksandrije?

(١) مَا ثَمَنُ التَّذْكِرَةِ إِلَى الْإِسْكَندَرِيَّةِ

2) Za koji razred želite?

(٢) لَأَيِّ دَرَجَةٍ تَرْغَبُ؟

3) Prvi (drugi) razred.

(٣) الدَّرَجَةُ الْاُولَى (الثَّانِيَةُ).

4) Koliko će trajati putovanje do Aleksandrije?

(٤) كَمْ يَسْتَعْرِقُ السَّفَرُ إِلَى الْإِسْكَندَرِيَّةِ؟

5) Obično traje četiri dana.

(٥) عَادَةً يَسْتَعْرِقُ أَرْبَعَةَ أَيَّامٍ.

6) Gdje je paluba prvog

(٦) أَيْنَ يَوْجَدُ ظَهْرُ الْبَاخِرَةِ مِنَ الدَّرَجَةِ الْاُولَى (الثَّانِيَةِ)؟

(drugog) razreda?

7) Imam kartu za kabinu broj četiri.

(٧) عِنْدِي تَذْكِرَةٌ لِلْحُجْرَةِ رَقْمُهَا أَرْبَعَةٌ.

8) Mogu li dobiti kabinu na palubi?

(٨) هَلْ يُمَكِّنُنِي الْحُصُولُ عَلَى الْحُجْرَةِ عَلَى ظَهْرِ السَّفِينَةِ؟

(بَابُ الْمُفَاعَلَةِ (babu-l-mufa‘alati)

الْمَاضِي - فاعِلٌ - الْمُضَارِعُ - يُفَاعِلُ - الْمَصْدَرُ - مُفَاعَلَةٌ (فَعَالٌ)

biti licemjerman, lagati - نَافَقَ نَفَقَ - izaći iz rupe, ući u rupu

nastojati progutati - بَالَع - žderati, gutati

Udario (udarila) sam psa - ضَارَبْتُ الْكَلْبَ -

Slušala (slušao) sam pjesmu - سَامَعْتُ الْغَنَاءَ

27

Pisao je učitelju. كَتَبَ إِلَى الْمُعَلِّمِ (prva vrsta), ali

Pisao je učitelju. كَاتَبَ الْمُعَلِّمَ (treća vrsta)

Sjedio je (družio se) sa prijateljima. جَلَسَ مَعَ الْأَصْدِقَاءِ

Sjedio je (družio se) sa prijateljima. جَالَسَ الْأَصْدِقَاءَ

VJEŽBE

الْتَمَرِينَاتُ

Dopisivanje je pola viđenja. الْمُكَاتَبَةُ نِصْفُ الْمُشَاهَدَةِ

Najbolji govor je onaj koji odgovara stanju (situaciji). خَيْرُ الْمَقَالِ مَا وَافَقَ الْحَالَ

Ne reci ono što odgovara tvojoj želji,

a protivi se tvom bratu. لَا تَقُلْ مَا يُوَافِقُ هَوَاكَ وَيُخَالِفُ أَخَاكَ

Hladnoća (zima) ne odgovara Egiptu. الْبَرْدُ لَا يُوَافِقُ مِصْرَ

Putovali smo kopnom i morem. سَافَرْنَا بَرًّا وَبَحْرًا

Neprijatelj doista napada naš grad. إِنَّ الْعَدُوَّ يُهَاجِمُ مَدِينَتَنَا

1. Od datih riječi konstruiraj rečenice:

braniti - دَافَعَ عَنْ

diskutirati - نَاقَشَ

odbrana - دِفَاعٌ

družiti se - صَاحَبَ

koriti - عَاتَبَ

gledati, posmatrati - شَاهَدَ

slagati se - وَافَقَ

potpomagati - سَاعَدَ

požuriti - بَادَرَ

bojkotovati; prekinuti - قَاطَعَ

blagosloviti - بَارَكَ

domovina - وَطَنٌ

biti licemjerman - نَافَقَ

uvijek - دَائِمًا

preci - آبَاءٌ - أَجْدَادٌ

naslijeđe - آثَارٌ

učestvovati - سَاهَمَ

kultura - ثِقَافَةٌ

jedan drugome - بَعْضُنَا بَعْضًا

Prevedi na bosanski jezik:

غَزَالٌ فِي الْحَدِيقَةِ

زَارَ مُحَمَّدٌ صَدِيقَهُ مُحَمَّدًا فِي دَارِهِ، فَوَجَدَهُ جَالِسًا فِي حَدِيقَةِ الْمَنْزِلِ أَمَامَ غَزَالٍ جَمِيلٍ. وَقَفَ يَتَأَمَّلُهُ، فَوَجَدَهُ وَاسِعَ الْعَيْنَيْنِ طَوِيلَ الرِّقْبَةِ دَقِيقَ الْأَرْجُلِ، وَرَأَى لَهُ قَرْنَيْنِ طَوِيلَيْنِ، يَسْتَطِيعُ بِهِمَا الدَّفَاعَ عَنْ نَفْسِهِ. قَالَ مُحَمَّدٌ لَصَدِيقِهِ مُحَمَّدٍ: وَمَاذَا تُقَدِّمُ لَهُ مِنْ غِذَاءٍ؟ فَقَالَ مُحَمَّدٌ: إِنَّهُ يَأْكُلُ الْعُشْبَ وَالْحَشَائِشَ وَأَنَا أُقَدِّمُ إِلَيْهِ كُلَّ حِينٍ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ مِنْ غِذَاءٍ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَكَيْفَ حَصَلَتْ عَلَى هَذَا الْغَزَالِ الْجَمِيلِ؟ فَقَالَ مُحَمَّدٌ: إِنَّهَا قِصَّةٌ طَوِيلَةٌ تَحْتَاجُ إِلَى شَيْءٍ مِنَ التَّفْصِيلِ، فَقَدْ خَرَجَ وَالِدِي مِنْذُ أَيَّامٍ فِي رِحْلَةٍ لِلصَّيْدِ فِي الصَّحَرَاءِ وَكَانَ مَعَهُ بَعْضُ الْأَصْدِقَاءِ - ثُمَّ خَرَجْنَا فِي الصَّبَاحِ الْمُبَكَّرِ فِي سَيَّارَتَيْنِ قَطَعْنَا بِهِمَا مَسَافَةً طَوِيلَةً...

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

عُشْبٌ - bilje, trava	تَأَمَّلَ - razmisliti, razmotriti
حَشَائِشٌ - suha trava	وَاسِعُ الْعَيْنَيْنِ - krupnih očiju
كُلَّ حِينٍ - svakog časa	طَوِيلُ الرِّقْبَةِ - dugog vrata
قِصَّةٌ - priča	دَقِيقُ الْأَرْجُلِ - vitkih nogu
تَفْصِيلٌ - objašnjenje	قَرْنَيْنِ طَوِيلَيْنِ - dugih rogova
رِحْلَةٌ - izlet	قَدَّمَ - ponuditi, dati
صَيْدٌ - lov	غِذَاءٌ - hrana
مَسَافَةٌ - razdaljina	سَيَّارَةٌ - automobil
قَطَعَ - presjeći, prevaliti (put)	

Razgovor

الْمُحَادَثَةُ

Oprostite, možete li mi reći kako ću doći do željezničke stanice?

إِسْمَحُوا لِي، هَلْ يُمَكِّنُكُمْ أَنْ تَقُولُوا لِي كَيْفَ سَأَذْهَبُ إِلَى مَحْطَةِ السُّكَّةِ الْحَدِيدِيَّةِ؟

Idite najprije lijevo, pa opet pitajte! إِذْهَبُوا أَوَّلًا إِلَى الْيَسَارِ، ثُمَّ اسْأَلُوا هُنَاكَ مَرَّةً أُخْرَى.

To je ovuda, idite pravo! هَذَا هُوَ طَرِيقٌ. إِذْهَبُوا مَسْتَقِيمًا.

Uzet ću taksi da me odveze do stanice. سَوْفَ أَرْكَبُ تَاكْسِي كَيْ يُوصِلَنِي إِلَى الْمَحْطَةِ.

U koliko sati kreće ovaj voz za Damask? فِي السَّاعَةِ كَمْ يَقُومُ هَذَا الْقِطَارُ إِلَى دِمَشْقَ؟

بَابُ الْمُفَاعَلَةِ - مَعْلُومٌ - نَاقَشَ - يُنَاقِشُ

الْمُضَارِعُ الْمَاضِي

jednina	3. l. m. r.	نَاقَشَ	يُنَاقِشُ
	3. l. ž. r.	نَاقَشَتْ	تُنَاقِشُ
	2. l. m. r.	نَاقَشْتَ	تُنَاقِشُ
	2. l. ž. r.	نَاقَشْتِ	تُنَاقِشِينَ
	1. l. oba r.	نَاقَشْتُمَا	أُنَاقِشُ
dvojina	3. l. m. r.	نَاقَشَا	يُنَاقِشَانِ
	3. l. ž. r.	نَاقَشَتَا	تُنَاقِشَانِ
	2. l. oba r.	نَاقَشْتُمَا	تُنَاقِشَانِ
množina	3. l. m. r.	نَاقَشُوا	يُنَاقِشُونَ
	3. l. ž. r.	نَاقَشْنَ	يُنَاقِشْنَ
	2. l. m. r.	نَاقَشْتُمْ	تُنَاقِشُونَ
	2. l. ž. r.	نَاقَشْتُنَّ	تُنَاقِشْنَ
	1. l. oba r.	نَاقَشْنَا	نُنَاقِشُ

الْمَاضِي الْمَجْهُولُ - فُعِلَ - نُوقِشَ

الْمُضَارِعُ الْمَجْهُولُ - يُفَاعَلُ - يُنَاقِشُ

الْأَمْرُ الْحَاضِرُ - فَاعِلٌ - نَاقِشٌ

نَهْيُ الْحَاضِرِ - لَا تُنَاقِشُ

إِسْمُ الْفَاعِلِ - مُفَاعَلٌ - مُنَاقِشٌ

إِسْمُ الْمَفْعُولِ - مُفَاعَلٌ - مُنَاقِشٌ

المصدر - فَعَالٌ - نَقَاشٌ

مُفَاعَلَةٌ - مُنَاقِشَةٌ

ČETVRTA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِفْعَالِ babu-l-if'ali)

Ovo je vrsta koja nastaje kad se pred prvu vrstu stavi hamza (أ) koji je هَمْزَةٌ a to znači da se ne gubi. Pošto je (أ) dodat na فَاءُ الْفِعْلِ nestaje vokala kad je on sakin, pa će paradigma biti:

الْمَاضِي - أَفْعَلَ - الْمُضَارِعُ - يُفْعِلُ - الْمَصْدَرُ - إِفْعَالٌ

Važno je, dakle, zapamtiti da će imperativ početi sa (أ) koji se ne gubi kao što se ne smije izgubiti ni na početku الْمَاضِي.

1. Ovo su najprije prelazni (tranzitni) glagoli koji se u arapskom jeziku zovu الْفِعْلُ الْمُتَعَدِّي ili ovo su glagoli sa značenjem prelaznosti, suprotni su im neprelazni الْفِعْلُ لِلْأَزْمِ.

Ako je glagol već bio prelazan u prvoj vrsti, ovdje će biti dvostruko prelazan. Ako je bio neprelazan, ovdje će biti prelazan.

2. Pošto smo već u drugoj vrsti imali to značenje, logično je da ova vrsta ima isto značenje kao druga vrsta, npr.

posaditi - جَلَسَ - أَجْلَسَ

sjediti, sjesti - جَلَسَ

tjerati - أَجْرَى

trčati, teći - جَرَى

posatiti nekoga na konja - أَرْكَبَ

uzjahati - رَكَبَ

spasiti (nekog, nešto) - نَجَّى - أَنْجَى

spasiti (se) - نَجَا

znati - عَلِمَ

poučavati - عَلَّمَ

obavijestiti - أَعْلَمَ

3. Ovo su i denominalni glagoli (nastaju od imenice) i tada su neprelazni, npr.:

kišiti - أَمَطَرَ

kiša - مَطَرٌ

olistati - أَوْرَقَ

list - وَرَقٌ

ličiti - أَشَبَهَ

sličnost - شَبَهٌ

4. Mogu da znače kretanje prema nekom mjestu ili vremenu, ili kretanje u nekom vremenu, npr.:

krenuti ka Egiptu -	أَمَصَرَ	Egipat -	مِصْرُ
krenuti u Siriju -	أَشَامَ	Šam, Sirija -	الشَّامُ
krenuti u Jemen -	أَيَمَنَ	Jemen -	يَمَنُ
jutrom biti, osvanuti -	أَصْبَحَ	jutro -	صَبَاحٌ
večerom biti, omrknuti -	أَمَسَى	večer -	مَسَاءٌ

Evo nekoliko primjera:

Zaista je Allah poslao svoje poslanike sa jasnim i odlučnim dokazima da opominju ljude. *إِنَّ اللَّهَ أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْبَيِّنَاتِ وَالْحُجَجِ الْقَاطِعَةِ لِيُنْذِرُوا النَّاسَ.*

Allah nas je doista počastio razumom i tako nas odlikovao nad svim živim bićima. *إِنَّ اللَّهَ أَكْرَمَنَا بِالْعَقْلِ وَفَضَّلَنَا بِهِ عَلَى جَمِيعِ الْحَيَوَانَاتِ.*

Nas je Allah usrećio zato što nas je učinio sljedbenicima najvećeg među poslanicima Muhammeda, spas na njega.

إِنَّ رَبَّنَا أَسْعَدَنَا لِأَنَّهُ جَعَلَنَا مِنْ أُمَّةِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ

Ne kuni se mnogo Bogom. *لَا تُقْسِمُ بِاللَّهِ كَثِيرًا*

Plemenito postupajte sa djecom i uljepšajte njihov odgoj.

أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَحَسِّنُوا آدَابَهُمْ

VJEŽBE

الْتَّمَرِينَاتُ

1. Od ovih glagola izvedi četvrdu, treću i drugu vrstu ako ima logike u značenju, pa ih uvrsti u rečenice. Takođe od datih imenica izvedi moguće glagole.

kupiti -	شَرَى	naslijeđe -	وَرِثَ
smijati se -	ضَحِكَ	pustiti, napustiti ženu -	طَلَّقَ
smilovati se -	رَحِمَ	biti dalek -	بَعُدَ
obećati -	وَعَدَ	oprostiti -	غَفَرَ
dug -	دَيْنٌ	biti velik -	عَظُمَ
snijeg -	ثَلَجٌ	pasti, otpasti (plod) -	سَقَطَ
vjetar -	رِيحٌ	čuti -	سَمِعَ
strah -	خَوْفٌ	izaći -	خَرَجَ
bolest -	مَرَضٌ	ubiti -	قَتَلَ

2. Prevedi na arapski jezik:

Trebaš se naučiti razlikovati iskrenog od lažljivca. Imaš samo (فَقَطُّ) jednu čokoladu - kolač (شُكُولَاتَه) ili (حَلَاوَةٌ) pa to podijeli između vas troje. Kad prolaziš pored starijih osoba (شَخْصٌ), pozdravi i budi prijatan! Dužnost svakog dobrog čovjeka je da pomaže drugima. Mi se međusobno pomažemo. Kad se završi rat (حَرْبٌ), mi ćemo opet ići po lijepoj Bosni i radovati se susretu s njom. Jedini drug koji nije licemjer jeste knjiga. Bog vas blagoslovio i pomagao i nama i vama. Predaj ovu poruku predsjedniku skupštine. Čini dobro pa će se i tebi činiti dobro!

3. Od gornjih glagola i proširenih vrsta napravi participijalne oblike pa njima zamijeni glagolsko vrijeme u konstruiranoj rečenici, npr.:

Moj brat je pisao pismo svome kolegi. أَخِي كَتَبَ رِسَالَةً لِرَمِيلِهِ

أَخِي كَاتِبٌ رِسَالَةً لِرَمِيلِهِ

4. Vokaliziraj i prevedi:

فِي أَسْوَاقِ الْمَدِينَةِ

— حَلَّ فَلَّاحَانٌ بِالْعَاصِمَةِ وَطَافًا بِشَوَارِعِهَا وَمَغَازَاتِهَا ثُمَّ اتَّفَقَا عَلَى زِيَارَةِ الْأَسْوَاقِ . وَهَذَا أَحَدُهُمَا يَرَوِي مَا شَاهَدَاهُ فِيهَا .

قَالَ صَاحِبِي : إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ أَعُودَ قَبْلَ أَنْ أَرَى أَسْوَاقَ الْحَاضِرَةِ وَأَقِفَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ عَادَاتِهَا . قُلْتُ لِلَّهِ أَبُوكَ ! فَمَا عَدَوْتَ مَا فِي النَّفْسِ ... فَمَا لَبِثَ صَاحِبِي أَنْ رَمَى بِنَفْسِهِ فِي غُمَارِ هَذَا الزُّحَامِ ، وَتَعَقَّبَتْهُ أَزَاحِمُ مَرَّةً وَأَزُورٌ أُخْرَى ، حَتَّى خَلَصْنَا إِلَى مَرْقَبٍ يُمَكِّنُنَا مِنَ الْإِشْرَافِ . ثُمَّ أَخَذْنَا نَتَأَمَّلُ فِي سَوَادِ هَذَا النَّاسِ فَإِذَا التُّجَّارُ مُنْتَشِرُونَ عَلَى أَبْوَابِ الْحَوَانِيتِ وَإِذَا السَّلْعُ مَعْرُوضَةٌ لِلْمُسَاوِمَةِ . وَقَدْ جَعَلَ كُلُّ يَبَالِغٍ فِي تَنْفِيقِ سَلْعَتِهِ بِضُرُوبِ التَّمْلُقِ ، وَصُنُوفِ التَّزْوِيقِ . فَكَانَ التَّاجِرُ لَا يَمُرُّ بِهِ مَرٌّ إِلَّا جَذَبَ بِطَرْفِ رِدَائِهِ وَأَدَارَهُ عَلَى الْإِبْتِيَاعِ مِنْ حَانُوتِهِ مُزِينًا لَهُ حُسْنَ سَلْعِهِ مُلِحًّا عَلَيْهِ بِالرَّجَاءِ مُقْسِمًا لَهُ بِكُلِّ مُحَرِّجَةٍ مِنَ الْإِيمَانِ أَنْ مَا دَعَاهُ إِلَى ابْتِيَاعِهِ لَا يَوْجَدُ عِنْدَ غَيْرِهِ وَأَنَّهُ فَاتَهُ الظُّفْرُ بِهِ فَقَدْ فَاتَهُ الْحِظُّ وَأَخْطَاهُ التَّوْفِيقُ .

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

مَغَازَاتٌ -	mjesta sukoba -	لَبِثَ -	oklijevati, zadržavati se -
إِتَّفَقَ -	složiti se -	غُمَارٌ -	mnoštvo, gomila -
أَسْوَاقٌ -	trgovi -	زُحَامٌ -	mnoštvo, gomila -
رَوَى - يَرَوِي -	pripovijedati -	تَعَقَّبَ -	ići u stopu za -
شَاهَدَ -	vidjeti razgledati -	إِزُورٌ -	odvratiti od, odbiti se od -

أَكْرَمَ - يُكْرِمُ بَابُ الْإِفْعَالِ - مَعْلُومٌ			
		الْمَاضِي	الْمُضَارِع
jednina	3. l. m. r.	أَكْرَمَ	يُكْرِمُ
	3. l. ž. r.	أَكْرَمَتْ	تُكْرِمُ
	2. l. m. r.	أَكْرَمْتَ	تُكْرِمُ
	2. l. ž. r.	أَكْرَمْتِ	تُكْرِمِينَ
	1. l. oba r.	أَكْرَمْتُمَا	أُكْرِمُ
dvojina	3. l. m. r.	أَكْرَمَا	يُكْرِمَانِ
	3. l. ž. r.	أَكْرَمَتَا	تُكْرِمَانِ
	2. l. oba r.	أَكْرَمْتُمَا	تُكْرِمَانِ
množina	3. l. m. r.	أَكْرَمُوا	
	3. l. ž. r.	أَكْرَمْنَ	
	2. l. m. r.	أَكْرَمْتُمْ	
	2. l. ž. r.	أَكْرَمْتُنَّ	
	1. l. oba r.	أَكْرَمْنَا	
الْمَاضِي الْمَجْهُولُ - أَفْعَلُ - أَكْرِمَ الْمُضَارِعُ الْمَجْهُولُ - يُفْعَلُ - يُكْرِمُ أَمْرُ الْحَاضِرِ - أَفْعِلْ - أَكْرِمْ نَهْيُ الْحَاضِرِ - لَا تُفْعِلْ - لَا تُكْرِمْ إِسْمُ الْفَاعِلِ - مُفْعِلٌ - مُكْرِمٌ إِسْمُ الْمَفْعُولِ - مَفْعَلٌ - مُكْرَمٌ الْمَصْدَرُ - إِفْعَالٌ - إِكْرَامٌ			

Imperativ za 3. l. kojim se zapovijeda nije ništa drugo nego المجزوم (jusiv) skraćeni način sa česticom لَ a kojim se zabranjuje sa česticom لَا

neka (on) počasti لِيُكْرِمَ

neka ne počasti لَا يُكْرِمَ

PETA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ التَّفَعُّلِ babu-t-taf'uli)

Od ove do devete vrste zaključno su one vrste proširenih osnova koje imaju po dva dodata konsonanta. Prema tome, oblik na koji dolazi ova vrsta je:

الْمَاضِي - تَعَلَّمَ الْمَضَارِعُ - يَتَعَلَّمُ الْمَصْدَرُ - تَعَلَّمَ

poučavao je sâm sebe, naučio je

Iz oblika se vidi da je ovo vrsta koja je nastala od druge vrste a kojoj je s početka dodat konsonant ت. Ovaj konsonant je tu vrstu učinio reflektivnom i pokazuje radnju koju subjekat ili vrši ili trpi na sebi. Ako smo imali u drugoj vrsti jedanput prelazan glagol, on će u petoj vrsti postati neprelazan. Ako je glagol u petoj vrsti denominalan (nastao od imenice i on će, također, biti neprelazan. Neprelazni glagoli nemaju pasiva.

Da vidimo u čemu je razlika između refleksiva (jer on nema pasiva?) i pasiva. U refleksivnim glagolima često je subjekat istovremeno i objekat - تَعَلَّمَ - sam sebe je podučavao. U obliku pasiva objekat postaje subjekat a pravi se subjekat ispušta, npr.: تَعُلِّمُ - podučavan je.

Ako glagol iz druge vrste, gdje je bio dvostruko prelazan, pređe u petu vrstu, bit će jednostruko prelazan, npr.: عَلَّمَ مُحَمَّدٌ أَخَاهُ الْقِرَاءَةَ - Naučio je Muhamed brata čitanju. تَعَلَّمَ مُحَمَّدٌ قِرَاءَةً - Naučio je Muhammed čitati.

Ovi glagoli znače da je neko sebe učinio nečim što nije bio, npr. تَكَبَّرَ - oholiti se, praviti se velik - تَعَرَّبَ - Arapom se činiti - تَنَبَّأَ - praviti se (Božijim) vjerovjesnikom - تَنَصَّرَ - pokrstiti se.

Evo nekoliko primjera:

إِذَا تَكَلَّمْتَ كَلِمَةً مَلَكَتْكَ وَإِذَا لَمْ تَتَكَلَّمْ بِهَا مَلَكَتْهَا

Ako rekneš riječ, ona te posjeduje a ako je ne rekneš, ti nju posjeduješ. (naša poslovice: Zlatna je koja iza zuba ostane!).

إِذَا تَغَيَّرَ السُّلْطَانُ تَغَيَّرَ الزَّمَانُ

Kada se (ako se) promijeni vladar, promijeni se i vrijeme.

مَنْ لَمْ يَتَعَلَّمْ فِي صِغَرِهِ لَمْ يَتَقَدَّمْ فِي كِبَرِهِ

Ko se ne nauči u mladosti, neće napredovati u starosti.

إِنَّمَا الْعِلْمُ بِالتَّعَلُّمِ

Znanje je samo u učenju (samog sebe).

الْعَاقِلُ لَا يَتَكَلَّمُ إِلَّا لِحَاجَةٍ

Mudar govori samo kad treba (po potrebi).

لَا تَقُلْ مِنْ غَيْرِ تَفَكُّرٍ وَلَا تَعْمَلْ مِنْ غَيْرِ تَدَبُّرٍ

Ne govori bez razmišljanja a ne radi bez reda.

لَا يَتَكَبَّرُ إِلَّا كُلُّ وَضِيعٍ وَلَا يَتَوَاضِعُ إِلَّا كُلُّ رَفِيعٍ

Samo se svaki neznatan (nizak) oholi a samo se svaki visok (značajan) skromnim pokazuje.

VJEŽBE

الْتَّمْرِينَاتُ

1. Prevedi na arapski jezik:

Govoriš li arapski ili neki drugi strani jezik?

Čudno nam je da neki ljudi ne misle o koristima (فائدة) poznavanja jezika. Sve što je na ovom svijetu mijenja se. Nemoj se praviti bolestan - razboljet ćeš se. Učite sa pravilnostima (قوَام) pisanja. Dotjerajte svoj rukopis (خَطُّ). Naobrazba (زِينَة) je čovjekov trajni (إِلَى الْأَبَدِ) ukras (تَأْدِبُ). Razgovarali smo o ratu koji naša država trpi već više od tri godine. Progres (تَقَدُّمٌ) je ono što svi želimo u ovoj zemlji. Bez reda i rada nema nikakva progresa. Za vrijeme jake zime (بَرْدُ الشِّتَاءِ) sve rijeke (نَهْرٌ - أَنْهَارٌ) se zamrznu.

2. Prevedi na bosanski jezik:

أَخِي الْعَزِيزُ

أَبْعَثْ لَكَ سَلَامِي وَتَحِيَّتِي وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ وَالْأُسْرَةَ بِخَيْرٍ. مَا أَحْلَى بَيْرُوتَ، يَا أَخِي. مَنَاطِرُهَا الطَّيِّبَةُ فِي غَايَةِ الْجَمَالِ. جِبَالُهَا وَتِلَالُهَا وَشَوَاطِطُهَا رَائِعَةٌ وَمَلَاهِيهَا اللَّيْلِيَّةُ سَاحِرَةٌ. وَمَا أَلْطَفَ رَقَصَاتِ الدَّبَّكَةِ وَالْأَغَانِي اللَّبْنَانِيَّةِ الشَّعْبِيَّةِ. يَقُولُ النَّاسُ: لُبْنَانُ سَوِيسَرَا الشَّرْقِ وَكَانَ يَجِبُ أَنْ يَقُولُوا: سَوِيسَرَا لُبْنَانُ الْغَرْبِ. وَمَعَ ذَلِكَ فَأَنَا مُشْتَاقٌ إِلَى وَطَنِي.

3. Napiši jedno kratko pismo svojoj poznanici (poznanku) iz Sarajeva. U njemu opiši Sarajevo u miru.

4. Evo još nekih vremenskih odrednica. Uz njih i ostale zgodne izraze koje si naučio (la) napiši deset rečenica.

rano - بَاكِرًا

kasno - مُتَأَخِّرًا

sutra - بَكْرَةً - غَدًا

jučer - أَلْبَارِحَةَ - أَمْسٍ

prekjučer - أَوَّلَ أَمْسٍ

prošle sedmice - الْأُسْبُوعَ الْمَاضِي

prošlog mjeseca - الشَّهْرَ الْمَاضِي

prošle godine - أَلْسَنَةَ الْمَاضِيَّةِ

iduće sedmice - الْأُسْبُوعَ الْقَادِمَ

lijep li je! - مَا أَحْلَى

savršene ljepote - غَايَةَ الْجَمَالِ

brda i brežuljci - الْجِبَالُ وَالْتَّلَالُ

obale - شَوَاطِيءُ

ja sam poželio - أَنَا مُشْتَاقٌ

pozdrav i dobre želje - سَلَامِي وَتَحِيَّتِي

svaki dan - كُلَّ يَوْمٍ

svake sedmice - كُلَّ أُسْبُوعٍ

svakog mjeseca - كُلَّ شَهْرٍ

u sedmici - فِي الْأُسْبُوعِ

dnevni - يَوْمِيٌّ

nedjelja - يَوْمُ الْاِحْدِ

ponedjeljak - يَوْمُ الْاِثْنَيْنِ

utorak - يَوْمُ الْثَلَاثَاءِ

srijeda - يَوْمُ الْارْبَعَاءِ

četvrtak - يَوْمُ الْخَمِيسِ

petak - يَوْمُ الْجُمُعَةِ

subota - يَوْمُ السَّبْتِ

vrsta plesa,

slepovanje - رَقَصَاتُ الدَّبَكَةِ

usprkos tome - مَعَ ذَلِكَ

بابُ التَّفَعُّلِ - مَعْلُومٌ مِنْ فِعْلِ تَمَرَّنَ vježbati se

		الْمَاضِي	الْمُضَارِع
jednina	3. l. m. r.	تَمَرَّنَ	يَتَمَرَّنُ
	3. l. ž. r.	تَمَرَّنتَ	تَتَمَرَّنُ
	2. l. m. r.	تَمَرَّنتَ	تَتَمَرَّنُ
	2. l. ž. r.	تَمَرَّنتِ	تَتَمَرَّنِينَ
	1. l. oba r.	تَمَرَّنتُ	أَتَمَرَّنُ
dvojina	3. l. m. r.	تَمَرَّنا	يَتَمَرَّنَانِ
	3. l. ž. r.	تَمَرَّنتَا	تَتَمَرَّنَانِ
	2. l. oba r.	تَمَرَّنتُمَا	تَتَمَرَّنَانِ
množina	3. l. m. r.	تَمَرَّنُوا	يَتَمَرَّنُونَ
	3. l. ž. r.	تَمَرَّنَّ	يَتَمَرَّنَنَّ
	2. l. m. r.	تَمَرَّنتُمْ	تَتَمَرَّنُونَ
	2. l. ž. r.	تَمَرَّنتنَّ	تَتَمَرَّنَنَّ
	1. l. oba r.	تَمَرَّنا	نَتَمَرَّنُ
<p>الْمَاضِي الْمَجْهُولُ - تَمَرَّنَ</p> <p>الْمُضَارِعُ الْمَجْهُولُ - يَتَمَرَّنُ</p> <p>أَمْرُ الْحَاضِرِ - تَمَرَّنْ</p> <p>نَهْيُ الْحَاضِرِ - لَا تَتَمَرَّنْ</p> <p>إِسْمُ الْفَاعِلِ - مُتَمَرِّنٌ</p> <p>إِسْمُ الْمَفْعُولِ - مُتَمَرَّنٌ</p> <p>الْمَصْدَرُ - تَمَرُّنٌ</p>			

ŠESTA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ التَّفَاعُلِ babu-t-tafa'uli)

Ovo je vrsta koja je slična trećoj vrsti i oblikom i značenjem. Dakle, dodamo li između prvog i drugog konsonanta (ا) a s početka jedno ت dobit ćemo oblik.

الماضى - تَفَاعَلَ المضارع - يَتَفَاعَلُ المصدر - تَفَاعُلٌ

Značenje ove vrste jeste:

1. Izražava radnju koja se odnosi na više lica ili stvari pa zato subjekat ovih glagola mora biti ili zbirna imenica ili množina pri čemu glagol može ostati u jednini, npr.:

Raspravljale (diskutirale) su vođe. تَنَاقَشَ الرُّعَمَاءُ

Izmirio se narod. تَصَالَحَ الشَّعْبُ

Reciprocitet ove vrste nešto je drugačiji od onog u trećoj vrsti - kao što je to iz primjera vidljivo.

2. Slog - ت - koji je vrsti dodat spočetka učinio ju je refleksivnom. Ali, kao što ćemo iz primjera vidjeti, to je radnja koja se proteže na lice koje je u trećoj vrsti bilo objekat, npr.:

Muhamed je sreo Hasana. قَابَلَ مُحَمَّدٌ حَسَنًا

Susreli su se Muhamed i Hasan. تَقَابَلَ مُحَمَّدٌ وَحَسَنٌ

3. Ovi glagoli pokazuju radnju kojom se neko izdaje ili pretvara onim što nije, npr.: praviti se mrtvim تَمَاوَتَ

praviti se slijep - تَعَامَى

4. Glagoli ove vrste katkad ukazuju na radnju koja se događa postepeno, s vremena na vrijeme, npr.:

Uspinjala se vojska (jedan po jedan). تَصَاعَدَ الْجَيْشُ (وَاحِدًا وَاحِدًا)

5. Nekad ima značenje prve vrste, kao npr. u glagolu تَعَالَى - uzvišen (jedan od 99 atributa za riječ - اللَّهُ).

6. Ako više subjekata istvoreneno i zajednički trpe radnju, onda ovakav glagol dođe u pasivu, npr.:

Ugovorio je posao - تَوَاعَدَ الْعَمَلَ

Posao je ugovoren - تُوُوُعِدَ الْعَمَلُ

Ima još jedna važna glasovna pojava koja se javlja kad određeni konsonanti u prvoj vrsti u kontaktu sa slogom - تَ - i pete i šeste vrste teže da se izjednače a zatim se slijevaju u jedan glas - مُشَدَّدٌ. Kad se nađu na taj način dva ista konsonanta, da bi se pojačali (slili u jedan), prvom moramo ukinuti vokal. Pošto se sakinom ne može početi - na početak tako stavljamo elif - ا.

Najprije evo tih konsonanata: ت ث د ذ ز س ش ص ض ط ظ

A evo primjera iz kojih se lahko daje uočiti promjena koju smo naveli

إِطْهَرَ → إِطْطَهَرَ → طَطَهَرَ → طَطَّهَرَ → تَطَهَرَ

إِثْبَتَ → إِثْبَبْتَ → ثَبَّتَ → ثَبَّبْتَ → ثَبَّتَ

إِثْقَلَ → إِثْقَلْ → ثَقَلَ → ثَقُلْ → ثَقُلْ

Na ovakav način tj. ovim putem nastalo je mnogo glagola pa se, da bismo došli do njihovog značenja, moramo vraćati prvoj vrsti.

Evo još nekoliko glagola na kojima smo već izvršili sve pomenute radnje. Raščlani ih tako da dobiješ prvu vrstu:

إِذْكُرْ - إِصْدَقْ - إِزْمَلْ - إِشْبِهْ - إِدْثَرْ - إِسْمَعْ - إِدْثَرْ -

إِسْمَاعَ - إِتَابَعَ - إِزَيْنَ - إِضَارَبَ - إِظْلَمَ - إِزَكَّى - إِصَابَرَ

Ovakve promjene se javljaju u svim glagolskim oblicima osim u infinitivu, npr.:

إِطْهَرَ - يَطْهَرُ - إِطْهَرُ - لَا تَطْهَرُ - مُطْهَرٌ - مُطْهَرٌ

إِثْقَلَ - يَثْقُلُ - إِثْقَلْ - لَا تَثْقُلُ - مُثْقَلٌ - مُثْقَلٌ

VJEŽBE

الْتَمَرِينَاتُ

1. Ovih nekoliko primjera prevedi:

- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ (القرآن)

- الْمَسْجِدُ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ، فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا، وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ. (القرآن)

– يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ (القرآن)

– إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَفَقْنَا لِلتَّفَاهُمِ وَعَدَمِ التَّنَازُعِ.

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

متاع - أمتعة - korist, uživanje	إثاقل - oklijevati
أسس - osnovati, utemeljiti	إثاقل إلى - težiti
تقوى - bogobožnost	رضي - biti zadovoljan
أحق - preči, važniji	تحاسد - zavidjeti jedan drugom
تناجش - nametati se u trgovini	تباغض - mrziti jedan drugog
أنذر - opomenuti	إدثر - prekriti se
تفاهم - sporazumjeti se	وفق - uputiti
نفر - ići u rat	عدم - ne biti, ne imati
قام - stajati (pred Bogom u namazu)	
تدابر - ne slagati se, raditi jedan protiv drugog	

حُرِّيَةُ الْفَرْدِ تُحَدِّدُهَا مَصْلَحَةُ الْجَمَاعَةِ

كُلُّنَا نُحِبُّ الْحُرِّيَّةَ. نُنَادِي بِهَا لِلْفَرْدِ وَلِلْمُجْتَمَعِ وَلِكُلِّ الشُّعُوبِ وَنُكَافِحُ فِي سَبِيلِ تَحْقِيقِهَا.
وَالَّذِي يُحِبُّ الْحُرِّيَّةَ لِنَفْسِهِ لَا بُدَّ أَنْ يُحَافِظَ عَلَى حُقُوقِ غَيْرِهِ وَحُرِّيَّتِهِ. وَيُخْطِئُ مَنْ يَظُنُّ أَنَّ الْحُرِّيَّةَ
لَيْسَ لَهَا قِيودٌ وَأَنَّهَا تُبَيِّحُ لَهُ أَنْ يَفْعَلَ مَا يَشَاءُ وَلَوْ كَانَ فِيهِ إِضْرَارٌ بغيرِهِ.
وَهَذَا الْحَدِيثُ الشَّرِيفُ يُوَضِّحُ لَكَ الْحُرِّيَّةَ بِمَعْنَاهَا الصَّحِيحِ، وَيَبَيِّنُ وَاجِبَ الْإِنْسَانِ نَحْوَ حُرِّيَّةِ الْآخَرِينَ
وَحُقُوقِهِمْ.

قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

«إِنَّ قَوْمًا رَكِبُوا سَفِينَةً، فَاقْتَسَمُوا، فَصَارَ لِكُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ مَوْضِعٌ فَتَقَرَّرَ رَجُلٌ مِنْهُمْ مَوْضِعَهُ بِالْفَأْسِ، فَقَالَ
لَهُ:

مَا تَصْنَعُ؟!

قَالَ: هُوَ مَكَانِي أَصْنَعُ فِيهِ مَا شِئْتُ.

فَإِنْ أَخَذُوا عَلَى يَدِهِ نَجَا وَنَجَوْا وَإِنْ تَرَكَوهُ هَلَكَ وَهَلَكُوا».

الْمُنَاقَشَةُ

- (١) مَا مَعْنَى «إِفْتَسَمُوا» وَ«نَقَرَ»؟ وَمَا الْمَقْصُودُ مِنْ قَوْلِهِ «أَخَذُوا عَلَى يَدِهِ»؟
 (٢) مَذَا صَنَعَ الرَّجُلُ فِي مَوْضِعِهِ مِنَ السَّفِينَةِ؟
 (٣) لِمَاذَا أَنْكَرَ الرُّكَّابُ عَلَيْهِ ذَلِكَ؟
 (٤) كَيْفَ تَفْهَمُ مَعْنَى الْحَرِّيَّةِ مِنْ هَذَا الْحَدِيثِ؟
 (٥) يُعَلِّمُنَا الْحَدِيثُ كَيْفَ نَعَامِلُ الْمُفْسِدِينَ الَّذِينَ يُسَيِّئُونَ إِلَى الْمُجْتَمَعِ.

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

podijeliti (se) - اِفْتَسَمَ	sloboda - حَرِّيَّةٌ
probušiti - نَقَرَ	boriti se (protiv) - كَافَحَ
značenje - مَعْنَى	griješiti - اَخْطَا - يُخْطِئُ
cilj, namjera - مَقْصُودٌ	odobriti - أَبَاحَ - يُبِيحُ
ne odobravati - أَنْكَرَ	šteta - إِضْرَارٌ
putnici - رُكَّابٌ	objasniti, učiniti jasnim - وَضَّحَ
zajednica, društvo - مُجْتَمَعٌ	objasniti, učiniti jasnim - بَيَّنَّ
radi ostvarenja - فِي سَبِيلِ تَحْقِيقٍ	

Prevedi na arapski jezik:

Jučer sam bio (la) na jednoj zabavi (حَفْلَةً). Čudno je da su svi koji su se našli tu bili meni nepoznati. Nisam imao s kim razgovarati pa sam razmišljao odmah da se vratim. Baš sam bio raspoložen za odlazak (يَنْشُرُ صَدْرِي). Mada (بَيْنَمَا) nema iskustva (تَجَارُبٌ) ipak sam prišao jednoj grupi u kojoj se diskutiralo o politici (سِيَاسَةً). Čudo mi je (čudim se) kako se ne razumiju i počinje svađa. Ja sam se uputio prema (نَحْوُ) vratima i polahko otišao svojoj kući.

بابُ التَّفَاعُلِ مَعْلُومٌ مِنْ فِعْلٍ : تَفَاهَمَ sporazumjeti se			
		الْمَاضِي	الْمُضَارِع
jednina	3. l. m. r.	تَفَاهَمَ	يَتَفَاهَمُ
	3. l. ž. r.	تَفَاهَمَتْ	تَتَفَاهَمُ
	2. l. m. r.	تَفَاهَمْتَ	تَتَفَاهَمُ
	2. l. ž. r.	تَفَاهَمْتِ	تَتَفَاهَمِينَ
	1. l. oba r.	تَفَاهَمْتُمَا	أَتَفَاهَمُ
dvojina	3. l. m. r.	تَفَاهَمَا	يَتَفَاهَمَانِ
	3. l. ž. r.	تَفَاهَمْتَا	تَتَفَاهَمَانِ
	2. l. oba r.	تَفَاهَمْتُمَا	تَتَفَاهَمَانِ
množina	3. l. m. r.	تَفَاهَمُوا	يَتَفَاهَمُونَ
	3. l. ž. r.	تَفَاهَمْنَ	يَتَفَاهَمْنَ
	2. l. m. r.	تَفَاهَمْتُمْ	تَتَفَاهَمُونَ
	2. l. ž. r.	تَفَاهَمْتُنَّ	تَتَفَاهَمْنَ
	1. l. oba r.	تَفَاهَمْنَا	نَتَفَاهَمُ
<p>الماضي المجهول - تُفَوِّهِمُ المضارع المجهول - يُتَفَاهَمُ أمر الحاضر - تَفَاهَمِ نهى الحاضر - لَا تَتَفَاهَمِ إسم الفاعل - مُتَفَاهِمٌ إسم المفعول - مُتَفَاهَمٌ المصدر - تَفَاهِمٌ</p>			

DEVETA LEKCIJA

الدَّرْسُ التَّاسِعُ

SEDMA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِنْفِعَالِ 'ali 'babu-l-infi)

Ova vrsta nastaje ako se temeljnoj vrsti (tj. prvoj vrsti) doda kao prefiks zatvoren slog **إِنْ** pa su joj oblici

الماضي - انْفَعَلَ المضارع - يَنْفَعِلُ المصدر - انْفِعَالٌ

Značenje glagola ove vrste uglavnom je refleksivno (povratno) ali oni često svojim aktivom iskazuju da neko nešto trpi, dakle, pasiv (مُطَاوَعَةٌ), npr.:

razbiti se - انْكَسَرَ	razbiti - كَسَرَ
raspuknuti se - انْشَقَّ	rascijepiti - شَقَّ
otići, udaljiti se - انْصَرَفَ	vratiti - صَرَفَ
razveseliti se - انْبَسَطَ	razastrijeti - بَسَطَ
biti ranjen - اِنْجَرَحَ	raniti - جَرَحَ
biti prevaren - اِنْخَدَعَ	varati - خَدَعَ

Ova vrsta nema pasivnih oblika.

Evo nekoliko primjera:

Bio(la) sam putovao(la), zatim sam se

uputio(la) kući. كُنْتُ قَدْ سَافَرْتُ ثُمَّ انْصَرَفْتُ إِلَى الْبَيْتِ

Jako sam se obradovao kad smo se sreli. اِنْبَسَطْتُ اِنْبِسَاطًا شَدِيدًا عِنْدَمَا التَقَيْنَا

Bio (la) sam prevaren (a) tvojom pričom pa zbog toga zaboravi

što se među nama zbilo. اِنْخَدَعْتُ بِكَلَامِكَ فَلَا جُلْ هَذَا اِنْسَ مَا جَرَى بَيْنَنَا

Ne prekidaj ljubavnu vezu između nas dvoje. لَا تَنْصَرِمَ حَبْلَ الْمَوَدَّةِ بَيْنِي وَبَيْنَكَ

VJEŽBE

التَّمْرِينَاتُ

1. Prevedi na arapski jezik:

Pazi (حَاسِبٌ) kad ideš ulicom koja se dijeli na dvije strane (dijeli - تَفَرَّعَ). Putovali smo zajedno sve do Dubrovnika, onda sam se ja ukrcao na brod i prešao

u Italiju. Ja želim od svega srca da naš neprijatelj bude pobijeden i ponižen, pa da ode odakle je i došao. Otkrila se tajna veza između naših neprijatelja. Naši ministri su učestvovali na simpoziju (مَهْرَجَانُ) evropskih država. Naša republika Bosna i Hercegovina je nezavisna i slobodna država. Razbila sam vazu koja mi je bila draga uspomena. Naši neprijatelji su se povukli iza naših granica. Ja sam se nadala da će naš neprijatelj biti poražen (إِنْهَزَمَ).

2. Od datih riječi (a i drugih - naučenih) sačini rečenice. Zatim na istoj rečenici izmijeni sve glagolske oblike i upotrijebi negativne oblike glagola tamo gdje smisao to dozvoljava:

školska zgrada - بِنَاءُ الْمَدْرَسَةِ	žestok vjetar - شِدَّةُ الرِّيحِ
školsko dvorište - سَاحَةٌ - حَدِيقَةٌ	slobodan, samostalan - مُسْتَقِلٌّ
školski pribor - طَقْمُ الْمَدْرَسَةِ	graditi - بَنَى
osnovna škola - مَدْرَسَةٌ إِبْتِدَائِيَّةٌ	proširiti - تَوَسَّعَ
srednja škola - مَدْرَسَةٌ ثَانَوِيَّةٌ	otvoriti se - انْفَتَحَ
zanatska škola - مَدْرَسَةٌ صِنَاعِيَّةٌ	udružiti se - تَشَارَكَ
koledž - كَلِيَّةٌ	iščupati se - انْقَعَرَ
fakultet - كَلِيَّةٌ	osamiti se, izdvojiti se - اِنْفَرَدَ
univerzitet - جَامِعَةٌ	zavidjeti - تَحَاسَدَ
institut - مَعْهَدٌ	uputiti na uspjeh - وَفَّقَ
direktor - مُدِيرٌ	mrziti se međusobno - تَبَاغَضَ
dekan - عَمِيدٌ	razumjeti se - تَفَاهَمَ
nadzornik - نَاطِرٌ	raspoložiti se - اِنْشَرَحَ
arhivar - مُسَجِّلٌ	praviti se bolestan - تَمَارَضَ
protokol - سَجَلٌ	ozbiljno se razboljeti - تَمَرَّضَ
predsjednik - رَئِيسٌ	uključiti se - اِنْدَمَجَ
predsjednik države - رَئِيسُ الدَّوْلَةِ	odvojiti se - اِنْفَصَلَ
drveće, stabla - شَجَرٌ	sići, spustiti se - اِنْحَدَرَ

جَمَالُ الزَّهْرِ

الزَّهْرُ جَمِيلٌ. أَلْوَانُهُ مُتَعَدِّدَةٌ وَأَشْكَالُهُ بَدِيعَةٌ وَأَوْرَاقُهُ حَرِيرِيَّةٌ وَرَائِحَتُهُ فِي أَكْثَرِ الْأَحْيَانِ طَيِّبَةٌ عَطِرَةٌ. تَرَاهُ فِي الْمَنَازِلِ قَدْ نُسِّقَتْ أَنْوَاعُهُ وَوُضِعَتْ فِي الزَّهْرِيَّاتِ، وَزُيِّنَتْ بِهَا الْمَوَائِدُ وَالْمَكَاتِبُ، وَجُمِّلَتْ بِهِ الْحَفَلَاتُ. وَبِهِ تُسَرُّ الْعَيْنَانِ وَتُشْرَحُ الصُّدُورُ. وَمِنْهُ تُسْتَخْرَجُ الْعُطُورُ وَيُصْنَعُ الشَّرَابُ وَبَعْضُ أَنْوَاعِ الْمُرَبَّى. وَالنَّاسُ يُحِبُّونَ الزَّهْرَ وَيُقِيمُونَ لَهُ الْمَعَارِضَ وَيَشَاهِدُ الْمُتَفَرِّجُونَ وَهُمْ يَقْبَلُونَ عَلَيْهَا. وَمِنْ النَّاسِ مَنْ يُعْنَى بِهِ كَمَا يُعْنَى بِالْغِذَاءِ فَيَحْرِصُ أَنْ يُشْبِعَ نَفْسَهُ بِجَمَالِهِ كَمَا يُشْبِعُ مَعِدَتَهُ بِالطَّعَامِ.

تَرْجِمْ هَذَا النَّصَّ وَاجِبْ عَلَى هَذِهِ الْأَسْئَلَةِ:

- لِمَاذَا يُحِبُّ النَّاسُ الزَّهْرَ؟

- أَذْكَرُ بَعْضَ فَوَائِدِ الزَّهْرِ فِي الصَّنَاعَةِ!

- عَيْنُ كُلِّ نَائِبِ الْفَاعِلِ!

- صِفْ لَنَا مَاذَا تَعْرِفُ مِنَ الزَّهْرِ وَعَنِ الزَّهْرِ!

- غَيِّرْ صُورَةَ الْفِعْلِ مَعَ نَائِبِ الْفَاعِلِ!

- ضَعْ صُورَةَ الْفِعْلِ فِي بَابِ انْفِعَالٍ!

RIJEČI الْكَلِمَاتُ

marmelada, džem - مُرَبَّى

uputiti se ka - أَقْبَلَ عَلَى -

brinuti se o - عَنِ - عِنَايَةً (بِ)

najesti se, zadovoljiti - أَشْبَعَ -

često, više puta - أَحْيَانًا -

industrija - صِنَاعَةٌ -

ljepota cvijeća - جَمَالُ الزَّهْرِ -

boje - أَلْوَانٌ -

bezbrojna - مُتَعَدِّدَةٌ -

oblici - أَشْكَالٌ -

krasna - بَدِيعَةٌ -

miris - رَائِحَةٌ -

mirisna, aromatična - عَطِرَةٌ -

sortirati, aranžirati - نَسَّقَ -

vaze - زَهْرِيَّاتٌ -

stolovi, trpeze - مَوَائِدُ -

Razgovor

الْمُحَادَثَةُ

NA GRANICI

(في الحدودِ fi-l-hudûdi)

1) Gdje je vaš prijatelj?	(١) أَيْنَ صَدِيقُكُمْ؟
2) On je sada kod kontrolora - carine.	(٢) هُوَ الْآنَ مَعَ مُفْتَشِ الْجُمْرِكِ .
3) Molim Vas, popunite ove formulare!	(٣) مِنْ فَضْلِكُمْ اْمَلُّوا هَذِهِ الْاِسْتِمَارَةَ !
4) Imate li nešto za carinu?	(٤) هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ لِلْجُمْرِكِ؟
5) Molim, otvorite vaš prtljag!	(٥) مِنْ فَضْلِكُمْ افْتَحُوا سُنْطَكُمْ !
6) Ja imam njemački fotoapararat.	(٦) مَعِيَ آلَةُ التَّصْوِيرِ الْاَلْمَانِيَّةُ .
7) Jesi li bio u kancelariji za pasoše?	(٧) هَلْ ذَهَبْتَ اِلَى قَلَمِ الْجَوَازَاتِ؟
8) Nisam još.	(٨) كَلَّا، لَمْ اَذْهَبْ بَعْدُ .
9) Zašto kasniš?	(٩) لِمَاذَا اَنْتَ مُتَاَخِّرٌ؟
10) Sad ću ići.	(١٠) سَأَذْهَبُ الْآنَ .
11) Ulazna viza je uredu.	(١١) تَأْشِيرَةُ الدُّخُولِ جَاهِزَةٌ .

بابُ الْإِنْفَعَالِ مِنْ فَعَلٍ - انْطَلَقَ = otíci			
		الْمَاضِي	الْمُضَارِع
jedinina	3. l. m. r.	انْطَلَقَ	يَنْطَلِقُ
	3. l. ž. r.	انْطَلَقَتْ	تَنْطَلِقُ
	2. l. m. r.	انْطَلَقْتَ	تَنْطَلِقُ
	2. l. ž. r.	انْطَلَقْتِ	تَنْطَلِقِينَ
	1. l. oba r.	انْطَلَقْتُمَا	أَنْطَلِقُ
dvojina	3. l. m. r.	انْطَلَقْنَا	يَنْطَلِقَانِ
	3. l. ž. r.	انْطَلَقْتَا	تَنْطَلِقَانِ
	2. l. oba r.	انْطَلَقْتُمَا	تَنْطَلِقَانِ
množina	3. l. m. r.	انْطَلَقُوا	يَنْطَلِقُونَ
	3. l. ž. r.	انْطَلَقْنَ	يَنْطَلِقْنَ
	2. l. m. r.	انْطَلَقْتُمْ	تَنْطَلِقُونَ
	2. l. ž. r.	انْطَلَقْتُنَّ	تَنْطَلِقْنَ
	1. l. oba r.	انْطَلَقْنَا	نَنْطَلِقُ
<p>أمر الحاضر - انْطَلِقْ</p> <p>نهى الحاضر - لا تَنْطَلِقْ</p> <p>إسم الفاعل - مَنْطَلِقُ</p> <p>المصدر - انْطِلَاقُ</p>			

Napomena:

U ovoj kao i u ostalim vrstama gdje se pojavljuje (hemze) taj elif (ا) je (هَمْزَةُ الْوَصْلِ) i ne čita se u kontekstnoj formi.

Samo u četvrtoj vrsti je (هَمْزَةُ الْقَطْعِ) i on se čita da se izbjegne poistovjećivanje sa prvom vrstom.

OSMA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِفْتِعَالِ 'ali 'babu-l-ifti)

Ako se prvoj vrsti spočetka doda (ا) a između (فَاءُ الْفِعْلِ) i (عَيْنُ الْفِعْلِ) doda slog (ت) dobili smo osmu proširenu vrstu. Njena paradigma je:

الماضى - إِفْتَعَلَ المضارع - يَفْتَعِلُ المصدر - إِفْتَعَالٌ

1. Glagoli ove vrste su, uglavnom, reflektivni a na našem jeziku uz njih dolazi reflektivna zamjenica u dativu ili u akuzativu, npr.:

sebi (si) - dativ

steći - اِكْتَسَبَ

staviti u dužnost, pretpostaviti - اِفْتَرَضَ

sebe (se) - akuzativ

zanimati se, raditi, baviti se - اِسْتَعْلَى

2. Glagoli ove vrste mogu biti i recipročni (مُشَارَكَةٌ) pa se tako u značenju približavaju šestoj vrsti, npr.:

natjecali su se - اِسْتَبَقَ - تَسَابَقَ

pobili su se - اِقْتَتَلَ - تَقَاتَلَ

3. Mnogo glagola osme vrste ne mijenja značenje iz prve vrste, npr.:

razmišljati - اِفْتَكَّرَ - فَكَّرَ

truditi se - اِجْتَهَدَ - جَهَدَ

hvaliti - اِمْتَدَحَ - مَدَحَ

Svi glagoli ove vrste koji se u bosanski jezik prenose kao reflektivni a zamjenica sebe (se) stoji u akuzativu - nemaju pasivnih oblika, npr.:

rastati se - اِفْتَرَقَ

Zbog sloga (ت) i u ovoj vrsti dolazi do glasovnih promjena kao što smo već naučili u petoj i šestoj vrsti:

Ovo „jednačenje po zvučnosti“ dolazi stoga što se neki glasovi uz (ت) in-fiks mijenjaju, i to se u arapskoj gramatici zove (اِدْغَامٌ) npr.: اِتَّبَعَ ← تَبَعَ slijediti. Kao što se iz primjera vidi, nakon slijevanja imamo jedan pojačan glas (ova pojava u arapskim gramatikama se naziva - مُشَدَّدٌ pojačanje).

Kad glagol prve vrste počinje konsonantom ث, on će se u osmoj vrsti pretvoriti u ت i tako će doći i do pojačanja i do oblika, kao npr.:

ثَبَّتَ ← إِثْبَتَ ← إِثْبَتَ ← إِثْبَتَ

ali može i obrnuto

إِثْبَتَ ← إِثْبَتَ ← إِثْبَتَ - ustaliti se

Kad glagol prve vrste počinje fonemom د, onda će se ت pretvoriti u د (i ovo je asimilacija)

npr.: دَرَكَ ← إِدْرَكَ ← إِدْرَكَ

i ذ može preći u د a može i obrnuto د u ذ npr.:

ذَخَرَ - pohraniti ← إِذْخَرَ ← إِذْخَرَ ← إِذْخَرَ

إِذْخَرَ ← إِذْخَرَ ← إِذْخَرَ ali i

زَانَ - biti urešen, uljepšati se ← إِزْدَانَ ← إِزْدَانَ

Konsonanti (emfatici) ط u ط ت u ط koji se katkad slijeva a katkad ne, npr.:

صَنَعَ - napraviti ← إِصْطَنَعَ ← إِصْطَنَعَ narediti da se napravi

ضَرَبَ - tući ← إِضْطَرَبَ ← إِضْطَرَبَ gibati se, udarati se

ظَلَمَ - činiti nepravdu ← إِظْلَمَ ← إِظْلَمَ podnositi nepravdu

Konsonanti و i ي podliježu ovoj asimilaciji pa tako imamo

وَقَى - čuvati ← إِتَّقَى - čuvati se

وَحَذَ (أَخَذَ) ← إِتَّخَذَ - uzeti preduzeti

يَسَرَ - kockati se ← إِتَّسَرَ - kockati se

Evo još nekoliko primjera:

Allah nam je stavio u dužnost pet namaza tokom

dana i noći. *إِفْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْنَا خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ*

Ako si bio sakrio ružan posao pred ljudima, neće ti biti moguće da ga sakri-

ješ pred Allahom. *إِنْ كُنْتَ تَسْتَرُ عِنْدَ الْفِعْلِ الْقَبِيحِ عَنِ النَّاسِ فَإِنَّهُ لَا يُمْكِنُكَ أَنْ تَسْتَرِ عَنِ اللَّهِ*

Moraš iskoristiti priliku za ovaj posao. *لَا بُدَّ أَنْ تَنْتَهَرَ لِهَذَا الْعَمَلِ الْفُرْصَةَ*

Ako želiš iskoristiti ovu knjigu, pročitaj je. *إِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَنْتَفِعَ بِهَذَا الْكِتَابِ فَطَالِعْهُ*

VJEŽBE

التَّحْرِينَاتُ

1. Prevedi na arapski jezik

Dala sam ti ovu vrijednu knjigu, ali sam usloвила da mi je vratiš čim pročitaš. Dobro razmisli o onome što hoćeš uraditi i pričuvaj (إِحْتَرَسْ) se da ti to neko ne pokvari (أَبْطَلْ). Kad smo saznali (إِطْلَعْ) za uspjeh naše vojske, veoma smo se obradovali (إِنْبَسَطْ). Približilo se (إِقْتَرَبَ) proljeće (الرَّبِيعُ) pa me raduje lijepo vrijeme puno cvijeća, zelenila i ptica. Na našim granicama neprijatelj je poražen (إِنْهَزَمَ). Kloni se (اجْتَنَبْ) zlih ljudi i zlih djela! Promisli prije nego što ka-žeš!

2. Evo nekoliko glagola - napravi od njih osmu vrstu pa je konjugiraj u svim oblicima a potom načini rečenice, za svaki glagol po jednu (u zagradi je vrsta kojom ćeš se poslužiti):

- sastati se (VIII) جَمَعَ
- izjednačiti (VIII) عَدَلَ
- opametiti se (VIII) ذَكَرَ
- veseliti se (VII) بَهَجَ
- gledati, iščekivati (VIII) نَظَرَ
- priznati (VIII) عَرَفَ
- otići, udaljiti se (VII) صَرَفَ
- kupovati (VIII) شَرَى
- skratiti (VIII) حَصَرَ
- ponosti se (VIII) فَخَرَ

a) Prevedi sa arapskog na bosanski jezik.

b) Izvadi sve glagolske oblike pa ih prevedi u proširene vrste i izmijeni i rečenice a time i smisao.

c) Zamijeni Bagdad za Sarajevo pa napiši o svom gradu desetak lijepih rečenica.

بَغْدَادُ

بُنِيَتْ بَغْدَادُ فِي عَهْدِ أَبِي جَعْفَرِ الْمَنْصُورِ الْخَلِيفَةِ الْعَبَّاسِيِّ الثَّانِي. مَا لَبِثَتْ أَنْ ازْدَهَرَتْ وَ احْتَوَتْ كُلَّ
 أسبابِ التَّرَفِ وَالنَّعِيمِ فِي عَهْدِ هَارُونَ الرَّشِيدِ وَ ابْنِهِ الْمَأْمُونِ. وَبَعْدَ مُدَّةٍ قَصِيرَةٍ مِنْ بِنَائِهَا كَانَتْ عَرُوسَ
 الْأَقْطَارِ الْإِسْلَامِيَّةِ وَالْأُورُوبِيَّةِ فَلَمْ يَكُنْ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ أَعْظَمُ مِنْهَا وَلَيْسَتْ تُقَاسُ بِهَا عَاصِمَةُ الْبِرَنْطِينِ
 (الْقُسْطَنْطِينِيَّةِ) وَعَاصِمَةُ شَارْلَمَانَ (بَارِيس) فِي الصَّنَاعَةِ أَوْ فِي الْعِلْمِ، وَلَمْ تُسَاوِهَا الشَّامُ وَلَا فَارِسُ فِي
 عَهْدِ الدَّوْلَتَيْنِ الرُّمَانِيَّةِ وَالْفَارِسِيَّةِ. وَيُحَدِّثُنَا مُؤَرِّحُو بَغْدَادَ بِعَظَمَةِ هَذِهِ الْحَضَارَةِ حَتَّى إِذَا قَرَأْنَاهَا فَكَأَنَّمَا نَقْرَأُ
 وَصْفًا لِلْحَضَارَةِ الْعَصْرِيَّةِ.

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

glavni grad (prijestonica) - عَاصِمَةٌ	izgrađen, sagrađen - بُنِيَ
biti jednak - سَاوَى - يُسَاوَى	epoha, era - عَهْدٌ
historičari - مُؤَرِّخُونَ	nije dugo potrajalo - مَا لَبِثَ
civilizacija, kultura - حَضَارَةٌ	sijati, svijetliti se - اِزْدَهَرَ
nevjesta, mlada - عَرُوسٌ	sakupti, nagomilati - اِحْتَوَى
pokrajine - أَقْطَارٌ	udoban život, izobilje - تَرَفٌ
lice zemlje - وَجْهُ الْأَرْضِ	mjeriti se, porediti se - تُقَاسُ

Razgovor

الْمُحَادَثَةُ

نَحْنُ فِي الْبَنْكِ MI SMO U BANCI

Hoćete li mi, molim vas, pokazati gdje je banka!

هَلْ يُمَكِّنُكُمْ مِنْ فَضْلِكُمْ أَنْ تُشِيرُوا لِي أَيْنَ الْبَنْكُ؟

Tamo je, na suprotnoj strani.

هُنَاكَ فِي الْجِهَةِ الْمُقَابِلَةِ.

Koliki je danas kurs američkog dolara?

كَمْ سَعْرُ الصَّرْفِ لِلدُّولَارِ الْأَمْرِيكِيِّ

Neke od stranaka žele promijeniti čekove,

a neke uzeti novac.

بَعْضُ الْعُمَّالَةِ يُرِيدُونَ صَرْفَ شَيْكَاتٍ وَبَعْضُهُمْ تَحْوِيلَ الْأَمْوَالِ.

Budite ljubazni pa mi promijenite ovaj ček

- 100 američkih dolara.

مِنْ فَضْلِكُمْ اصْرِفُوا لِي هَذَا الشَّيْكَ (مِائَةُ دُولَارٍ أَمْرِيكِيِّ)

U 12 sati i 30 minuta vratar zatvara vrata banke.

فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ عَشْرَةَ وَالنِّصْفِ يَقْفِلُ الْبَوَّابُ بَابَ الْبَنْكِ.

بابُ الْإِفْتِعَالِ - الْمَعْلُومُ مِنْ فِعْلِ إِنْتَصَرَ Pobjediti

		الْمَاضِي	الْمُضَارِع
jednina	3. l. m. r.	إِنْتَصَرَ	يَنْتَصِرُ
	3. l. ž. r.	إِنْتَصَرَتْ	تَنْتَصِرُ
	2. l. m. r.	إِنْتَصَرْتَ	تَنْتَصِرُ
	2. l. ž. r.	إِنْتَصَرْتِ	تَنْتَصِرِينَ
	1. l. oba r.	إِنْتَصَرْتُمَا	أَنْتَصِرُ
dvojina	3. l. m. r.	إِنْتَصَرَا	يَنْتَصِرَانِ
	3. l. ž. r.	إِنْتَصَرَتَا	تَنْتَصِرَانِ
	2. l. oba r.	إِنْتَصَرْتُمَا	تَنْتَصِرَانِ
množina	3. l. m. r.	إِنْتَصَرُوا	يَنْتَصِرُونَ
	3. l. ž. r.	إِنْتَصَرْنَ	يَنْتَصِرْنَ
	2. l. m. r.	إِنْتَصَرْتُمْ	تَنْتَصِرُونَ
	2. l. ž. r.	إِنْتَصَرْتُنَّ	تَنْتَصِرْنَ
	1. l. oba r.	إِنْتَصَرْنَا	نَنْتَصِرُ
<p>الماضي المجهول - أَنْتَصِرُ المضارع المجهول - يُنْتَصَرُ أمر الحاضر - إِنْتَصِرْ! نهى الحاضر - لَا تَنْتَصِرْ إسم الفاعل - مُنْتَصِرٌ إسم المفعول - مُنْتَصَرٌ المصدر - إِنْتِصَارٌ</p>			

DEVETA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِفْعَالِ (babu-l-if'ilali)

Ovo je vrsta koja nastaje kad se pred paradigmom فعل stavi (elif - ا) i kesra (-) a zadnji konsonant (لَامُ الْفَعْلِ) udvostruči pa joj (الميزان) glasi:

الماضى - إِفْعَلٌ - المضارع - يَفْعَلُ - المصدر - إِفْعَالٌ

Značenje ove vrste je isto kao značenje pridjeva koji pokazuju boje (stalne boje) i mahane (vrline i osobine) pa se tako ovi kvaliteti prenose i na subjekat i na objekat. Shodno svom značenju, ovi glagoli su intransitivni i nemaju pasivnih oblika.

Da vidimo kako to na primjerima izgleda:

Pokvasilo mu se lice od mnogih suza. إِخْضَلَ وَجْهَهُ مِنْ كَثْرَةِ الدُّمُوعِ

U proljeće se sve bašče zazelene. أَخْضَرَّتِ الْحَدِيقَةُ فِي فَصْلِ الرَّبِيعِ

Ovi štapovi su se sasvim iskrivili. هَذِهِ الْعُصَى إِعْوَجَّتْ تَمَامًا

VJEŽBE

الْتَّمَرِينَاتُ

1. Prevedi na arapski jezik:

a) Kosa od brige, tuge i starosti pobijeli.

b) Čovjek katkad pocrveni od stida.

c) Ko svoje noge upraši na Allahovom putu, Allah će mu ih sačuvati od vatre!

d) Ova djevojčica je veoma bolesna, lice joj je požutjelo a od temperature je pocrvenjela.

e) Kad je pukla (أُطْلِقَ) granata (قَذِيفَةٌ), uplašio sam se (uplašila).

2. Prevedi na arapski jezik: Date su ti riječi od kojih možeš konstruirati nekoliko rečenica. Možeš upotrijebiti sve poznate (moguće) oblike i dobiti ispravna značenja koristeći se i drugim odgovarajućim riječima.

RIJEČI الْكَلِمَاتُ

ohromaviti (biti sakat u nogu) إَعْوَجَّ

oćoraviti (izgubiti jedno oko) إَعْوَرَّ

poružnjeti, biti ružan إَقْبَحَ

ispaliti metak أَطْلَقَ النَّارَ

oslijepiti إَعْمَى

poplaviti إِزْرَقَ

pobijeliti إِبْيَضَ

granata قَذِيفَةٌ

bomba قَبْلَةٌ

3. Prevedi na bosanski jezik:

الْأَنْدِيَّةُ الرِّيَاضِيَّةُ

تُنشَأُ الْأَنْدِيَّةُ الرِّيَاضِيَّةُ وَتُنَسَّقُ فِيهَا الْمَلَاعِبُ الْمُخْتَلِفَةُ وَتُصَفُّ حَوْلَهَا الْمَقَاعِدُ لِيَجْلِسَ عَلَيْهَا الْمُتَفَرِّجُونَ وَهُمْ يُشَاهِدُونَ الْأَلْعَابَ. وَتُعَدُّ بِهَا أَحْوَاضٌ لِلْسَّبَاحَةِ يَتَعَلَّمُ فِيهَا الشَّبَابُ الْعَوْمَ. وَبِهَا حَدَائِقُ صَغِيرَةٌ وَغُرَسَتْ فِيهَا الْأَشْجَارُ وَالْأَزْهَارُ وَفُرِشَتْ طُرُقَاتُهَا بِرَمَلٍ أَصْفَرَ جَمِيلٍ. وَالنَّاسُ يَقْصِدُونَ تِلْكَ الْأَنْدِيَّةَ لِيُمَارِسُوا الْأَلْعَابَ الَّتِي تُنَاسِبُهُمْ وَيَقْضُوا وَقْتَ فَرَاحِهِمْ فِيمَا يَقْوَى أَبْدَانُهُمْ وَيَبْعَثُ السُّرُورَ إِلَى نَفْسِهِمْ.

الْأَسْئَلَةُ

- ثَمَّاذَا تُقَامُ الْأَنْدِيَّةُ الرِّيَاضِيَّةُ؟

- هَلْ أَنْتَ تُحِبُّ (تُحِبِّينَ) أَنْ تَشْتَرِكَ (أَنْ تَشْتَرِكِي) فِيهَا وَلِمَآذَا؟

- أَى نَوْعٍ مِنَ الرِّيَاضَةِ تُحِبُّ (تُحِبِّينَ)؟

- عُدَّ لَنَا الرِّيَاضَاتِ الْمَعْرُوفَةَ!

- مَاذَا يَسْتَخْدِمُ النَّاسُ عِنْدَ الرِّيَاضَاتِ الْمُخْتَلِفَةِ؟

- هَيَّا بِنَا لِنَرَى مَاذَا يَعْمَلُ النَّاسُ فِي الْبَحِيرَةِ!

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

osnovati - نَشَأَ	bazen - حَوْضٌ - أَحْوَاضٌ
klub - نَادٍ - أُنْدِيَّةٌ	za plivanje - لِلْسَّبَّاحَةِ
sportski klubovi - أُنْدِيَّةٌ رِيَاضِيَّةٌ	mladi - شَبَابٌ
teren, igralište - مَلْعَبٌ - مَلَاعِبٌ	plivanje - عَوْمٌ
različita - مُخْتَلِفَةٌ	posaditi, zasaditi - غَرَسَ
poredati, napraviti redove - صَفَّ	prostrijeti (posuti) - فَرَشَ
sjedište, klupa - مَقْعَدٌ - مَقَاعِدُ	pijesak - رَمْلٌ
gledaoci, posmatračī - مُتَفَرِّجُونَ	posjećivati, namjeravati - قَصَدَ
posmatrati - شَاهَدَ	ojačati, pojačati - قَوَّى - يُقَوِّى
tijelo - بَدَنٌ - أَبْدَانٌ	bavljenje - مَمَارَسَةٌ
slobodno vrijeme - وَقْتُ فَرَاغٍ	nizati, redati - نَسَقَ
provesti - قَضَى	odgovarati, biti sukladan - نَاسَبَ

بَحِيرَةٌ وَمُسْتَحَمٌ

- 1) Gdje mogu plivati ovdje, u blizini? أَيْنَ يُمَكِّنُنِي أَنْ أَسْبَحَ بِقُرْبٍ مِنْ هُنَا؟
- 2) More je danas mirno. الْبَحْرُ الْيَوْمَ هَادٍ.
- 3) Nema danas na moru valova. لَيْسَ بِالْبَحْرِ الْيَوْمَ أَمْوَاجًا.
- 4) More je prepuno i starih i mladih. الْبَحْرُ مَلَانٌ بِالْكَبَارِ وَالصِّغَارِ.
- 5) Idemo na našu omiljenu plažu! هَيَّا بِنَا نَذْهَبُ إِلَى شَاطِئِنَا الْمُفْضَلِ!
- 6) Ovo je Aleksandrija *nevjesta*
هَذِهِ الْإِسْكََنْدَرِيَّةُ عَرُوسُ الْبَحْرِ الْأَبْيَضِ الْمُتَوَسِّطِ.. *Sredozemlja*
- 7) Ona je drevan i savremen grad
وَهِيَ مَدِينَةٌ قَدِيمَةٌ وَحَدِيثَةٌ مَعًا (فِي نَفْسِ الْوَقْتِ).. istovremeno.
- 8) Ovdje je more nemirno a valovi su visoki. هُنَا الْبَحْرُ هَائِجٌ وَالْأَمْوَاجُ عَالِيَةٌ.
- 9) Tamo u uvali nalazi se pješčana plaža. هُنَاكَ فِي الْخَلِيجِ يُوجَدُ السَّاحِلُ الرَّمْلِيُّ.
- 10) Tamo je more plitko. هُنَاكَ الْبَحْرُ قَلِيلُ الْعُمُقِ.

postati siv, posivjeti = بَابُ الْإِفْعَالِ مَعْلُومٌ مِنْ فِعْلِ إِرْبَدَّ

		الْمُضَارِعِ الْمَاضِي	
jednina	3. l. m. r.	يَرَبِدُّ	إِرْبَدَّ
	3. l. ž. r.	تَرَبِدُّ	إِرْبَدَّتْ
	2. l. m. r.	تَرَبِدُّ	إِرْبَدَدْتَ
	2. l. ž. r.	تَرَبِدِّيْنَ	إِرْبَدَدْتِ
	1. l. oba r.	أَرَبِدُّ	إِرْبَدَدْتُ
dvojina	3. l. m. r.	يَرَبِدَّانِ	إِرْبَدَّا
	3. l. ž. r.	تَرَبِدَّانِ	إِرْبَدَّتَا
	2. l. oba r.	تَرَبِدَّانِ	إِرْبَدَدْتُمَا
množina	3. l. m. r.	يَرَبِدُّونَ	إِرْبَدُّوا
	3. l. ž. r.	يَرَبِدُّونَ	إِرْبَدَدْنَ
	2. l. m. r.	تَرَبِدُّونَ	إِرْبَدَدْتُمْ
	2. l. ž. r.	تَرَبِدُّونَ	إِرْبَدَدْتُنَّ
	1. l. oba r.	نَرَبِدُّ	إِرْبَدَدْنَا
<p>أَمْرُ الْحَاضِرِ - إِفْعَلْ ili إِفْعَلْ - إِرْبَدَّ - إِرْبَدِدْ</p> <p>نَهْيُ الْحَاضِرِ - لَا تَفْعَلْ ili لَا تَفْعَلْ - لَا تَرَبِدَّ - لَا تَرَبِدِدْ</p> <p>إِسْمُ الْفَاعِلِ - مُفْعَلٌ - مُرَبِدٌ</p> <p>الْمَصْدَرُ - إِفْعَالٌ - إِرْبَادٌ</p>			

DESETA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِسْتِفْعَالِ 'ali babul-istif')

Ova vrsta nastaje od temeljne (prve vrste) kad joj se kao prefiks dodaju konsonanti ت - س - إ. Zove se سُدَّاسِيٌّ jer nju čine šest konsonanata. Ona, dakle, ima sljedeće oblike:

الماضي - إِسْتَفْعَلَ المضارع - يَسْتَفْعِلُ المصدر - إِسْتَفْعَالٌ

Značenja ove vrste su:

1. Katkad odgovara našim refleksivnim glagolima i tada refleksivna zamjenica može biti i u dativu i u akuzativu, npr.:

tražiti da se ukine, prepisati	نَسَخَ ← إِسْتَنْسَخَ
učvrstiti se	أَحْكَمَ ← إِسْتَحْكَمَ
izvoditi zaključak, sebi prisvojiti	أَخْلَصَ ← إِسْتَخْلَصَ

2. Većina glagola ove vrste izražava da neko nešto želi, traži, zahtijeva i sl. npr.:

tražiti od Allaha oprosta	غَفَرَ ← إِسْتَغْفَرَ
tražiti izvještaj	خَبَرَ ← إِسْتَخْبَرَ
tražiti milost	رَحِمَ ← إِسْتَرْحَمَ
tražiti zamjenu	بَدَلَ ← إِسْتَبَدَلَ

3. Nekad ovi glagoli znače da čovjek sudi o nečemu, smatra takvim, (sve u vezi sa glagolom iz prve vrste), npr.:

odobravati, smatrati dobrim	حَسَنَ ← إِسْتَحْسَنَ	biti dobar
ne odobravati, smatrati ružnim	قُبْحَ ← إِسْتَقْبَحَ	biti ružan
udaljiti, smatrati dalekim	بَعْدَ ← إِسْتَبْعَدَ	biti dalek

4. Nekad ova vrsta nastaje od imenica, pa su, prema tome, i ovi glagoli denominalni, npr.:

imenovati nekoga za ministra	وَزِيرٌ ← إِسْتَوَزَرَ	ministar
imenovati nekoga za nasljednika	خَلِيفَةً ← إِسْتَخْلَفَ	halifa

5. Ima mnogo glagola ove vrste koji su isti kao i oni iz prve vrste, npr.:

upotrebljavati $\text{عَمِلَ} = \text{إِسْتَعْمَلَ}$

iskorijeniti $\text{أَصْلَ} = \text{إِسْتَأْصَلَ}$

6. Mada se ovi glagoli na bosanski jezik prevode kao povratni - oni u arapskom jeziku dolaze i u pasivu.

Da vidimo neke primjere:

Prvi koji je pokušao dobiti (izvaditi) gas iz uglja bio je engleski svećenik i već je postala čuvena upotreba ovog svjetla.

أَوَّلُ مَنْ جَرَّبَ اسْتِخْرَاجَ الْغَازِ عَنِ الْفَحْمِ كَانَ قِيسٌ مِنَ الْإِنْكِلِيزِ فَقَدْ اشتهر استِعمالُ هَذَا النُّورِ.

Dočekali su nas sa izuzetnim poštovanjem. $\text{إِسْتَقْبَلُونَا بِغَايَةِ الْإِحْتِرَامِ}$

Ko odobrava ružne stvari kao da ih čini. $\text{مَنْ اسْتَحْسَنَ قَبِيحًا فَقَدْ عَمِلَهُ}$

Srest ćemo se u budućim vremenima, ako Bog da (htjedne).

$\text{نَتَقَابَلُ فِي الزَّمَانِ الْمُسْتَقْبَلِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ}$

VJEŽBE

الْتَّمْرِينَاتُ

1. Prevedi na arapski jezik:

Moli Boga da ti oprostí grijehe, zaista je Allah milostiv. Upotrijebi desetu vrstu u rečenici: Mi smatramo velikim našu borbu za slobodu ove zemlje koja se zove Bosna i Hercegovina. Neobičnim mi smatramo politiku SAD, ljuti nas politika UN. Muslimanima je zabranjeno piti vina i opojna pića uopće (عموماً). Svaka vijest o uspjehu naše vojske raduje nas veoma (prava radost لغاية). Svaki dan se vrlo rano budim (استيقظ) i onda uradim mnogo posla u toku dana. Ne govori onome koji ne sluša tvoje riječi. Uzmi ovog čovjeka u službu (خدم) jer on je (لأنه) dobar radnik i vjeran prijatelj. Za ovo što su učinili za ovu zemlju naši vojnici zaslužuju (استحق) našu zahvalnost i naše poštovanje.

2. Evo nekoliko glagola desete vrste, nađi im ostale dijelove za rečenicu, zatim u tim rečenicama izvrši sve promjene koje bi mogle izmijeniti smisao:

tražiti dozvolu - إِسْتَأْذَنَ tražiti zakletvu (od nekoga) - إِسْتَحْلَفَ

tražiti savjeta - إِسْتَأْمَرَ stidjeti se - $\text{إِسْتَحْيَا (إِسْتَحْيَى)}$

veseliti se - إِسْتَبَشَّرَ čuditi se - إِسْتَعْرَبَ

izuzeti, isključiti - إِسْتَثْنَى pozvati - إِسْتَدْعَى

دَکَازِیَاطِی، زَکَلْجُویَاطِی - اِسْتَدَلَّ pridružiti se - اِسْتَصْحَبَ
 تراژِتی سِوْجِدوکه، نَاصتی کَآو دَکَاز - اِسْتَشْهَدَ moći - اِسْتَطَاعَ

Prevedi na bosanski jezik

حَضَرْتُ اِلَى الْقَاهِرَةِ فَقَابَلْتُ هُنَاكَ طَالِبَةً مِصْرِيَّةً تَدْرُسُ فِي جَامِعَةِ الْقَاهِرَةِ وَهِيَ اَيْضًا تُحِبُّ التَّارِيخَ الْقَدِيمَ. فِي يَوْمٍ مِنَ الْاَيَّامِ وَجَدْتُهَا فِي الْمَتْحَفِ وَشَاهَدْنَا هُنَاكَ الْاَثَارَ الْقَدِيمَةَ وَالتَّمَاثِيلَ الْمِصْرِيَّةَ وَبَعْدَ زِيَارَتِنَا اِتَّجَهْنَا اِلَى شَاطِئِ النَّيْلِ وَتَفَرَّجْنَا الْقَوَارِبَ الْجَمِيلَةَ الَّتِي تَجْرِي فِي مَاءِ النَّيْلِ. قُلْتُ لِصَدِيقَتِي: اُحِبُّ السَّفَرَ بِالْبَاخِرَةِ لَكِنْ اِلَى الْاَمَاكِنِ الْبَعِيدَةِ. قَالَتْ مَعِيَ آلَةُ تَصْوِيرٍ وَفِيهَا فِيلْمٌ يُمْكِنُنَا اَنْ نَأْخُذَ بَعْضَ الصُّوْرِ. ثُمَّ اِنْصَرَفْنَا مِنَ الشَّاطِئِ وَاسْتَصْحَبْنَا بِمَجْمُوعِ الزَّائِرِينَ فِي طَرِيقِهِمْ اِلَى الصَّحْرَاءِ. شَاهَدْنَا هُنَاكَ الْاَهْرَامَ الْكُبْرَى. مَنْ بَنَى هَذَا الْهَرَمَ، سَأَلْتُهَا. قَالَتْ: مَلِكٌ مِنْ مُلُوكِ مِصْرِ الْقَدِيمَةِ. فَقَضَيْنَا فِي هَذِهِ الرَّحْلَةِ بَضْعَةَ سَاعَاتٍ. كُنْتُ اُرِيدُ اسْتِجَارَ سَيَّارَةٍ لَكِنْ هِيَ رَفُضَتْ فَرَجَعْنَا مَشْيًا عَلَى الْاَقْدَامِ.

foto aparat - آلة تصوير	prispjeti (doći) - حضر
pustinja - صحراء	sresti - قابل
piramide - أهرام (هرم)	muzej - متحف
provesti (vrijeme) - قضى	spomenici - آثار (أثر)
izlet (putovanje) - رحلة	kipovi - تماثيل (تمثال)
nekoliko - بضعة	uputiti se - توجه - إتجه
odbiti (ne prihvati) - رفض	barke - قوارب (قارب)
pješice - مشيًا على الأقدام	

U RESTORANU

(فِي الْمَطْعَمِ fi-l-mat'ami)

- 1) Konobaru, molim vas, donesite jelovnik da vidim šta imate danas dobro za jelo. (١) يَا سَفْرَجِي، مِنْ فَضْلِكُمْ أَحْضِرُوا لَائِحَةَ الطَّعَامِ لِأَرَى مَا عِنْدَكُمْ الْيَوْمَ لِلْأَكْلِ لَذِيذًا.
- 2) U našem restoranu jelo je uvijek ukusno. (٢) فِي مَطْعَمِنَا أَكْلٌ لَذِيذٌ دَائِمًا.
- 3) A da li je istovremeno i jeftino? (٣) وَهَلْ فِي نَفْسِ الْوَقْتِ رَخِيصٌ؟
- 4) Izvolite jelovnik! (٤) تَفَضَّلُوا كَشَفِ الطَّعَامِ!
- 5) Predjela: (٥) مُقَبَّلَاتٌ:
- 6) juha od povrća (٦) شُرْبَةُ خَضِرَوَاتٍ

7) juha od leće	(٧) شُرْبَةُ عَدَسٍ
8) juha od gljiva	(٨) شُرْبَةُ فُطْرٍ
9) juha od špargla	(٩) شُرْبَةُ هَلْيُونٍ
10) pileća juha	(١٠) شُرْبَةُ دَجَاجٍ
11) tvrdo kuhana jaja	(١١) بَيْضٌ مَسْلُوقٌ
12) kajgana	(١٢) بَيْضٌ مَقْلَى
13) omlet	(١٣) عَجَّةٌ
14) jaja pržena s krompirom	(١٤) بَيْضٌ وَبَطَاطًا مَقْلِيَّةٌ

بَابُ الْإِسْتِفْعَالِ مِنَ الْفِعْلِ إِسْتَخْبَرَ					الْمُضَارِعُ		الْمَاضِي		tražiti izvještaj	
					الْمَجْهُولُ	الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ	الْمَعْلُومُ		
jednina	3. l. m. r.	يَسْتَخْبِرُ	يَسْتَخْبِرُ	أَسْتَخْبِرُ	إِسْتَخْبَرْتُ	أَسْتَخْبِرُ	يَسْتَخْبِرُ	أَسْتَخْبِرُ	3. l. m. r.	يَسْتَخْبِرُ
	3. l. ž. r.	تَسْتَخْبِرُ	تَسْتَخْبِرُ	أَسْتَخْبِرْتِ	إِسْتَخْبَرْتِ	أَسْتَخْبِرْتِ	تَسْتَخْبِرُ	أَسْتَخْبِرْتِ	3. l. ž. r.	تَسْتَخْبِرُ
	2. l. m. r.	تَسْتَخْبِرُ	تَسْتَخْبِرُ	أَسْتَخْبِرْت	إِسْتَخْبَرْت	أَسْتَخْبِرْت	تَسْتَخْبِرُ	أَسْتَخْبِرْت	2. l. m. r.	تَسْتَخْبِرُ
	2. l. ž. r.	تَسْتَخْبِرِينَ	تَسْتَخْبِرِينَ	أَسْتَخْبِرْتِ	إِسْتَخْبَرْتِ	أَسْتَخْبِرْتِ	تَسْتَخْبِرِينَ	أَسْتَخْبِرْتِ	2. l. ž. r.	تَسْتَخْبِرِينَ
	1. l. oba r.	أَسْتَخْبِرُ	أَسْتَخْبِرُ	أَسْتَخْبِرْتُمَا	إِسْتَخْبَرْتُمَا	أَسْتَخْبِرْتُمَا	أَسْتَخْبِرُ	أَسْتَخْبِرْتُمَا	1. l. oba r.	أَسْتَخْبِرُ
dvojina	3. l. m. r.	يُسْتَخْبِرَانِ	يُسْتَخْبِرَانِ	أُسْتَخْبِرَانِ	إِسْتَخْبَرَانِ	أُسْتَخْبِرَانِ	يُسْتَخْبِرَانِ	أُسْتَخْبِرَانِ	3. l. m. r.	يُسْتَخْبِرَانِ
	3. l. ž. r.	تُسْتَخْبِرَانِ	تُسْتَخْبِرَانِ	أُسْتَخْبِرْتَا	إِسْتَخْبَرْتَا	أُسْتَخْبِرْتَا	تُسْتَخْبِرَانِ	أُسْتَخْبِرْتَا	3. l. ž. r.	تُسْتَخْبِرَانِ
	2. l. oba r.	تُسْتَخْبِرَانِ	تُسْتَخْبِرَانِ	أُسْتَخْبِرْتُمَا	إِسْتَخْبَرْتُمَا	أُسْتَخْبِرْتُمَا	تُسْتَخْبِرَانِ	أُسْتَخْبِرْتُمَا	2. l. oba r.	تُسْتَخْبِرَانِ
	3. l. m. r.	يُسْتَخْبِرُونَ	يُسْتَخْبِرُونَ	أُسْتَخْبِرُونَ	إِسْتَخْبَرُوا	أُسْتَخْبِرُونَ	يُسْتَخْبِرُونَ	أُسْتَخْبِرُونَ	3. l. m. r.	يُسْتَخْبِرُونَ
množina	3. l. ž. r.	يُسْتَخْبِرْنَ	يُسْتَخْبِرْنَ	أُسْتَخْبِرْنَ	إِسْتَخْبَرْنَ	أُسْتَخْبِرْنَ	يُسْتَخْبِرْنَ	أُسْتَخْبِرْنَ	3. l. ž. r.	يُسْتَخْبِرْنَ
	2. l. m. r.	تُسْتَخْبِرُونَ	تُسْتَخْبِرُونَ	أُسْتَخْبِرْتُمْ	إِسْتَخْبَرْتُمْ	أُسْتَخْبِرْتُمْ	تُسْتَخْبِرُونَ	أُسْتَخْبِرْتُمْ	2. l. m. r.	تُسْتَخْبِرُونَ
	2. l. ž. r.	تُسْتَخْبِرْنَ	تُسْتَخْبِرْنَ	أُسْتَخْبِرْتُنَّ	إِسْتَخْبَرْتُنَّ	أُسْتَخْبِرْتُنَّ	تُسْتَخْبِرْنَ	أُسْتَخْبِرْتُنَّ	2. l. ž. r.	تُسْتَخْبِرْنَ
	1. l. oba r.	نُسْتَخْبِرُ	نُسْتَخْبِرُ	أُسْتَخْبِرْنَا	إِسْتَخْبَرْنَا	أُسْتَخْبِرْنَا	نُسْتَخْبِرُ	أُسْتَخْبِرْنَا	1. l. oba r.	نُسْتَخْبِرُ
					إِسْمُ الْفَاعِلِ - مُسْتَخْبِرٌ		الْمَصْدَرُ - إِسْتِخْبَارٌ		أَمْرُ الْحَاضِرِ - إِسْتَخْبِرْ	
					إِسْمُ الْمَفْعُولِ - مُسْتَخْبَرٌ				نَهْيُ الْحَاضِرِ - لَا تَسْتَخْبِرْ	

11., 12. i 13. PROŠIRENA VRSTA

Jedanaesta, dvanaesta i trinaesta proširena vrsta glagola izražava neku radnju pojačanog značenja. Uvijek su neprelazni (pa od njih nemamo pasivnih oblika). Mogu biti i denominalni (mogu se izvoditi iz imena). Nema ih mnogo u upotrebi pa ćemo dati samo njihove osnovne oblike. Nismo ih mogli zaobići zato što i oni spadaju u vrstu kojoj se dodaju po tri konsonanta, o čemu smo na početku govorili. Kad je riječ o konjugaciji uopće, njihova pravila se ne razlikuju od onih koja vrijede za prvu vrstu.

Iz tabelarnih pregleda proširenih vrsta ustanovili smo da u tom pravcu (u odnosu na prvu vrstu) nema razlika ni u الماضي ni u المضارع. Razlika se javlja samo u prebacivanju vokala (حركات). Što se tiče imperativa (الأمر), gradili smo ga na isti način kao i kod vrste s tim što smo ukidajući حَرْفُ الْمُضَارَعَةِ (ا ت ي ز) sa drugog i trećeg lica المضارع (ت ي) morali dodavati ا (elif) ako je فَاءُ الْفِعْلِ bio ساكن, tj. bez vokala (jer se sačinom u arapskom jeziku, rekli smo to, ne može početi riječ) i ukidali zadnji vokal (sa لَامُ الْفِعْلِ). Svaki ovako dodat elif (ا) bio je (هَمْزَةُ الْوَصْلِ) onaj koji se u fleksiji (upotrijebi u rečenici npr.:) ne smije čuti ali ga valja označiti i na njega staviti znak (أَلْصَلَّةُ). Razlikujemo samo takav (ا) na četvrtoj vrsti koji je هَمْزَةُ الْقَطْعِ i valja ga uvijek čitati (inače bi došlo do izjednačenja sa prvom vrstom).

Promjena je još kod oba participa koji se jednostavno dobiju kad se ukine (التَّوْنِ) a na mjesto njega stavi konsonant م i, razumljivo, završni حَرْفُ الْمُضَارَعَةِ pa će aktivni particip biti od aktivnog oblika vremena koje traje (neki to zovu prezent - što u arapskom jeziku nije baš adekvatan smisao) المضارع a pasivni particip od pasivnog oblika المضارع.

Oblik المصدر (koga neki zovu infinitivom, što on nije - u arapskoj gramatici to je ime glagolske radnje i tako se i ponaša) deklinira se, ima svoj nastavak za plural koji je uvijek nastavak pravilnog plurala imenice ž.r. (ات) on nije osnov konjugacije, nego je to treće lice الماضي (vremena koje je prošlo) u jedini muškog roda. U tom obliku se vidi i pravilnost i nepravilnost glagola. Rekli smo da se sva nepravilnost glagola, i ne samo glagola, ogleda u pojavi bolesnih

konsonanata ا - و - ي. Nepravilan je, dakle, oblik koji u svom korijenu ima jedan od ovih konsonanata.

JEDANAESTA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْأَفْعِلَالِ 'ilâli babu-l-if)

Ova vrsta nastaje kad se osnovnom obliku فعل doda na početku elif (ا) i kasra (-) i između drugog i trećeg konsonanta, također, elif (ا) a krajnji konsonant se pojača التَّشْدِيدُ (-), pa će oblici ove vrste biti:

الماضى - إِفْعَالٌ المضارع - يَفْعَالُ المصدر - إِفْعِلَالٌ

إِبْيَاضٌ jako je pobijelio الماضى

يَبْيِضُ jako bijeli الْمُضَارِعُ

إِبْيَاضٌ ili إِبْيَاضُ! pobijeli jako أمر الحاضر

لَا تَبْيِضْ ili لَا تَبْيِضْ! nemoj jako pobijeliti نهى الحاضر

مُبْيِضٌ koji je jako pobijelio اسم الفاعل

إِبْيِضَاضٌ pobjeljivanje المصدر

Korijen: - بِيَضَ

DVANAESTA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِفْعِعَالِ 'î'âli babu-l-if'

Ako se prvoj temeljnoj vrsti doda s početka elif (ا) a između prvog i drugog konsonanta slog (عو) dobili smo dvanaestu proširenu vrstu koja ima oblike:

الماضى - إِفْعَوْعَلٌ المضارع - يَفْعَوْعَلُ المصدر - إِفْعِعْعَالٌ

إِحْدَوْدَبٌ jako se pogurio الماضى

يَحْدَوْدِبُ jako se zguri ili jako će se poguriti المضارع

إِحْدَوْدِبُ! jako se poguri! أمر الحاضر

لَا تَحْدَوْدِبْ! nemoj se jako zguriti! نهى الحاضر

مُحْدَوْدِبٌ onaj koji se jako zgrbio اسم الفاعل

إِحْدِيدَابٌ jako zgrbljivanje المصدر

Korijen: - حَدَبَ

TRINAESTA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِفْعَالِ - 'iwwāli - if-1-babu)

Kad se prvoj temeljnoj vrsti na početku doda alif (ا) a između عَيْنُ الْفِعْلِ i عَوُْ slog مُشَدَّدٌ - عَوُْ tj. عَوُْ dobivamo onu vrstu čiji su oblici:

الماضى - إِفْعَوْلَ المضارع - يَفْعُولُ المصدر - إِفْعَوَالٌ

npr.:

velika žurba - إِجْلَوَاذٌ

jako se žuri - يَجْلُوذٌ

jako se žurio - إِجْلُوذٌ

onaj koji se jako žuri - مُجْلُوذٌ

ne žuri se jako! - لَا تَجْلُوذٌ

jako se žuri! - إِجْلُوذٌ

Korijen: - جَلَذَ

Trinaesta vrsta je i refleksivna, a također i sa pojačanim smislom. Ipak, ove vrste se rijetko upotrebljavaju.

Važno je napomenuti da bi bilo pogrešno svhatiti da se svaki korijen glagola pojačan na ovaj način može dovesti u jednu od ovih vrsta.

VJEŽBE

الْتَمَرِينَاتُ

سَيِّدُنَا عُمَرُ وَعَامِلُهُ

دَخَلَ عَامِلٌ عَلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَوَجَدَهُ مُسْتَلْقِيًا وَصَبِيَّانَهُ يَلْعَبُونَ عَلَى بَطْنِهِ. فَأَنْكَرَ ذَلِكَ فَقَالَ عُمَرُ: كَيْفَ أَنْتَ مَعَ أَهْلِكَ؟ قَالَ: إِذَا دَخَلْتُ سَكَتَ النَّاطِقُ. فَقَالَ اعْتَرِلْ فَإِنَّكَ لَا تَرْفُقُ بِأَهْلِكَ وَوَلَدِكَ فَكَيْفَ تَرْفُقُ بِأُمَّةٍ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ!

Gospodin naš Omer i njegov namjesnik.

Došao jedan namjesnik kod Omera, Allah s njim bio zadovoljan, i našao ga kako leži na leđima a njegova djeca se igraju njemu na trbuhu. Namjesnik to ne odobri a Omer ga upita: „Kako ti sa svojom porodicom postupaš?“ Ovaj odgovori: „Kad ja uđem, zašuti onaj koji govori.“

Na to će halifa: „Otpušten si! Ti ne postupaš blago sa svojom porodicom i svojom djecom, pa kako ćeš biti blag prema sljedbenicima (narodu) Muhammedovim, Allahov spas na njega.

2. Zajedno smo preveli ovu anegdotu o jednom od četvorice halifa, koji su upravljali arapskim narodom poslije preseljenja Muhammeda, a.s. Bili su birani jedan po jedan i zato su nazvani **الخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ**. Među njima **عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ** poznat je po svojoj plemenitosti, poštenju i skromnosti pa je dobio naziv **الْفَارُوقُ**, što znači - onaj koji strogo razdvaja istinu od neistine.

Ispričat ćemo još jednu od mnogih anegdota u vezi s njim. Ti je prevedi i analiziraj svaku riječ posebno - pismeno. Zatim je prepričaj i daj svoj komentar.

شَفَقَةُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ

عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ هُوَ ثَانِي الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ وَقَدْ كَانَ عَادِلًا شَدِيدًا فِي تَنْفِيدِ الْأَحْكَامِ. وَلَكِنَّهُ مَعَ ذَلِكَ كَانَ رَقِيقَ الْقَلْبِ مُتَوَاضِعًا رَحِيمًا.

فَقَدْ خَرَجَ ذَاتَ لَيْلَةٍ يَتَفَقَّدُ أَحْوَالَ رَعِيَّتِهِ وَكَانَ الْجَوُّ بَارِدًا فَرَأَى نَارًا تُضِيءُ فِي أَحَدِ الْمَسَاكِينِ. فَلَمَّا اقْتَرَبَ مِنْهَا وَجَدَ امْرَأَةً تَوْقِدُ تَحْتَ قِدْرِ وَبِجَانِبِهَا أَوْلَادُهَا وَهُمْ يَبْكُونَ... فَسَأَلَهَا عَنْ حَالِهَا وَعَنْ سَبَبِ بُكَاءِ الْأَطْفَالِ فَقَالَتْ: إِنَّهُمْ يَصِيحُونَ مِنَ الْجُوعِ. فَقَالَ لَهَا: وَمَا الَّذِي فِي هَذِهِ الْقِدْرِ؟ قَالَتْ: فِيهَا مَاءٌ أُسْكِتُهُمْ بِهِ وَأَوْهَمُهُمْ أَنَّ فِيهَا طَعَامًا حَتَّى يَنَامُوا...

... فَقَامَ عُمَرُ مِنْ فَوْرِهِ وَأَحْضَرَ سَمْنًا وَكَيْسًا مِنَ الدَّقِيقِ حَمَلَهَا بِنَفْسِهِ وَعَادَ إِلَى الْمَرْأَةِ وَوَضَعَهُمَا بَيْنَ يَدَيْهَا. ثُمَّ جَلَسَ وَوَضَعَ مِقْدَارًا مِنَ الدَّقِيقِ وَمِقْدَارًا مِنَ السَّمْنِ فِي الْقِدْرِ وَصَارِيحْرُكُهُمَا وَيَنْفُخُ فِي النَّارِ حَتَّى نَضِجَ الطَّعَامُ. ثُمَّ أَفْرَغَهُ فِي صَحْفَةٍ وَقَدَّمَهُ لِلْأَطْفَالِ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا وَفَرِحُوا. فَشَكَرَتْهُ الْمَرْأَةُ عَلَى حُسْنِ صَنِيعِهِ وَقَالَتْ جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا... ثُمَّ خَرَجَ عُمَرُ وَجَلَسَ قَرِيبًا مِنَ الدَّارِ يَسْمَعُ الْأَطْفَالَ يَلْعَبُونَ وَيَضْحَكُونَ حَتَّى نَامُوا وَهَدُّوا. فَقَامَ مُطْمَئِنًّا وَهُوَ يَحْمَدُ اللَّهَ عَلَى مَا فَعَلَ.

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

طَعَامٌ - hrana	وَضَعَ - staviti, ostaviti
مِنْ فَوْرِهِ - odmah	بَيْنَ يَدَيَّ - pred, ispred
أَحْضَرَ - pribaviti	مِقْدَارٌ - količina
سَمْنٌ - maslo	حَرَكَ - miješati
كَيْسٌ - vreća, kesa	نَفَخَ - puhati (vatra)
دَقِيقٌ - brašno	نَضِجَ - skuhati, zgotoviti

lično donijeti - حَمَلَ بِنَفْسِهِ	vratiti se - عَادَ
izručiti - أفرَغَ	ispitivati, pregledati - تَفَقَّدَ
sahan, posuda, zdjela - صَحْفَةٌ	stanje podanika - أَحْوَالُ رَعِيَّةٍ
ponuditi, staviti ispred - قَدَّمَ	svijetliti - أَضَاءَ - يُضِيءُ
najesti se, zasititi se - شَبَعَ	približiti se - اقْتَرَبَ مِنْ
radovati se - فَرِحَ	gorivo (drva) - وَقُودٌ
zahvaliti - شَكَرَ	lonac, posuda - قَدْرٌ
učinjeno djelo - صَنِيعٌ	plakati - بَكَى
igrati se - لَعِبَ	jaukati - صَاحَ
smijati se - ضَحِكَ	plač - بُكَاءٌ
učiniti, uraditi, raditi - فَعَلَ	glad - جُوعٌ
proizvođenje, provedba - تَنْفِيزٌ	ušutkivati - أَسَكَتَ
odredbe - الْأَحْكَامُ (الْحُكْمُ)	učiniti da povjeruje - أَوْهَمَ
uprkos tome - مَعَ ذَلِكَ	spavati - نَامَ
nježnog srca - رَقِيقُ الْقَلْبِ	smiriti se - هَدَأَ
skroman - مُتَوَاضِعٌ	miran - مُطْمَئِنٌّ
jedne noći - ذَاتَ لَيْلَةٍ	zahvaliti - حَمَدَ
(fraz) Allah ti dobrim platio! - جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا	

GLAGOLI SA ČETIRI KORJENITA SUGLASNIKA

(الرُّبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ ar-ruba iyyu-l-mudžerredu)

Nekoliko puta smo ukazali na to da većina arapskih glagola ima u svojoj osnovi po tri konsonanta (فعل) pa smo ih nazvali الثَّلَاثِيُّ الْمُجَرَّدُ. Dodavali smo na ovu vrstu po jedan dva ili tri konsonanta i tako dobili trinaest vrsta. Arapska gramatika bilježi ih po njihovim glagolskim imenicama (u nas infinitivom).

Ako je temeljna vrsta sa četiri konsonanta, onda se ona zove الرُّبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ ali moraš uočiti razliku ove od one koju smo nazvali الرُّبَاعِيُّ zato što smo onoj koja je bila الثَّلَاثِيُّ dodali jedan konsonant.

Ova vrsta se razlikuje od onih proširenih jer ima sva četiri korjenita konsonanta. I ova vrsta može se proširiti sa jednim ili sa dva konsonanta, tako da imamo još tri proširene vrste.

Imamo, zatim, od druge proširene vrste - pet oblika koji se njoj pribrajaju, a od treće još dva oblika.

Ima, na kraju, jedna kategorija glagola koje pribrajamo بَابَ دَحْرَجَ a nastaju tako da se ovoj temeljnoj vrsti doda ili između prvog i drugog, ili između drugog i trećeg korjenitog suglasnika, ili mu se zadnji konsonant ponovi. Takvih ima šest vrsta.

Ovi glagoli (svi navedeni الرُّبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ) su ili prelazni ili neprelazni ili su onomatopeje ili su reflektivni a neki mogu biti i pasivni.

Već smo to istakli, ali da ponovimo: ni ovi od tri konsonanta الثَّلَاثِيُّ niti ovi od četiri konsonanta الرُّبَاعِيُّ nemaju uvijek sve proširene vrste. Isto tako proširena vrsta ne mora nastati od temeljne prve vrste pa bila ona sa tri ili sa četiri konsonanta. Glagoli kao npr.: أَدْرَكَ, shvatiti - أَرَادَ, htjeti - أَشَبَّهَ, ličiti (na nekog) nemaju prvu vrstu.

Evo nekoliko primjera (premda su ovo glagoli koji se malo upotrebljavaju - a i nema ih mnogo):

(١) مَاتَ أَبُوهُ مِنْذُ شَهْرَيْنِ فَهُوَ كَانَ قَدْ وَلَّوَل (jaukati).

(٢) هُوَ مَا قَرَأَ كِتَابًا بَيْنَمَا تَفَلْسَفَ.

(٣) أَنْتَ تَغَافَلْتَ عِنْدَمَا حَصَّصَ الْحَقُّ .

(٤) صَدِيقِي مُتَرْجِمٌ عَظِيمٌ .

1. Prevedi na arapski jezik:

Znaš li prevesti ovu vježbu na svoj jezik?

Nedavno je bio jak potres u Japanu - a zemlja se tresla desetak dana poslije toga.

Moj djed, koji je bio visoki oficir u turskoj vojsci, dobio je od sultana sablju iskićenu draguljima. Tu sablju opljačkala su srpske komite (هُونَة) poslije Prvog svjetskog rata.

KVADRILITERE - glagoli sa četiri korjenita konsonanta

(الرُّبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ (ar-ruba iyyu-l-muđerredu)

Glagoli sa četiri korjenita konsonanta sa svojim proširenim vrstama glase:

I بَابُ دَحْرَجَ - kotrljati, valjati

Proširene su joj vrste:

1. تَدَحْرَجَ - valjati se - بَابُ تَفَعَّلَ

2. إِحْرَنْجَمَ - skupiti se, skutriti se - بَابُ إِفْعَنْلَ

3. إِطْمَأَنَّ - smiriti se, primiriti se - بَابُ إِفْعَلَّ

Kao što se vidi, značenje im je refleksivno.

II بَابُ تَدَحْرَجَ - valjati se

Proširene vrste تَفَعَّلَ su

1. تَجَوَّرَبَ - obući čarape - تَفَوَّعَلَ

2. تَشَيَّطَنَ - postati kao vrag (pošejtanati se) - تَفَيْعَلَ

3. تَرَهَّوَكَ - ponosno hodati - تَفَعَّوَلَ

4. تَسَلَّقَى - leći na uznačak (ispružiti se na leđa) - تَفَعَّلَى

5. تَجَلَّبَبَ - ogrnuti se ogrtačem - تَفَعَّلَبَ

III بابُ إِحْرَنْجَمَ 3. skupiti se, skutriti se

Proširene vrste su:

1. إِسْلَنْقَى - spavati na leđima - إِفْعَنْلَى
2. إِفْعَنْسَسَ - imati iskrivljen grudni koš - إِفْعَنْلَلَ

4.

Ovoj vrsti pribrajamo glagole koji imaju četiri korjenita suglasnika od kojih je jedan ili و ili ی ili je jedan konsonant ponovljen (obično zadnji). Evo tih oblika (ima ih samo šest):

1. حَوَقَلَ - يُحَوِقِلُ - حِقَالَ - إِزْنَمُوعِي - فَوَعَلَ - يُفَوَعِلُ
2. بَيَّطَرَ - يُبَيِّطِرُ - بَيَّطَارُ - لِيَجْعَلِي - فَعِيلَ - يُفَعِّعِلُ
3. جَهَّوَرَ - يُجَهَّوِرُ - جَهَّوَارُ - غَلَّسَ - فَعُولَ - يُفَعَّوِلُ
4. عَثَرَ - يُعَثِّرُ - عَثَارُ - عَثَرَ - فَعِيلَ - يُفَعِّعِلُ
5. جَلَّبَ - يُجَلِّبُ - جَلَّبَابُ - جَلَّبَابُ - فَعَّلَ - يُفَعَّلِلُ
6. سَلَّقَى - يُسَلِّقِي - سَلَّقَاءُ - بَعَثَى - فَعَّلَى - يُفَعَّلِي

VJEŽBE

الْتَّمَرِينَاتُ

سَيَّبُوِيَه

(١٢١ - ١٦١ هـ - ٧٤٠ - ٧٧٩ م)

هُوَ أَبُو بَشِيرٍ عَمْرُو^(١) الْحَارِثِيُّ وَسَيَّبُوِيَه لَقَبٌ^(٢) بِالْفَارِسِيَّةِ مَعْنَاهُ رَائِحَةُ التُّفَّاحِ. وَكَانَ مِنْ أَهْلِ فَارِسَ وَمَنْشَأُهُ بِالْبَصْرَةِ. وَكَانَ أَعْلَمَ الْمُتَقَدِّمِينَ وَالْمُتَأَخِّرِينَ بِالنَّحْوِ. كَانَ أَخَذَهُ عَنِ الْخَلِيلِ وَلَمْ يَوْضَعْ فِيهِ مِثْلُ كِتَابِهِ. قَالَ الْجَاحِظُ: أَرَدْتُ الْخُرُوجَ إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ فَفَكَّرْتُ فِي شَيْءٍ أَهْدِيهِ لَهُ فَلَمْ أَجِدْ شَيْئًا أَشْرَفَ مِنْ كِتَابِ سَيَّبُوِيَه. فَقَالَ: وَاللَّهِ مَا أَهْدَيْتَ إِلَيَّ شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْهُ. وَإِنْ كَانَ يُقَالُ بِالْبَصْرَةِ: قَرَأَ فُلَانٌ الْكِتَابَ فَيَعْلَمُ أَنَّهُ كِتَابُ سَيَّبُوِيَه. وَكَانَ أَبُو عَثْمَانَ الْمَازِنِيُّ يَقُولُ: مَنْ أَرَادَ أَنْ يَعْمَلَ كِتَابًا كَبِيرًا فِي النَّحْوِ بَعْدَ كِتَابِ سَيَّبُوِيَه فَلْيَسْتَحْيِ - وَتَوَفَّى سَيَّبُوِيَه بِقَرْيَةٍ مِنْ قُرَى شِيرَازَ.

(١) عَمْرُو vl. ime Amr za razliku od عَمْرٍ ima uza se و koji se zove عَمْرُو

(٢) لَقَبٌ je nadimak koji se često nalazi uz ime. To je samo jedan od načina određivanja vl. imena. Još češći naziv je po imenicama ابْنُ - ابْنٌ - ابْنٌ - ابْنٌ. Jedan je prema osobinama, npr.: الْفَارُوقُ.

RIJEČI الْكَلِمَاتُ

časniži - أَشْرَفُ	miris - رَائِحَةٌ
učeniji - أَعْلَمُ	odgojiti, odrasti - أَنْشَأَ
milije meni - أَحَبُّ إِلَيَّ	preci, oni koji su bili prije - مُتَقَدِّمُونَ
neko (nepoznata osoba) - فُلَانٌ	oni koji će doći - مُتَأَخِّرُونَ
stidjeti se - اسْتَحْيَى	gramatika - نَحْوٌ
preseliti na drugi svijet - تَوَفَّى	Džahiz (vl. ime) - الْجَاهِظُ
selo - قَرْيَةٌ	razmišljati - فَكَّرَ
perzijski jezik - الْفَارْسِيَّةُ	pokloniti - أَهْدَى

1. Prevedi tekst na bosanski jezik
2. Posebno iz teksta uzmi glagole i odredi kojoj vrsti pripadaju. Zatim uzmi po jedan glagol iz pojedinih vrsta i konjugiraj ga potpuno.
3. Od novodobivenih glagola sačini deset rečenica.
4. Prevedi na arapski jezik:
 - a. Kufa i Basra su bila dva znamenita grada u kojima se nauka razvijala i prenosila u druge krajeve arapskog svijeta.
 - b. Arapi su poznavali mnogo prirodnih nauka kad u Evropi o njima nisu znali ništa.
 - c. Države kao što su Engleska i Francuska zaustavile su napredak u arapskom svijetu jer su izvršile okupaciju tih krajeva.
 - d. Tek na početku dvadesetog stoljeća arapski narod uspjeh će da se oslobodi kolonijalizma.
 - e. Narod Palestine i u našem stoljeću je bio žrtva cionizma.

Tabela1.

بابُ فَعَلَّةٍ مَعْلُومٌ مِنْ فِعْلِ هَمَّ		
hrzati =		
	الْمَاضِي	الْمُضَارِع
jednina	3. l. m. r. هَمَّ	يَهْمُ
	3. l. ž. r. هَمَّتْ	تَهْمُ
	2. l. m. r. هَمَّتْ	تَهْمُ
	2. l. ž. r. هَمَّتْ	تُهْمِيْنَ
	1. l. oba r. هَمَّتْ	أُهْمُ
dvojina	3. l. m. r. هَمَّاهَا	يُهْمَاهَا
	3. l. ž. r. هَمَّتَا	تُهْمَاهَا
	2. l. oba r. هَمَّتُمَا	تُهْمَاهَا
množina	3. l. m. r. هَمَّهُوْا	يُهْمُهُوْنَ
	3. l. ž. r. هَمَّهِنَّ	يُهْمُهُنَّ
	2. l. m. r. هَمَّهْتُمْ	تُهْمُهُوْنَ
	2. l. ž. r. هَمَّهْتُنَّ	تُهْمُهُنَّ
	1. l. oba r. هَمَّهِنَا	نُهْمُهُ
<p>الْمَاضِي الْمَجْهُولُ - هَمَّ</p> <p>الْمُضَارُ الْمَجْهُولُ - يَهْمُ</p> <p>أَمْرُ الْحَاضِرِ - هَمَّ</p> <p>نَهْيُ الْحَاضِرِ - لَا تُهْمُ</p> <p>إِسْمُ الْفَاعِلِ - مُهْمٌ</p> <p>إِسْمُ الْمَفْعُولِ - مُهْمٌ</p> <p>الْمَصْدَرُ - هَمَمَةٌ ili هَمَامٌ</p>		

Tabela 2.

Kvadrilitere - proširene vrste الرُّبَاعِيُّ الْمَزِيدُ فِيهِ

بَابُ تَدَحْرَجَ بَابُ إِفْعَلَّلَ بَابُ إِفْعَلَّ

الْمَاضِي	تَفَلَّسَفَ	إِحْشَوْشَنَ	إِكْفَهَرَ
الْمُضَارِعُ	يَتَفَلَّسَفُ	يَحْشَوْشِنُ	يَكْفَهَرُ
أَمْرُ الْحَاضِرِ	تَفَلَّسَفْ	إِحْشَوْشِنْ	إِكْفَهَرْ
نَهْيُ الْحَاضِرِ	لَا تَتَفَلَّسَفْ	لَا تَحْشَوْشِنْ	لَا تَكْفَهَرْ
إِسْمُ الْفَاعِلِ	مُتَفَلَّسِفٌ	مُحْشَوْشِنٌ	مُكْفَهَرٌ
إِسْمُ الْمَفْعُولِ			
الْمَصْدَرُ	تَفَلَّسُفٌ	إِحْشَوْشَانٌ	إِكْفَهَرَارٌ

تَفَلَّسَفَ - praviti se filozofom, filozofirati

إِحْشَوْشَنَ - gusto obrasti travom

إِكْفَهَرَ - namršiti se, smrknuti se

NEPRAVILNI GLAGOLI

U arapskom jeziku nepravilnim se smatra onaj glagol koji u korijenu nema tri „zdrava“ konsonanta (prisjetimo se da su svi konsonanti „zdravi“ osim ا - ي - و ili im je jedan od tri konsonanta ه , ili su u korijenu dva ista „zdrava“ konsonanta).

Sve ostalo u pogledu konjugacije i mogućih glagolskih oblika, te upotrebe ne razlikuje se ni po čemu od pravilnih glagola. Prema tome, i nepravilni glagoli imaju svoje proširene vrste isto kao i oni koje smo nazivali الثلاثي المجرد tj. tri korjenita konsonanta - zdrava. Već sad, kad smo još daleko od upoznavanja sa nepravilnim glagolima- napominjemo da ni kod pravilnih ni kod nepravilnih glagola svaki onaj kojeg smo sreli u prvoj vrsti ne mora imati sve proširene vrste. Često je to nemoguće već i zbog smisla koji taj glagol u prvoj vrsti ima (jer su značenja proširenih vrsta veoma specifične).

Nepravilni glagoli, prema tome što smo već rekli, jesu:

1. المضاعف - podvostručeni
2. المهموز - sa hamzetom u korijenu polunepravilni

Nepravilni (pravi nepravilni) glagoli

1. المثل - sličan po konjugaciji onim koji su pravilni
2. الأجوف - šupalj (koji ima u sredini W ili j)
2. الناقص - krnjavi (koji ima na kraju W ili j)
4. اللّيف - mješovit (dvostruko slab, tj. onaj kod koga je 1 i 3. konsonant slab ili 2 i 3)

U arapskom jeziku ima nekoliko glagola koji su u pogledu konjugacije nepotpuni - krnji, ili se upotrebljavaju samo kao uzvici, ili su samo djelomično promjenljivi. To su:

1. glagolski oblik ليس koji ima značenje negativnog oblika biti:
2. glagoli kojima se hvali ili kudi أفعال المدح والذم
3. glagoli koji izražavaju čuđenje أفعال التعجب

Glagolskim oblicima pribrajamo i imenske oblike glagola, i to:

1. imena koja su izvedena iz infinitiva

- a) oblici koji su slični pridjevima *الصِّفَةُ الْمُشَبَّهَةُ*
- b) participijalni oblici aktivni *إِسْمُ الْفَاعِلِ*
- c) participijalni oblici pasivni *إِسْمُ الْمَفْعُولِ*
- d) imenice mjesta i vremena *إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ*
- e) imenice oruđa *إِسْمُ الْأَلَةِ*
- f) vrste infinitiva kao imena glagolske radnje *نَوْعُ الْمَصْدَرِ*

NEPRAVILNI GLAGOLI

(*الْفِعْلُ غَيْرُ السَّالِمِ* (al-fi'lu gayru-s-sâlimi))

U uvodnom dijelu glagolskih vrsta rekli smo kako se dijele i kako se zovu.

Počnimo sa prvim nepravilnim glagolom i ponovimo šta smo naučili o tome do sada. Dakle, podjela na pravilne i nepravilne glagole u arapskom jeziku nije zasnovana na konjugaciji kao takvoj, nego narposto - nepravilni su oni koji nemaju u osnovi tri zdrava konsonanta. Sve ostalo: vremena, lica, broj jednaki su i kod jednih i kod drugih. Upravo zbog svoje osnove (a ona je, rekli smo to, najčistija u trećem licu *الْمَاضِي* za muški rod u jednini). Nepravilni glagoli dijele se u dvije kategorije: oni koji imaju 3 konsonanta u osnovi ali su, ipak, u konjugaciji nešto drugačiji i oni koji u svom korijenu imaju jedan od, bolesnih, glasova (ا - و - ي).

Prvi predstavnik polunepravilnih glagola zove se (*الْمُضَاعَفُ* al-mudâ'afu geminirani gl.) „podvostručen“ i slijedi ova pravila:

1) Najprije, ime ovog glagola dolazi od toga što se u korijenu nalaze dva ista konsonanta koji se slijevaju u jedan podvostručen nad koji se obavezno stavlja znak za pojačanje *التَّشْدِيدُ* i znak vokala koji je u *الْمَاضِي* (fetha -).

Ovakvo podvostručavanje se zove *إِدْغَامٌ وَاجِبٌ*

Od: *دَلَّ* - upućivati, dobili smo *دَلَّلَ*
عَضَّ - ugristi, dobili smo *عَضَضَ*
عَدَّ - izbrojiti, dobili smo *عَدَدَ*

2) Slivanje je obavezno i u الْمُضَارِعُ stoga što, prvi konsonant nije sakin. U ovakvoj situaciji vokal se prenosi sa prvog konzonanta na onaj koji je pred njim ako je ovaj sakin, npr.:

on pruža - يَمُدُّ ← يَمُدُّ ← يَمُدُّ
 on broji - يَعُدُّ ← يَعُدُّ ← يَعُدُّ
 on grize - يَعْضُّ ← يَعْضُّ ← يَعْضُّ

3) Dakle, kad su dva ista konsonanta jedan do drugog ili kad je prvi سَاكِنٌ a drugi مُتَحَرِّكٌ, slijevanje je obavezno. Ali, ako je situacija obrnuta pa prvi bude مُتَحَرِّكٌ, a drugi سَاكِنٌ (ili sam po sebi ili zbog oblikoslovlja) nema podvostručavanja, npr.:

مَدَدْتُ pružila sam
 عَدَدْتُ izbrojila sam
 فَرَرْنَا pobjegli smo

4) Ako se radi o obliku الْمُضَارِعُ u 2. i 3. lica množine ženskog roda, nema podvostručavanja, npr.:

تَمُدُّنَّ vi pružate
 يَقْصُصْنَ one pripovijedaju

5) Kad se u obliku jativa sliju dva ista konsonanta, zadnji konsonant može se čitati sa sva tri vokala ako je na srednjem bio vokal -

يَمُدُّ ← لَمْ يَمُدَّ - لَمْ يَمُدَّ - لَمْ يَمُدَّ

Ako je na srednjem konsonantu bio vokal a - ili i -, onda će se i zadnji konsonant čitati sa - ili - .

6) Ovo pravilo vrijedi i za imperativ 2. lica muškog roda. Pošto ovaj oblik nije na samom početku bio سَاكِنٌ suvišno bi bilo dodavati ا (elif) pa tako imamo

مُدَّ - مُدِّ - مُدِّ

ili

فَرَّ - فَرِّ

Sva ova pravila vrijedi i za pasivne oblike ako se nađu u istom odnosu konsonanti o kojima je riječ.

Evo nekoliko primjera:

Ispruži noge prema (dužini) pokrivača. مَدَّ رِجْلَيْكَ عَلَى قَدَرٍ لِحَافِكَ
Onaj ko upućuje na dobro je kao da ga čini. الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ
Raduje nas ono što čujemo. سَرَّنا اسْتِمَاعُ ذَلِكَ

VJEŽBE

الْتَّمَرِينَاتُ

1. Prevedi sa bosanskoga jezika:

Bježi od svakog zla!

Možeš li izbrojati zvijezde na nebu?

Vidjela sam neobičnu ljepotu u onoj zemlji i mislila da su svi ljudi tamo sretni.

Ja mislim da si ti dobar čovjek.

Ovaj put pruža se sve do mora.

Ja sam spremna da ti ispričam najljepšu priču.

On je prolazio svaki dan tim putem, a ja ga nikada nisam vidio (vidjela).

2. Prevedi sa arapskog jezika:

مَنْ سَبَّكَ فَلَا تَسِبْهُ فَإِنَّ سَبَّهُ لَا يَضُرُّكَ - تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ - حُقَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحُقَّتِ النَّارُ
بِالشَّهَوَاتِ - مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا - لَا يَحِلُّ فِي دِينِنَا شَرْبُ الْمُسْكِرَاتِ - إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا - قَالَ عَلَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَا لَا أَكْرُرُ عَلَى مَنْ يَفِرُّ وَلَا أَفِرُّ مِمَّنْ يَكْرُرُ - مَنْ حَجَّ
الْبَيْتَ يُسَمَّى حَاجًّا

hodočastiti - حَجَّ

imenovati - سَمَّى

varati - غَشَّنَا

biti dozvoljeno - حَلَّ

zlo - شَرَّ

spreman - مُسْتَعِدٌّ

upropastiti, prokleti - صَدَّ

opkoliti, okružiti - حَفَّ

navaljivati - كَرَّ

neugodnost - مَكْرَهٌ - مَكَارِهِ

strast (želja) - شَهْوَةٌ

opojno piće - مُسْكِرٌ

psovati, grditi - سَبَّ

štetiti - ضَرَّ

urediti - صَفَّ

odvracati - صَدَّ

zalutati - حَفَّ

navaljivati - كَرَّ

3. Od ovih deset glagola napiši deset rečenica ali tako da glagole upotrijebiš u svim oblicima konjugacije:

misliti, držati,	وَدَّ - voljeti
smatrati - ظَنَّ	شَقَّ - rascijepiti se
zvučati - طَنَّ	شَكَّ - sumnjati
pobijediti - عَزَّ	دَقَّ - kucati, lupati, zvoniti
biti malo - قَلَّ	مَسَّ - dodirnuti
biti uporan, ustrajati - لَجَّ	سَرَّ - radovati se

NA POŠTI فِي الْبَرِيدِ

- 1) Na kojem se šalteru predaju telegrami? (١) أَيْنَ يَوْجَدُ شَبَّاكُ لِلْبَرْقِيَّاتِ ؟
- 2) Hoću da pošaljem telegram. (٢) أُرِيدُ أَنْ أُرْسِلَ بَرْقِيَّةً .
- 3) Izvolite popuniti telegrafski formular. (٣) تَفَضَّلُوا إِمْلَأُوا إِسْتِمَارَةَ الْبَرْقِيَّةِ .
- 4) Kolika je taksa za telegram? (٤) كَمْ يَجِبُ أَنْ أَدْفَعَ لِلْبَرْقِيَّةِ ؟
- 5) Telegram od deset riječi je 15 pjastera. (٥) الْبَرْقِيَّةُ مِنْ عَشْرِ كَلِمَاتٍ خَمْسَةَ عَشَرَ قَرَشًا .
- 6) Koliko se plaća riječ u telegramu za Bosnu? (٦) بِكَمْ الْكَلِمَةُ فِي الْبَرْقِيَّةِ إِلَى بُوْسْنَهْ ؟
- 7) Molim, dajte mi jedan formular za telegram. (٧) مِنْ فَضْلِكُمْ أَعْطُونِي إِسْتِمَارَةَ الْبَرْقِيَّةِ !

Tabela 1.

Primjer glagola ³عَضَّ - ²يَعَضُّ - ¹عَضَّ - ugristi

الْمَاضِي		الْمُضَارِعُ		الْمُضَارِعُ	
الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ	الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ	الْمَجْزُومُ	
					3. 1. الْغَائِبُ
عَضَّ	عَضَّ	يَعَضُّ	يُعَضُّ	لَمْ يَعَضِّ - يَعَضُّ	jed. m. r.
عَضَّا	عَضَّا	يَعَضَّانِ	يُعَضَّانِ	يَعَضَّا	dvo. m. r.
عَضُّوا	عَضُّوا	يَعَضُّونَ	يُعَضُّونَ	يَعَضُّوا	mn. m. r.
عَضَّتْ	عَضَّتْ	تَعَضُّ	تُعَضُّ	تَعَضِّ - تَعَضُّ	jed. ž. r.
عَضَّتَا	عَضَّتَا	تَعَضَّانِ	تُعَضَّانِ	تَعَضَّا	dvo. ž. r.
عَضَّتْنَ	عَضَّتْنَ	يَعَضُّنَ	يُعَضُّنَ	يَعَضُّنَ	mn. ž. r.
					2. 1. الْمُخَاطَبُ
عَضِضْتَ	عَضِضْتَ	تَعَضُّ	تُعَضُّ	لَمْ تَعَضِّ - تَعَضُّ	jed. m. r.
عَضِضْتَا	عَضِضْتَا	تَعَضَّانِ	تُعَضَّانِ	تَعَضَّا	dvo. m. r.
عَضِضْتُمْ	عَضِضْتُمْ	تَعَضُّونَ	تُعَضُّونَ	تَعَضُّوا	mn. m. r.
عَضِضْتَ	عَضِضْتَ	تَعَضِّينَ	تُعَضِّينَ	تَعَضِّي	jed. ž. r.
عَضِضْتَا	عَضِضْتَا	تَعَضَّانِ	تُعَضَّانِ	تَعَضَّا	dvo. ž. r.
عَضِضْتِنِ	عَضِضْتِنِ	تَعَضُّنَ	تُعَضُّنَ	تَعَضُّنَ	mn. ž. r.
					1. 1. الْمُتَكَلِّمُ
عَضِضْتُ	عَضِضْتُ	أَعَضُّ	أُعَضُّ	لَمْ أَعَضِّ - أَعَضُّ	jed. oba roda
عَضِضْنَا	عَضِضْنَا	نَعَضُّ	نُعَضُّ	نَعَضِّ - نَعَضُّ	mn. oba roda

Napomene:

a) Glagoli ³الْمُضَافُ su prvog, drugog i četvrtog razreda prve vrste

b) Ako između dva ista konsonanta dođe dužina, nema slivanja,

npr.: - شَدِيدٌ jak, oštar

Tabela 2.

فعل الأمر والنهي

aktiv 3. l. المعلوم	pasiv 3. l. المجهول	aktiv 2. lice المعلوم	pasiv 2. lice المجهول	
أمر الغائب لِيَعْمَضَ - لَيَعْمَضَنَّ لَيَعْمَضُوا	نهى الغائب لَا يَعْمَضُ - لَا يَعْمَضَنَّ لَا يَعْمَضُوا	أمر الغائب لِيَعْمَضَ - لَيَعْمَضَنَّ لَيَعْمَضُوا	نهى الغائب لَا يَعْمَضُ - لَا يَعْمَضَنَّ لَا يَعْمَضُوا	jednina m. r.
أمر الحاضر عَضْ - عَضِي لِيَعْمَضَ - لَيَعْمَضَنَّ لَيَعْمَضُوا	نهى الحاضر لَا تَعْمَضُ - لَا تَعْمَضَنَّ لَا تَعْمَضُوا	أمر الحاضر عَضْ - عَضِي لِيَعْمَضَ - لَيَعْمَضَنَّ لَيَعْمَضُوا	نهى الحاضر لَا تَعْمَضُ - لَا تَعْمَضَنَّ لَا تَعْمَضُوا	dvojina m. r.
أمر الغائب لِيَعْمَضَ - لَيَعْمَضَنَّ لَيَعْمَضُوا	نهى الغائب لَا يَعْمَضُ - لَا يَعْمَضَنَّ لَا يَعْمَضُوا	أمر الغائب لِيَعْمَضَ - لَيَعْمَضَنَّ لَيَعْمَضُوا	نهى الغائب لَا يَعْمَضُ - لَا يَعْمَضَنَّ لَا يَعْمَضُوا	jednina ž. r.
أمر الحاضر عَضْ - عَضِي لِيَعْمَضَ - لَيَعْمَضَنَّ لَيَعْمَضُوا	نهى الحاضر لَا تَعْمَضُ - لَا تَعْمَضَنَّ لَا تَعْمَضُوا	أمر الحاضر عَضْ - عَضِي لِيَعْمَضَ - لَيَعْمَضَنَّ لَيَعْمَضُوا	نهى الحاضر لَا تَعْمَضُ - لَا تَعْمَضَنَّ لَا تَعْمَضُوا	dvojina ž. r.
أمر الغائب لِيَعْمَضَ - لَيَعْمَضَنَّ لَيَعْمَضُوا	نهى الغائب لَا يَعْمَضُ - لَا يَعْمَضَنَّ لَا يَعْمَضُوا	أمر الغائب لِيَعْمَضَ - لَيَعْمَضَنَّ لَيَعْمَضُوا	نهى الغائب لَا يَعْمَضُ - لَا يَعْمَضَنَّ لَا يَعْمَضُوا	množina ž. r.
أمر الحاضر عَضْ - عَضِي لِيَعْمَضَ - لَيَعْمَضَنَّ لَيَعْمَضُوا	نهى الحاضر لَا تَعْمَضُ - لَا تَعْمَضَنَّ لَا تَعْمَضُوا	أمر الحاضر عَضْ - عَضِي لِيَعْمَضَ - لَيَعْمَضَنَّ لَيَعْمَضُوا	نهى الحاضر لَا تَعْمَضُ - لَا تَعْمَضَنَّ لَا تَعْمَضُوا	množina m. r.

Tabela 4.

PARTICIPI

إِسْمُ الْفَاعِلِ	إِسْمُ الْمَفْعُولِ	Broj i rod
عَاضٌ	مَعْمُوضٌ	jednina m. r.
عَاضَانِ	مَعْمُوضَانِ	dvojina m. r.
عَاضُونَ	مَعْمُوضُونَ	množina m. r.
عَاضَةٌ	مَعْمُوضَةٌ	jednina ž. r.
عَاضَتَانِ	مَعْمُوضَتَانِ	dvojina ž. r.
عَاضَاتٌ	مَعْمُوضَاتٌ	množina ž. r.

Infinitiv (الْمَصْدَرُ) - عَضٌّ

Napomena: Za sve proširene vrste ovih kao, uostalom, i drugih glagola važe ova ista pravila. Izuzetak su druga i peta proširena vrsta u kojima nema podvostručavanja dva ista konsonanta. To je stoga što u obliku tih vrsta već imamo podvostručavanje, npr.:

Druga proširena vrsta od glagola مَدَّ glasi مَدَّدَ

Peta proširena vrsta od glagola مَدَّ glasi تَمَدَّدَ

I još nešto: Poznato vam je da se u svakodnevnom životu - štampi, književnim djelima i sl. ne pišu vokali. Mi smatramo da ste vi već toliko uznapredovali da se u običnim izrazima već mogu pomalo izostavljati vokali.

Zato, kad u vježbama naiđe i izraz „vokaliziraj“, to će značiti da je tebi ostavljeno da ispišeš odgovarajuće vokale!

HEMZIRANI GLAGOLI

(el mehmuzu ^{هَمْزُ}المَهْمُوزُ)

Već iz naziva vidimo da je riječ o glagolima koji imaju u korijenu riječi ه (hemzetun), koji može biti prvi ili srednji ili krajnji konsonant. Prema paradigmi فعل ovi glagoli će se tako i nazivati.

Imamo, dakle

أَمَرَ kao مَهْمُوزُ الْفَاءِ
سَأَلَ kao مَهْمُوزُ الْعَيْنِ
قَرَأَ kao مَهْمُوزُ اللَّامِ

Sada treba da se prisjetimo što smo na samom početku izučavanja arapskog jezika rekli o nosiocima hemzeta (ه) a to su ا – و – ي. To nam je ovdje potrebno kako bismo znali prilikom pisanja مَهْمُوزُ pravilno odrediti toga nosioca. Osim toga, sad nam valja ponoviti i ono što smo o vokalima rekli kad je riječ i o dugim i kratkim vokalima. Najjači vokal je — (kasratun), poslije dolazi ُ (dammatun) i na kraju َ (fathatun).

Uz uvjet da si ponovio(la) sve o hemzetu (što se nalazi na početku gramatike za prvi razred), ukratko ćemo te podsjetiti da se hemze na početku uvijek nalazi nad alifom, dok će se onaj u sredini vezati za vokale na prethodnom konsonantu. Ono ه koje se nađe na kraju zavisit će od dužine vokala na konsonantu koji se nalazi ispred njega.

Pravila koja važe za konjugaciju mahmuz glagola su:

1. Ako ه (hemzetun) u konstrukciji glagola bude َ (sakinun), onda se ili ostavi kako i jeste, ili se pretvara u dugi vokal a nosilac će mu biti u zavisnosti od vokala koji je na konsonantu ispred hemzeta. Sad ono što ti sigurno znaš, a to je da se fetha slaže sa elifom ا, kesra sa yetom ي i damma sa wawom و - pa će tako biti

يَأْكُلُ ← يَأْكُلُ jesti, jede
يُؤْمِنُ ← يُؤْمِنُ vjerovati, vjeruje
إِذْنٌ ← إِذْنٌ dozvoliti, dozvoli!

2. Ako situacija bude obrnuta pa hemzetun bude مُتَحَرِّكٌ (sa vokalom) a ispred njega bude konsonant bez vokala سَاكِنٌ, u tom slučaju vokal sa hemzeta se može prenijeti na taj zdrav konsonant, a može ostati nepromijenjen. Tako će biti, npr.:

يَسْأَلُ ← يَسَالُ On pita

إِسْأَلْ ← سَلْ Pitaj!

Da pojasnimo kako smo dobili izraz سَلْ. Sjećate li se da smo kod imperativa i njegove konstrukcije kazali da se u drugom licu od koga pravimo imperativ mora na početak staviti ا (elif) هَمْزَةُ الْوَصْلِ jer smo ukinuli حَرْفُ الْمُضَارَعَةِ. Pošto se riječ u arapskom jeziku ne može početi bez vokala, u ovom slučaju kad smo prenijeli vokal sa ء na س, nemamo više potreba za alifom pa smo ga uklonili. Vokal sada nije na hamzatu i to je dovelo do dva sakina jednog do drugog a to nije dozvoljeno pa smo i hemze uklonili i tako dobili izraz سَلْ pitaj!

Ovakav oblik imperativa susrećemo još kod glagola:

أَخَذَ (ž. r.) خَذَى uzeti أَخَذَ ← خَذَ umjesto أُؤْخِذُ dvojina, itd.

كَلَى jesti أَكَلَ ← كُلْ umjesto أُؤْكَلُ

مَرَى narediti أَمَرَ ← مَرَّ umjesto أُؤْمَرُ

Evo nekoliko primjera:

Svaka rečenica ima subjekat i predikat.

لِكُلِّ جُمْلَةٍ مُبْتَدَأٌ وَخَبَرٌ

Ovu knjigu sam čitala od početka do kraja.

قَرَأْتُ هَذَا الْكِتَابَ مِنَ الْإِبْتِدَاءِ إِلَى الْإِنْتِهَاءِ

Ako ne vjeruješ, pitaj Alija za njegovo mišljenje.

إِنْ لَمْ تَوْمِنْ فَسْأَلْ عَلِيًّا عَنْ رَأْيِهِ.

Uzmi ove stvari i pojedi svoju jabuku!

خُذْ هَذِهِ الْأَشْيَاءَ وَكُلْ تَفَاحَتَكَ!

Učenice, pročitaj nam svoju zadaću!

يَا تَلْمِيذَةً اقْرَأِي لَنَا دَرْسَكَ!

Tabela 1. الماضي

biti vaspitan - أَدَّبَ - ustrajati - دَأَّبَ - početi - بَدَأَ od: المهموز

الْمَجْهُوْلُ — وَلُ						
الْمَعْلُوْمُ — وَمُ						
3. 1. الْغَائِبُ						
بُدِيَءَ	دُئِبَ	أُدِبَ	بَدَأَ	دَأَّبَ	أَدَّبَ	jednina m. r.
بُدَا	دُئِبَا	أُدِبَا	بَدَا	دَأَّبَا	أَدَّبَا	dvojina m. r.
بُدِئُوا	دُئِبُوا	أُدِبُوا	بَدَوْوا	دَأَّبُوا	أَدَّبُوا	množina m. r.
بُدِئَتْ	دُئِبَتْ	أُدِبَتْ	بَدَأَتْ	دَأَّبَتْ	أَدَّبَتْ	jednina ž. r.
بُدِئَتَا	دُئِبَتَا	أُدِبَتَا	بَدَأَتَا	دَأَّبَتَا	أَدَّبَتَا	dvojina ž. r.
بُدِئْنَ	دُئِبْنَ	أُدِبْنَ	بَدَأْنَ	دَأَّبْنَ	أَدَّبْنَ	množina ž. r.
2. 1. الْمُخَاطَبُ						
بُدِئْتَ	دُئِبْتَ	أُدِبْتَ	بَدَأْتَ	دَأَّبْتَ	أَدَّبْتَ	jednina m. r.
بُدِئْتُمَا	دُئِبْتُمَا	أُدِبْتُمَا	بَدَأْتُمَا	دَأَّبْتُمَا	أَدَّبْتُمَا	dvojina m. r.
بُدِئْتُمْ	دُئِبْتُمْ	أُدِبْتُمْ	بَدَأْتُمْ	دَأَّبْتُمْ	أَدَّبْتُمْ	množina m. r.
بُدِئْتُ	دُئِبْتُ	أُدِبْتُ	بَدَأْتُ	دَأَّبْتُ	أَدَّبْتُ	jednina ž. r.
بُدِئْتُمَا	دُئِبْتُمَا	أُدِبْتُمَا	بَدَأْتُمَا	دَأَّبْتُمَا	أَدَّبْتُمَا	dvojina ž. r.
بُدِئْتُنَّ	دُئِبْتُنَّ	أُدِبْتُنَّ	بَدَأْتُنَّ	دَأَّبْتُنَّ	أَدَّبْتُنَّ	množina ž. r.
1. 1. الْمُتَكَلِّمُ						
بُدِئْتُ	دُئِبْتُ	أُدِبْتُ	بَدَأْتُ	دَأَّبْتُ	أَدَّبْتُ	jednina oba roda
بُدِئْنَا	دُئِبْنَا	أُدِبْنَا	بَدَأْنَا	دَأَّبْنَا	أَدَّبْنَا	množina oba roda

Tabela 2. المضارع

بَدَأَ	دُبَّ	أَدَبَ	بَدَأَ	دَابَ	أَدَبَ
الْمَجْهُوْلُ			الْمَعْلُوْمُ		
3. 1. الْغَائِبُ					
يُبْدَأُ	يُدْأَبُ	يُؤَدَّبُ	يَبْدَأُ	يَدْأَبُ	يَأْدُبُ
يُبْدَآنَ	يُدْأَبَانِ	يُؤَدَّبَانِ	يَبْدَآنَ	يَدْأَبَانِ	يَأْدُبَانِ
يُبْدَوْنَ	يُدْأَبُونَ	يُؤَدَّبُونَ	يَبْدَوْنَ	يَدْأَبُونَ	يَأْدُبُونَ
تُبْدَأُ	تُدْأَبُ	تُؤَدَّبُ	تَبْدَأُ	تَدْأَبُ	تَأْدُبُ
تُبْدَآنَ	تُدْأَبَانِ	تُؤَدَّبَانِ	تَبْدَآنَ	تَدْأَبَانِ	تَأْدُبَانِ
يُبْدَآنَ	يُدْأَبْنَ	يُؤَدَّبْنَ	يَبْدَآنَ	يَدْأَبْنَ	يَأْدُبْنَ
2. 1. الْمُخَاطَبُ					
تُبْدَأُ	تُدْأَبُ	تُؤَدَّبُ	تَبْدَأُ	تَدْأَبُ	تَأْدُبُ
تُبْدَآنَ	تُدْأَبَانِ	تُؤَدَّبَانِ	تَبْدَآنَ	تَدْأَبَانِ	تَأْدُبَانِ
تُبْدَوْنَ	تُدْأَبُونَ	تُؤَدَّبُونَ	تَبْدَوْنَ	تَدْأَبُونَ	تَأْدُبُونَ
تُبْدَئِينَ	تُدْأَبِينَ	تُؤَدَّبِينَ	تَبْدَئِينَ	تَدْأَبِينَ	تَأْدُبِينَ
تُبْدَآنَ	تُدْأَبَانِ	تُؤَدَّبَانِ	تَبْدَآنَ	تَدْأَبَانِ	تَأْدُبَانِ
تُبْدَآنَ	تُدْأَبْنَ	تُؤَدَّبْنَ	تَبْدَآنَ	تَدْأَبْنَ	تَأْدُبْنَ
1. 1. الْمُتَكَلِّمُ					
أُبْدَأُ	أُدْأَبُ	أُؤَدَّبُ	أَبْدَأُ	أَدْأَبُ	أَأْدُبُ
نُبْدَأُ	نُدْأَبُ	نُؤَدَّبُ	نَبْدَأُ	نَدْأَبُ	نَأْدُبُ

Prema pravilima المهموز glagola, ovdje bi moglo doći do produžavanja pa bi umjesto يُؤَدَّبُ moglo biti يُودَّبُ, umjesto تُؤَدَّبُ došlo bi تُودَّبُ umjesto أُؤَدَّبُ moglo bi se reći أُودَّبُ.

فَعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ - بَدَأَ - دَابَّ - أَدَبَ

نَهْيُ الْحَاضِرِ						أَمْرُ الْحَاضِرِ					
jednina m. r.	لَا تَبْدَأُ	لَا تَدَابُّ	لَا تَأْدُبُ	إِبْدَأْ	إِدَابْ	أُؤَدِّبْ					
dvojina m. r.	لَا تَبْدَآ	لَا تَدَابَّآ	لَا تَأْدَبَا	إِبْدَآ	إِدَابَا	أُؤَدِّبَا					
množina m. r.	لَا تَبْدَؤُوا	لَا تَدَابُّوْا	لَا تَأْدَبُوا	إِبْدَؤُوا	إِدَابُوا	أُؤَدِّبُوا					
jednina ž. r.	لَا تَبْدِئِي	لَا تَدَابِّي	لَا تَأْدَبِي	إِبْدِئِي	إِدَابِي	أُؤَدِّبِي					
dvojina ž. r.	لَا تَبْدَآ	لَا تَدَابَّآ	لَا تَأْدَبَا	إِبْدَآ	إِدَابَا	أُؤَدِّبَا					
množina ž. r.	لَا تَبْدَأَنَّ	لَا تَدَابَّنَّ	لَا تَأْدَبَنَّ	إِبْدَأَنَّ	إِدَابَنَّ	أُؤَدِّبَنَّ					

نَهْيُ الْغَائِبِ						أَمْرُ الْغَائِبِ					
jednina m. r.	لَا يَبْدَأُ	لَا يَدَابُّ	لَا يَأْدُبُ	لِيَبْدَأْ	لِيَدَابَّ	لِيَأْدُبْ					
dvojina m. r.	لَا يَبْدَآ	لَا يَدَابَّآ	لَا يَأْدَبَا	لِيَبْدَآ	لِيَدَابَّآ	لِيَأْدُبَا					
množina m. r.	لَا يَبْدَؤُوا	لَا يَدَابُّوْا	لَا يَأْدَبُوا	لِيَبْدَؤُوا	لِيَدَابُّوْا	لِيَأْدُبُوا					
jednina ž. r.	لَا تَبْدَأُ	لَا تَدَابُّ	لَا تَأْدُبُ	لَتَبْدَأْ	لَتَدَابَّ	لَتَأْدُبْ					
dvojina ž. r.	لَا تَبْدَآ	لَا تَدَابَّآ	لَا تَأْدَبَا	لَتَبْدَآ	لَتَدَابَّآ	لَتَأْدُبَا					
množina ž. r.	لَا يَبْدَأَنَّ	لَا يَدَابَّنَّ	لَا يَأْدَبَنَّ	لِيَبْدَأَنَّ	لِيَدَابَّنَّ	لِيَأْدَبَنَّ					

بدء - داب - أدب = المصدر - Infinitiv

إِسْمُ الْفَاعِلِ			إِسْمُ الْمَفْعُولِ			
آدِبٌ	دَائِبٌ	بَادٍ	مَادُوبٌ	مَدُؤُوبٌ	مَبْدُوءٌ	jednina
آدِبَانِ	دَائِبَانِ	بَادَانِ	مَادُوبَانِ	مَدُؤُوبَانِ	مَبْدُوءَانِ	dvojina
آدِبُونَ	دَائِبُونَ	بَادِثُونَ	مَادُوبُونَ	مَدُؤُوبُونَ	مَبْدُوءُونَ	množina
أَدَابٌ	دَائِبٌ	بَدَاءٌ	مَادِيبٌ	مَدَائِيبٌ	مَبَادِييٌ	nepravilna mn.
أَدَبٌ	—	بَدَاءٌ				nepravilna mn.
أَدَبَةٌ	دَائِبَةٌ	بَدَاءَةٌ				nepravilna mn.

آدِبَةٌ	دَائِبَةٌ	بَادِثَةٌ	مَادُوبَةٌ	مَدُؤُوبَةٌ	مَبْدُوءَةٌ	jednina
آدِبتَانِ	دَائِبتَانِ	بَادِثَتَانِ	مَادُوبَتَانِ	مَدُؤُوبَتَانِ	مَبْدُوءَتَانِ	dvojina
آدِباتٌ	دَائِباتٌ	بَادِثَاتٌ	مَادُوبَاتٌ	مَدُؤُوبَاتٌ	مَبْدُوءَاتٌ	pravilna mn.
أَدَائِبٌ	دَائِبٌ					nepravilna mn.

بَدَاءٌ - دَائِبٌ - آدِبٌ = الْمَصْدَرُ - Infinitiv

Tabela 4.

Proširene vrste glagola المَهمُوز i njihova značenja

Vrsta	الْمَاضِي	الْمُضَارِع	الْأَمْرُ	Značenje	
	مَعْلُوم	مَعْلُوم	مَجْهُول	إِسْمُ الْمَفْعُولِ	إِسْمُ الْفَاعِلِ
II	أَدَبَ	يُؤَدِبُ	يُؤَدِّبُ	مُؤَدِّبٌ	تَأْدِيبٌ
III					odgojiti nekog
IV	آدَبَ	يُؤَدِّبُ	يُؤَدِّبُ	مُؤَدِّبٌ	إِيدَابٌ
V	تَأْدَبَ	يَتَأَدَّبُ	يَتَأَدَّبُ	مَتَأَدِّبٌ	تَأْدَبٌ
VI					biti lijepo odgojen
VII					odgojiti se,
					biti vaspitan
VIII	إِثْدَبَ	يَأْتَدِبُ	يُؤْتَدِّبُ	مُؤْتَدِّبٌ	إِثْدَابٌ
IX					odgajati se
X	إِسْتَأْدَبَ	يَسْتَأْدِبُ	يَسْتَأْدِبُ	مُسْتَأْدَبٌ	إِسْتَأْدَابٌ
					biti odgojen,
					biti vaspitan

VJEŽBE

التَّمريناتُ

إِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ - كُلُّ رَاعٍ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ - اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ الْعَفْوَ
وَالْعَافِيَةَ - سَلُوا اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهِ فَاِنَّ فَضْلَهُ لَا حُدَّ لَهُ - اَكَلْتُمْ تَمْرِي وَعَصَيْتُمْ اَمْرِي - لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى
يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ - لَا تُؤَخِّرْ عَمَلَ يَوْمِكَ لِغَدِكَ - لَا تَأْمَنُ لِمَنْ يَكْذِبُ لَكَ لِأَنَّهُ يَكْذِبُ عَلَيْكَ -
خُذْ مَا سَمِعْتَ وَلَا تَسْأَلْ عَمَّنْ (عَنْ مَنْ) قَالَهُ.

RIJEČI اَلْكَلِمَاتُ

porasti - كَبُرَ	dozvoliti - أَذِنَ
napuniti - مَلَأَ	moliti za dozvolu - اِسْتَأْذَنَ
jabuka - تَفَّاحَةٌ	čitati - قَرَأَ
dunja - سَفْرَجَلٌ	početak - اِبْتِدَاءٌ
kolači - حَلَوِيَّاتٌ	svršetak, kraj - اِنْتِهَاءٌ
umor - تَعَبٌ	smiriti se - هَدَأَ
temperatura - حَرَارَةٌ	zdravlje - عَافِيَةٌ
hurme - تَمْرٌ	dobročinstvo - فَضْلٌ
vjerovati - آمَنَ	granica - حَدٌّ
odgađati - أَخَّرَ	vuk - ذئْبٌ
zakasniti - تَأَخَّرَ	pas - كَلْبٌ
nadati se - اَمَلَ	ožednjeti - ظَمِيَءٌ - ظَمًا
sresti se - التَّقَى	pastir - رَاعٍ
misлити - فَكَّرَ	stado - رَعِيَّةٌ
tema - مَوْضُوعٌ	oprost - عَفْوٌ
buniti se, biti objestan - عَصَى	

1. Iz datog teksta izvadi sve glagole i upotrijebi ih u drugim rečenicama sa drugim smislom i u drugom obliku.

2. Odaberi jedan glagol مهموز pa ispiši njegovu konjugaciju i u aktivnom i u pasivnom obliku i za:

الماضى - المضارع - فعل الأمر والنهى - اِسْمُ الفاعل - اِسْمُ المفعول

3. Prevedi na arapski jezik:

Kad ožedniš, uzmi vode sa ovog izvora. Dijete se odgaja u porodici, u školi i na ulici. Mladić će se smiriti kad odraste. Napuni mi ovu torbu jabukama, dunjama i slatkišima. Došla sam polahko jer sam bila bolesna pa se brzo umorim a možda imam i temperaturu. Ja se nadam da ćemo se vidjeti uskoro i tada ću ti reći šta mislim o toj temi. dozvoli mi da ti pročitam ovu priču od početka do kraja. Dozvoljava ti se.

Razgovor

الْمُحَادَثَةُ

1. Drago mi je što smo se upoznali. (١) يَسُرُّنِي التَّعَارُفُ بِكُمْ.
2. Kad opet dođem u Kairo, iskoristit ću priliku da vas posjetim. (٢) عِنْدَمَا أَصِلُ ثَانِيَةً إِلَى الْقَاهِرَةِ سَوْفَ أَنْتَهِيُ الْفُرْصَةَ أَنْ أَزُورَكُمْ.
3. Žao mi je, nemam više vremena, pa vas molim da mi dozvolite da krenem. (٣) أَنَا مُتَأَسِّفٌ لِأَنِّي مَا لِي وَقْتُ كَثِيرٍ. فَارْجُوا أَنْ تَأْذِنُوا لِي أَنْ أَذْهَبَ الْآنَ.
4. Želim vam svako dobro. (٤) أَتَمَنَّى لَكُمْ كُلَّ خَيْرٍ!
5. Dođite nam opet! (٥) أَحْضَرُوا عِنْدَنَا مَرَّةً أُخْرَى!
6. Pazite na zdravlje, mnogo sreće i sretan put!. (٦) إِحْتَرِسُوا صِحَّتَكُمْ، حَظًّا عَظِيمًا وَسَفَرًا سَعِيدًا!

المثال EL-MISAL

Glagoli المثال imaju u korijenu ي ili و i to uvijek na prvom mjestu (dakle na mjestu فاء الفعل) pa se oni koji imaju ي u gramatici zovu الْمَثَالُ الْيَائِيُّ a oni koji imaju و the الْمَثَالُ الْوَاوِيُّ – و.

Da biste pravilno upotrebljavali ove glagole, evo nekih pravila koja se moraju naučiti - a kad budu usvojena, neće biti teško upotrijebiti ih na pravi način i na pravom mjestu.

Treba posebno upozoriti da ćemo naići na glagole koji će prema paradigmi pripadati ovoj vrsti ali će se ponašati kao da su pravilni, npr.: وَجَعَ osjećati bol.

Zašto se ova vrsta zove المثال sličan? Zato jer njihov الْمَاضِي ima pravilnu konjugaciju a الْمُضَارِعُ i فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ (vrijeme koje traje i vrijeme kojim se zapovijeda i zabranjuje) trpi određene promjene. Ove promjene kod nepravilnih glagola zovu se إِعْلَالٌ

1. Dakle, kao prvo و ili ي u oblicima الْمَاضِي ostaje nepromijenjen, npr.:

staviti وَضَعَ

roditi وَلَدَ

naslijediti وَرِثَ

kockati يَسَرَ

očajavati يَيْسُ

pokloniti وَهَبَ

2. Ako na drugom korjenitom suglasniku u الْمُضَارِعِ i فِعْلُ الْأَمْرِ bude fetha َ ili damma ُ, što znači da je glagol 3., 4. i 5. razreda prve vrste - kod takvih glagola و se ne gubi, npr.:

ugledan biti - وَجَهُ - يَوْجَهُ - وَجَاهَةً

bojati se - وَجَلَ - يَوْجَلُ - وَجَلُّ

I u ovom slučaju ima odstupanja pa dolazi do gubljenja konsonanta و i u فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ i u الْمُضَارِعِ mada se iza nalazi konsonant sa fethom َ..

To su ovi glagoli:

- وَدَعَ - يَدَعُ - دَعُ - pustiti
 وَذَرَ - يَذَرُ - ذَرُ - pustiti
 infinitiv وَزَعَ - يَزَعُ - زَعُ - وَزَعُ - rasporediti, postrojiti
 وَسِعَ - يَسِعُ - سَعُ - سَعَةٌ - biti prostran
 وَضَعَ - يَضَعُ - ضَعُ - وَضَعُ - postaviti
 وَطَىءَ - يَطَأُ - طَأُ - وَطُوُ - gaziti
 وَقَعَ - يَقَعُ - قَعُ - وَقُوعُ - pasti, dogoditi se
 وَهَبَ - يَهَبُ - هَبُ - وَهْبٌ - هَبَةٌ - pokloniti

Od prva dva glagola وَذَرَ i وَدَعَ ne upotrebljava se nikad pefekt, particip aktivni i infinitiv. Za te oblike u ovom značenju koristimo glagol تَرَكَ napustiti, ostaviti, npr. يَدَعُ كِتَابَهُ فِي كُلِّ مَكَانٍ وَتَرَكَتُ كِتَابِي عِنْدَكَ .

On spušta svoju knjigu svuda, a ja sam ostavila svoju knjigu kod tebe.

3. Ako je glagol drugog ili šestog razreda prve vrste, što znači da mu je drugi konsonant na kesru – gubi tada و i u المضارع i u فعل الأمر والنهي npr.:

وَجَدَ - يَجِدُ (يُوجِدُ) - naći će, nalazi (umjesto يُوجِدُ)

جِدْ (إِوَجِدْ) - nađi! (umjesto إِوَجِدْ)

Zapamtit ćemo da od prvog razreda prve vrste nema المثال glagola!

4. Ako و bude ساكن a prije njega stoji kasra – taj se و najprije pretvara u ی a onda u dugo i, npr. boj se! إِيْجَلْ ← إِيْجَلْ

Ako و bude ساكن a prije njega na konsonantu bude damma – taj se و pretvara u dugo u, npr.: zahtijevati أَوْجِبْ ← يُوجِبْ

5. Ako ی bude bez vokala (sakin) a prije njega konsonant sa vokalom ُ, pretvara se ی u dugo u و , npr.: uvjeriti se أَيْقِنَ ← يُوقِنُ

6. Ako ی bude ساكن a prije njega konsonant sa vokalom – on postaje dugo ی, npr.: probuditi se أَيْقِظْ ← يُوقِظُ

Osim u ova dva slučaja kad trpi promjene, ی se inače ne mijenja, npr.:

يَسِرْ - يَيْسِرُ - يَسِرُ - kockati se

A sad evo prije vježbanja jedan mali odlomak teksta iz romana *Dani* od Taha Husejna, jednog od velikana arapske misli uopće (vokaliziraj i prevedi):

... كان مُطْمَئِنًّا إِلَى أَنَّ الدُّنْيَا تَنْتَهِي عَنْ يَمِينِهِ بِهَذَا الْقَنَاةِ الَّتِي لَمْ يَكُنْ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا خُطَوَاتٌ مَعْدُودَةٌ ... وَلَمْ لَا وَهُوَ لَمْ يَكُنْ يَرَى عَرْضَ هَذِهِ الْقَنَاةِ وَلَمْ يَكُنْ يُقَدِّرُ أَنَّ هَذَا الْعَرْضَ ضَيْلٌ بِحَيْثُ يَسْتَطِيعُ الشَّابُّ النَّشِيطُ أَنْ يَثْبَ مِنْ إِحْدَى الْحَافَتَيْنِ فَيَبْلُغَ الْآخَرَى وَلَمْ يَكُنْ يُقَدِّرُ أَنَّ حَيَاةَ النَّاسِ وَالْحَيَوَانَ وَالنباتات تَتَّصِلُ مِنْ وَرَاءِ هَذِهِ الْقَنَاةِ عَلَى نَحْوِ مَا هِيَ مِنْ دُونِهَا ...

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

on vidi - يرى

malen, sitan - ضئيل

preskočiti - وَثَبَ - يَثْبُ

prema - نَحْوَ

kanal - قَنَاة

odrediti - يُقَدِّرُ

živahan - نَشِيطٌ

mladić - شَابٌ

završiti se - نَتَهَى

širina - عَرْضٌ

moći - يَسْتَطِيعُ

prispjeti - بَلَغَ

Tabela 1.

Primjer وَصَلَ - يَصِلُ - وَصُولٌ - stići, doći

الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	الْأَمْرُ			
الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ	الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ	الْأَمْرُ	النَّهْيُ
3. 1. الْغَائِبُ					
وَصَلَ	وَصِلَ	يُوصِلُ	يَصِلُ	لِيَصِلْ	لَا يَصِلْ
وَصَلَا	وَصِلَا	يُوصِلَانِ	يَصِلَانِ	لِيَصِلَا	لَا يَصِلَا
وَصَلُوا	وَصِلُوا	يُوصِلُونَ	يَصِلُونَ	لِيَصِلُوا	لَا يَصِلُوا
وَصَلَتْ	وَصِلَتْ	تُوصِلُ	تَصِلُ	لِتَصِلْ	لَا تَصِلْ
وَصَلْنَا	وَصِلْنَا	تُوصِلَانِ	تَصِلَانِ	لِتَصِلَا	لَا تَصِلَا
وَصَلْنَ	وَصِلْنَ	يُوصِلْنَ	يَصِلْنَ	لِيَصِلْنَ	لَا يَصِلْنَ
2. 1. الْمُخَاطَبُ					
وَصَلْتُ	وَصِلْتُ	تُوصِلُ	تَصِلُ	صِلْ	لَا تَصِلْ
وَصَلْتُمَا	وَصِلْتُمَا	تُوصِلَانِ	تَصِلَانِ	صِلَا	لَا تَصِلَا
وَصَلْتُمْ	وَصِلْتُمْ	تُوصِلُونَ	تَصِلُونَ	صِلُوا	لَا تَصِلُوا
وَصَلْتُ	وَصِلْتُ	تُوصِلِينَ	تَصِلِينَ	صِلِي	لَا تَصِلِي
وَصَلْتُمَا	وَصِلْتُمَا	تُوصِلَانِ	تَصِلَانِ	صِلَا	لَا تَصِلَا
وَصَلْتُنَّ	وَصِلْتُنَّ	تُوصِلْنَ	تَصِلْنَ	صِلْنَ	لَا تَصِلْنَ
1. 1. الْمُتَكَلِّمُ					
وَصَلْتُ	وَصِلْتُ	أُوصِلُ	أَصِلُ	—	—
وَصَلْنَا	وَصِلْنَا	نُوصِلُ	نَصِلُ	—	—

Tabela 2.

Proširene vrste اَلْمَعَالُ i njihova značenja

Vrsta	الْمَاضِي	المُعْتَرِج	الأمر	zapovijed zabrana	Participi aktivni pasivni	المصدر	Značenje			
	مَعْلُومٌ	مَجْهُولٌ	مَعْلُومٌ	مَجْهُولٌ	أَمْرُ الْحَاضِرِ	نَهْيُ الْحَاضِرِ	اِسْمُ الْفَاعِلِ	اِسْمُ الْمَفْعُولِ	اِسْمُ الْمَعْدَرِ	
II	وَصَلَ	وَصِلَ	يُوصِلُ	يُوصَلُ	وَصْلٌ	لَا تُوصِلُ	مُوصِلٌ	مُوصَلٌ	تَوْصِيلٌ	odvesti, prevesti
III	وَأَصَلَ	وَوَصَلَ	يُؤَاصِلُ	يُؤَاصَلُ	وَأَصْلٌ	لَا تُؤَاصِلُ	مُؤَاصِلٌ	مُؤَاصَلٌ	مُؤَاصَلَةٌ	nastaviti
IV	أَوْصَلَ	أَوْصِلَ	يُؤْصِلُ	يُؤْصَلُ	أَوْصَلٌ	لَا تُؤْصِلُ	مُؤْصِلٌ	مُؤْصَلٌ	إِيْصَالٌ	dopremiti, prevuci
V	تَوَصَّلَ	تَوَصَّلَ	يَتَوَصَّلُ	يَتَوَصَّلُ	تَوَصَّلٌ	لَا تَتَوَصَّلُ	مَتَوَصِّلٌ	مَتَوَصَّلٌ	تَوَصُّلٌ	docí, stíci
VI	تَوَاصَلَ	تَوَوَاصَلَ	يَتَوَاصَلُ	يَتَوَاصَلُ	تَوَاصَلَ	لَا تَتَوَاصَلُ	مَتَوَاصِلٌ	مَتَوَاصَلٌ	تَوَاصُلٌ	biti neprekidan
VII	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VIII	اِتَّصَلَ	اِتَّصِلَ	يَتَّصِلُ	يَتَّصَلُ	اِتَّصَلَ	لَا تَتَّصِلُ	مَتَّصِلٌ	مَتَّصَلٌ	اِتِّصَالٌ	uspostaviti vezu
IX	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X	اِسْتَوْصَلَ	اِسْتَوْصِلَ	يَسْتَوْصِلُ	يَسْتَوْصَلُ	اِسْتَوْصَلَ	لَا تَسْتَوْصِلُ	مَسْتَوْصِلٌ	مَسْتَوْصَلٌ	اِسْتِصَالٌ	nastojati da se poveže

Tabela 3.

PARTICIPI مِنْ فَعْلٍ - وَصَلَ

Broj i rod			إِسْمُ الْفَاعِلِ (الْمَعْلُوم)	إِسْمُ الْفَاعِلِ (الْمَجْهُول)
jednina m. r.	وَاصِلٌ	مَوْصُولٌ		
dvojina m. r.	وَاصِلَانِ	مَوْصُولَانِ		
množina m.r.	وَاصِلُونَ	مَوْصُولُونَ		
jednina ž. r.	وَاصِلَةٌ	مَوْصُولَةٌ		
dvojina ž. r.	وَاصِلَتَانِ	مَوْصُولَتَانِ		
množina ž. r.	وَاصِلَاتٌ	مَوْصُولَاتٌ		

Infinitiv وَصَلَ - وَصُولٌ - صِلَةٌ

VJEŽBANJA

الْتَمَرِينَاتُ

حَدَّادٌ كَانَ لَهُ كَلْبٌ. وَكَانَ يَنَامُ مَا دَامَ الْحَدَّادُ يَعْمَلُ. فَإِذَا رُفِعَ الْعَمَلُ وَجَلَسَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ لِيَأْكُلُوا خُبْزًا
اسْتَيْقَظَ الْكَلْبُ فَقَالَ الْحَدَّادُ: يَا كَلْبَ السَّوْءِ لَأَيِّ سَبَبٍ صَوْتُ الْمِرْزَبَةِ الَّتِي تُزَعِّعُ الْأَرْضَ لَا يَوْقِظُكَ
وَصَوْتُ الْمَضْغِ يَوْقِظُكَ؟!

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

kovač - حَدَّادٌ	pouzdati se - وَثَقَ
dok traje - مَا دَامَ	sposobnost, spretnost - نَشَاطٌ
podignuti (prekinuti) -	oslanjati se na nekog - اِتَّكَلَ عَلَى
probuditi se - اِسْتَيْقَظَ	udružiti se - تَشَارَكَ
čekić - مِرْزَبَةٌ	rezultat - نَتِيجَةٌ
tresti, drmati - زَعَزَعَ	siguran - مُتَأَكِّدٌ
žvakati - مَضَغَ - مَضْغٌ	ljiljan - زَنَبَقٌ

- Od datih riječi napravi nove rečenice.
- Potraži u oba teksta glagole المثال pa ih konjugiraj i ispiši sve njihove oblike.
- Prepričaj datu basnu - ili ispričaj neku novu!

Prevedi na arapski jezik

Naš narod se bori za svoju nezavisnost (إِسْتِقْلَالٌ). Zlikovci (شَرِيرُونَ) su pobili mnogo naših sunarodnjaka (مُؤَاطِنُونَ). Hrabrost vojske Bosne i Hercegovine još nije viđena i nije u historiji (تَارِيخٌ) zapisana. Najgori ljudi (أَشْرَارُ النَّاسِ) su se urotili (تَأَمَّرَ) protiv nas. Znak (شَعَارٌ) na našoj zastavi (عَلَمٌ) je zlatni (ذَهَبٌ) ljiljan. Politika (سِيَاسَةٌ) između dva prošla rata ostavila nam je u naslijeđe (أُورَثَ) jaku mržnju (بَغْضَاءٌ). Najgora nesreća (شَرُّ الْمَصَائِبِ) za jedan narod je kad ne valjaju njegove vođe. Ljudi imaju povjerenja (ثِقَةٌ) u čovjeka koji je pošten i iskren (شَرِيفٌ صَادِقٌ).

Evo i jedna poslovice (nije naodmet naučiti nešto od narodne mudrosti)!

لَقَدْ رَبَّيْتُ جِرْوًا طَوَّلَ عُمُرِي فَلَمَّا صَارَ كَلْبًا عَضَّ رِجْلِي!

Odgajao sam štene cijelog života pa kad je postalo pas, ugrizlo me za nogu.

(Obično se kaže u slučaju kad dobro bude uzvraćeno zlim.)

EL-EDŽVEF الْأَجُوفُ

I ovaj glagol spada u nepravilne jer u svom korijenu ima عين الفعل (srednjem) ili و ili ي. Ako je و zove se الْأَجُوفُ الْوَاوِيُّ a ako je ي zove se الْأَجُوفُ الْيَائِيُّ. Da li je jedan ili drugi vidjet ćemo iz المصدر infinitiva ili المضارع (vremena koje traje).

Za glagole الْأَجُوفُ vrijede sljedeća pravila:

1. Kad je prvi konsonant (ispred slabih glasova و ili ي) sa fethom (مَفْتُوحٌ) ma koji vokal da je nad slabim konsonantom, ovaj, pa bio و ili ي prelazi u elif (ا) pa imamo, npr.:

bojao se - هَيَّبَ ← هَابَ

išao je - سَارَ ← سِيرَ

postao je - صَارَ ← صِيرَ

htio je - شَاءَ ← شِئِيَ

rekao je - قَالَ ← قَوْلَ

uvjerio je - كَالَ ← كَيْلَ

vodio je - قَادَ ← قَوْدَ

bojao se - خَافَ ← خَوْفَ

2. U obliku المضارع da pred slabim konsonantom (و ili ي) zdrav konzonant bit će ساكنٌ pa će se vokal sa slabog konzonanta prenijeti na zdravi konzonant a tada se taj zdravi konsonant čuje kao duže ū - ā - ī, npr.:

govori se - يُقَالُ ← يُقَوْلُ ← يَقُولُ reče (govori) - يَقُولُ ← يَقَوْلُ

mjeri - يَكِيلُ ← يَكَيْلُ ← يَكِيلُ vidi (gleda) - يَقُودُ ← يَقُوْدُ

hoće - يَشِئُ ← يَشِئِي ← يَشِئُ boravi - أَقَامَ ← أَقَوْمَ

ide - يَسِيرُ ← يَسِيرُ ← يَسِيرُ boji se - يَخَافُ ← يَخَوْفُ

3. Ako se slabi konsonanti و ili ي nađu bez vokala a zdrav konsonant iza njih bude također ساكنٌ (a to je u jussivu ili imperativu), onda se zbog zabrane dva ساكنٌ jedan do drugog izvrši prvo promjena vokala a onda i ukidanje slabog konzonanta.

Važno je pravilo u ovom slučaju da dva sakina jedan do drugog ne mogu nikako stajati: إلتقاء الساكنين لا يمكن إطلاقاً

Pri tome se prisjetimo da svaki dugi vokal smatramo ساكنٌ

Evo primjera:

Reci! أَقُولُ ← أَقُولُ ← قُلْ

Prema već rečenom pravilu, vokal sa slabog konsonanata – prešao je na zdrav, zatim smo dobili dva sakina zajedno pa smo morali ukinuti slabi konsonant. Ali i: قَوْلُوا – قَوْلًا – قَوْلِي (ovdje se dugi konsonant ne ukida zbog oblika koji bi se u tom slučaju izgubio!)

Prije smo naučili pravila da se u imperativu spočetka doda ا jer se ukidanjem حَرْفُ الْمُضَارَعَةِ pojavio sakin a sad kad smo izvršili sve ove promjene, više nemamo potrebe za tim elifom.

Pokažimo to na još nekoliko primjera!

Idi! إِسِيرْ ← إِسِيرْ ← إِسِرْ ← سِرْ

ali: سِيرِي – سِيرَا – سِيرُوا

nije otišao - لَمْ يَسِيرْ ← لَمْ يَسِيرْ ← لَمْ يَسِرْ

ali: لَمْ يَسِيرُوا – لَمْ يَسِيرَا

nije ustao - لَمْ يَقُمْ ← لَمْ يَقُمْ ← لَمْ يَقُمْ

ali i: لَمْ يَقُومَا – لَمْ يَقُومُوا

4. Kao što je iz primjera vidljivo, u oblicima imperativa odbacujemo ا (elif) jer za njim nema više potrebe kad smo na zdravi konsonant prenijeli vokal. Međutim, upravo u vezi s tim pravilom u trećem licu oblika الماضي za množinu ženskog roda, te u drugom i prvom licu oblika الماضي za oba roda i u sva tri broja čitat ćemo vokal prvog konsonanta dammom – ako je odbačeni ا (elif) postao od konsonanta و ako je odbačeni ا (elif) postao od konsonanta ي čitat ćemo ga kesrom – npr.:

rekao si - قَوْلْتُ ← قَالَتْ ← قُلْتُ ← قُلْتُ

išao si - سَيْرْتُ ← سَارَتْ ← سَرْتُ ← سَرْتُ

one su rekle - قَوْلُنَّ ← قَالْنَ ← قُلْنَ ← قُلْنَ

one su išle - سَيْرُنَّ ← سَارْنَ ← سَرْنَ ← سَرْنَ

Tako bi isto bilo:

vas dvojica (dvije) ste ustali (ustale) - قَوْمَتُمَا ← قَمْتُمَا ← قَمْتُمَا

mi smo išli - سَيْرْنَا ← سَارْنَا ← سَرْنَا ← سَرْنَا

spavao (spavala) sam - نَوْمْتُ ← نَمْتُ ← نَمْتُ

5. Ako je na srednjem konsonantu, bio on و ili ی, vokal – a na konsonantu koji je prije njega bio vokal – taj će se vokal – ukinuti i prenijeti vokal slabog konsonanta na njegovo mjesto. Zbog te promjene konsonant و pretvara se u ی jer و ne trpi na sebi – a potom u dugo ی –. Ako se radi o konsonantu ی, on će jednostavno preći u dug vokal ی –. Evo oblika الماضي u pasivu u trećem licu, npr.:

rečeno je - قَوْلٌ ← قَوْلٌ ← قِيلَ ← قِيلَ

mjereno je - كَيْلٌ ← كَيْلٌ ← كِيلٌ ← كِيلٌ

Pasivni oblik u المضارع ne mijenja dugi vokal, npr.:

govori se - يُقَالُ

6) U oblicima participa aktivnog (الْفَاعِلُ) bilo da se radi o konsonantu و ili ی mijenjat će se u ء (hemze), npr.

قَائِلٌ → قَائِلٌ - onaj koji govori - govornik

سَائِرٌ → سَائِرٌ - onaj koji putuje - putnik

Ali, ako se radi o participu pasivnom, vokal sa konsonanta و prelazi na konsonant prije njega a zatim se و ukida zbog إلتقاء الساكنين pa imamo npr. prema paradigmi مَفْعُولٌ :

مَقْوُولٌ ← مَقْوُولٌ ← مَقْوُولٌ - onaj o kome se govori

Ako je srednji konsonant bio ی (الْأَجُوفُ الْيَائِيُّ) pa smo sa njega prenijeli vokal na zdravi konsonant, opet smo dobili dva sakina, te moramo ukinuti ی - a onda vokal prvog konsonanta (a on je damma – pretvaramo u kesru – jer moramo označiti da je ukinuto ی - zatim se konsonant و (iz paradigme) pretvara u ی jer و ne trpi kesre – koja se pred njim našla.

Tako imamo npr. od glagola - بَاعَ - يَبِيعُ - prodati; oblik

مَبِيعٌ ← مَبِيعٌ ← مَبِيعٌ ← مَبِيعٌ - ovaj (ovo) što je prodat(o)

7. Na isti način će se و mijenjati u ی u infinitivu, pa će biti npr.:

صَوَانَةٌ ← صَيَانَةٌ - čuvati

صَوَامٌ ← صَيَامٌ - postati

زَوَارَةٌ ← زَيَارَةٌ - posjetiti

Ovakve se promjene, prema ovome što smo rekli, ne događaju se samo nepravilnim glagolima. One su prisutne svuda gdje se ovi slabi (bolesni) konsonanti pojavljuju. Npr. u komparaciji pridjeva na oblik أَفْعَلٌ kao kod:

أَسْوَدٌ - سَوَادًا - سَوَدٌ
 أَبْيَضٌ - بَيَاضًا - بَيَضٌ

ali i kod glagola kojima se divimo ili čudimo, imenica oruđa i nekih oblika infinitiva.

Na kraju jedna veoma važna napomena!

أَلَا جُوفٌ se konjugiraju kao pravilni glagoli u svim proširenim vrstama osim prve, četvrte, sedme, osme i desete za koje vrijede data pravila.

Pravila treba usvajati postepeno, i to uvijek uz dobro odabran primjer, inače se u prvi mah čini i „zapetljano“ i „neobično“ - ali bilo kako bilo, vrlo je važno da to usvojimo.

Tabela 1.

الْأَجَوْفُ الْوَاوِيُّ - زَارَ (الْمَعْلُومُ) posjetiti

الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ			مُخَفَّفَةٌ	مُشَدَّدَةٌ	
	indikativ	konjuktiv	jusiv	نَ	نَ	
	مَرْفُوعٌ	مَنْصُوبٌ	مَجْزُومٌ			
3. 1. الْغَائِبُ						
زَارَ	يَزُورُ	(أَنْ) يَزُورُ	(لَمْ) يَزُرْ	يَزُورَنَّ	يَزُورُنْ	jednina m. r.
زَارَا	يَزُورَانِ	يَزُورَا	يَزُورَا	يَزُورَانَّ	—	dvojina m. r.
زَارُوا	يَزُورُونَ	يَزُورُوا	يَزُورُوا	يَزُورُنَّ	يَزُورُنْ	množina m. r.
زَارَتْ	تَزُورُ	تَزُورُ	تَزُرْ	تَزُورَنَّ	تَزُورُنْ	jednina ž. r.
زَارَتَا	تَزُورَانِ	تَزُورَا	تَزُورَا	تَزُورَانَّ	—	dvojina ž. r.
زَرْنَ	يَزِرْنَ	يَزِرْنَ	يَزِرْنَ	يَزِرْنَانَّ	—	množina ž. r.
2. 1. الْمُخَاطَبُ						
زُرْتُ	تَزُورُ	تَزُورُ	تَزُرْ	تَزُورَنَّ	تَزُورُنْ	jednina m. r.
زُرْتُمَا	تَزُورَانِ	تَزُورَا	تَزُورَا	تَزُورَانَّ	—	dvojina m. r.
زُرْتُمْ	تَزُورُونَ	تَزُورُوا	تَزُورُوا	تَزُورُنَّ	تَزُورُنْ	množina m. r.
زُرْتُ	تَزُورِينَ	تَزُورِي	تَزُورِي	تَزُورِنَّ	تَزُورُنْ	jednina ž. r.
زُرْتُمَا	تَزُورَانِ	تَزُورَا	تَزُورَا	تَزُورَانَّ	—	dvojina ž. r.
زُرْتُنَّ	تَزِرْنَ	تَزِرْنَ	تَزِرْنَ	تَزِرْنَانَّ	—	množina ž. r.
1. 1. الْمُتَكَلِّمُ						
زُرْتُ	أَزُورُ	أَزُورُ	أَزُرْ	أَزُورَنَّ	أَزُورُنْ	jednina oba roda
زُرْنَا	نَزُورُ	نَزُورُ	نَزُرْ	نَزُورَنَّ	نَزُورُنْ	množina oba roda

Tabela 2.

الْأَجَوْفُ الْوَاوِيُّ - زَارَ posjetiti (الْمَجْهُولُ)

الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ			مُشَدَّدَةٌ	مُخَفَّفَةٌ	
	indikativ	konjuktiv	jusiv	ن	ن	
	مَرْفُوعٌ	مَنْصُوبٌ	مَجْزُومٌ	ن	ن	
3. 1. الْغَائِبُ						
زِيرَ	يُزَارُ	(أَنْ) يُزَارَ	(لَمْ) يُزِرْ	يُزَارَنَّ	يُزَارُ	jednina m. r.
زِيرَا	يُزَارَانِ	يُزَارَا	يُزَارَا	يُزَارَانَّ	—	dvojina m. r.
زِيرُوا	يُزَارُونَ	يُزَارُوا	يُزَارُوا	يُزَارُنَّ	يُزَارُونَ	množina m. r.
زِيرَتْ	تُزَارُ	تُزَارَ	تُزِرْ	تُزَارَنَّ	تُزَارُنْ	jednina ž. r.
زِيرَتَا	تُزَارَانِ	تُزَارَا	تُزَارَا	تُزَارَانَّ	—	dvojina ž. r.
زِرْنَ	يُزِرْنَ	يُزِرْنَ	يُزِرْنَ	يُزِرْنَانَّ	—	množina ž. r.
2. 1. الْمُخَاطَبُ						
زِرْتَ	تُزَارُ	تُزَارَ	تُزِرْ	تُزَارَنَّ	تُزَارُنْ	jednina m. r.
زِرْتُمَا	تُزَارَانِ	تُزَارَا	تُزَارَا	تُزَارَانَّ	—	dvojina m. r.
زِرْتُمْ	تُزَارُونَ	تُزَارُوا	تُزَارُوا	تُزَارُنَّ	تُزَارُونَ	množina m. r.
زِرْتِ	تُزَارِينَ	تُزَارِي	تُزَارِي	تُزَارِنَّ	تُزَارِينَ	jednina ž. r.
زِرْتُمَا	تُزَارَانِ	تُزَارَا	تُزَارَا	تُزَارَانَّ	—	dvojina ž. r.
زِرْتُنَّ	تُزِرْنَ	تُزِرْنَ	تُزِرْنَ	تُزِرْنَانَّ	—	množina ž. r.
1. 1. الْمُتَكَلِّمُ						
زِرْتُ	أُزَارُ	أُزَارَ	أُزِرْ	أُزَارَنَّ	أُزَارُنْ	jednina oba roda
زِرْنَا	نُزَارُ	نُزَارَ	نُزِرْ	نُزَارَنَّ	نُزَارُنْ	množina oba roda

Tabela 3.

فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ

imperativ			نَهْيُ الْحَاضِرِ				
أَمْرُ الْحَاضِرِ							
زُرْ	زُورَنَّ	زُورَنْ	posjetiti (svakako)	لَا تَزُرْ	لَا تَزُورَنَّ	لَا تَزُورَنْ	jednina m. r.
زُورَا	زُورَانَّ	—		لَا تَزُورَا	لَا تَزُورَانَّ	—	dvojina m. r.
زُورُوا	زُورُونَّ	زُورُونْ		لَا تَزُورُوا	لَا تَزُورُونَّ	لَا تَزُورُونْ	množina m. r.
زُورِي	زُورِينَنَّ	زُورِينَنْ		لَا تَزُورِي	لَا تَزُورِينَنَّ	لَا تَزُورِينَنْ	jednina ž. r.
زُورَا	زُورَانَّ	—		لَا تَزُورَا	لَا تَزُورَانَّ	—	dvojina ž. r.
زُرْنَ	زُرْنَانَّ	—		لَا تَزُرْنَ	لَا تَزُرْنَانَّ	—	množina ž. r.

Tabela 4.

الاجوف اليلئى من الفعل بَانَ - biti jasan, rastati se - يَنْ = المصدر

الْمُضَارِعُ الْمَجْهُولُ			الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ الْمَعْلُومُ			الْمَاضِي
مَجْزُومٌ	مَنْصُوبٌ	مَرْفُوعٌ		مَجْزُومٌ	مَنْصُوبٌ	مَرْفُوعٌ	
الْغَائِبُ							
(لَمْ) يُبْنِ	(أَنْ) يُبَانَ	يُبَانُ	بَيْنَ	(لَمْ) يَبْنِ (أَنْ) يَبِينَ	يَبِينُ	بَانَ	
يُبَانَا	يُبَانَا	يُبَانَانِ	بَيْنَا	يَبِينَا	يَبِينَانِ	بَانَا	
يُبَانُوا	يُبَانُوا	يُبَانُونَ	يَبْنُوا	يَبِينُوا	يَبِينُونَ	بَانُوا	
تُبْنِ	تُبَانَ	تُبَانُ	بَيْنَتْ	تَبْنِ	تَبِينُ	بَانَتْ	
تُبَانَا	تُبَانَا	تُبَانَانِ	بَيْنَتَا	تَبِينَا	تَبِينَانِ	بَانَتَا	
تُبْنِ	تُبْنِ	تُبْنِ	بَيْنَ	يَبْنِ	يَبْنِ	بَيْنَ	
الْمُخَاطَبُ							
تُبْنِ	تُبَانَ	تُبَانُ	بْنَتْ	تَبْنِ	تَبِينُ	بْنَتْ	
تُبَانَا	تُبَانَا	تُبَانَانِ	بْنَتَا	تَبِينَا	تَبِينَانِ	بْنَتَا	
تُبَانُوا	تُبَانُوا	تُبَانُونَ	بْنْتُمْ	تَبِينُوا	تَبِينُونَ	بْنْتُمْ	
تُبَانِي	تُبَانِي	تُبَانِينَ	بْنْتُ	تَبِينِي	تَبِينِينَ	بْنْتُ	
تُبَانَا	تُبَانَا	تُبَانَانِ	بْنَتَا	تَبِينَا	تَبِينَانِ	بْنَتَا	
تُبْنِ	تُبْنِ	تُبْنِ	بْنْتَنِي	تَبْنِ	تَبْنِ	بْنْتَنِي	
الْمُتَكَلِّمُ							
أُبْنِ	أُبَانَ	أُبَانُ	بْنْتُ	أَبْنِ	أَبِينُ	بْنْتُ	
نُبْنِ	نُبَانَ	نُبَانُ	بْنَا	نَبْنِ	نَبِينُ	بْنَا	

Tabela 5.

أَمْرُ الْحَاضِرِ	نَهْيُ الْحَاضِرِ	إِسْمُ الْفَاعِلِ	إِسْمُ الْمَفْعُولِ	rod i broj
بِنْ	لَا تَبِنْ	بَائِنٌ	مَبِينٌ	jednina m. r.
بَيْنَا	لَا تَبِينَا	بَائِنَانِ	مَبِينَانِ	dvojina m. r.
بَيْنُوا	لَا تَبِينُوا	بَائِنُونَ	مَبِينُونَ	množina m. r.
بَيْنِي	لَا تَبِينِي	بَائِنَةٌ	مَبِينَةٌ	jednina ž. r.
بَيْنَا	لَا تَبِينَا	بَائِنَتَانِ	مَبِينَتَانِ	dvojina ž. r.
بِنْ (بِنَنْ)	لَا تَبِنْ	بَائِنَاتٌ	مَبِينَاتٌ	množina ž. r.

Napomena: Sjeti se da je imperativ kojim se zapovijeda ili zabranjuje jednak skraćenom načinu (jusivu) pa ga stoga tabelarno i ne donosimo.

Evo i nekoliko mudrih izreka:

سُرُورُ النَّاسِ فِي لُبْسِ اللَّبَاسِ وَ جَمْعُ الْعِلْمِ فِي تَرْكِ النَّعَاسِ
الْقَلْبُ مَحَلُّ حِفْظِ الْأَسْرَارِ
مَنْ تَأْتَى نَالَ مَا تَمَنَّى
تَنْظِيمُ الْعَمَلِ يُوفِّرُ نِصْفَ الْوَقْتِ
مَنْ يَزْرَعُ يَحْصُدُ
الْعَقْلُ السَّلِيمُ فِي الْجِسْمِ السَّلِيمِ

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

drijemež (pospanost) - نَعَاسٌ	sijati - زَرَعَ - يَزْرَعُ
tajna - سِرٌّ - أَسْرَارٌ	žnjeti - حَصَدَ - يَحْصُدُ
željeti - تَمَنَّى	razum - عَقْلٌ
štedjeti, sačuvati - وَفَّرَ - يُوفِّرُ	zdrav - سَلِيمٌ
organizacija - تَنْظِيمٌ	tijelo - جِسْمٌ
raditi polagahno i promišljeno - تَأَنَّى	postići - نَالَ

Tabela 6

Proširene vrste **الْأَجُوفُ** od glagola **قَالَ**

Vrsta	الْمَاضِي	الْمَجْهُول	المُضَارِع	المَجْهُول	الأمر	Participi	المَصْدَر	Značenje
	المعلوم	المجهول	المعلوم	المجهول	اسم الفاعل	اسم المفعول	اسم المصنوع	
II	قَالَ	قَالَ	يَقُولُ	يَقُولُ	قَالَ	مَقُولٌ	تَقْوِيلٌ	objediti, potvriti
III	قَالَ	قَوْلٌ	يَقُولُ	يَقُولُ	قَالَ	مَقُولٌ	مَقَاوِلَةٌ	pregovarati, sklopiti ugovor
IV	أَقَالَ	أَقِيلٌ	يُقِيلُ	يَقَالُ	أَقَالَ	مَقَالٌ	إِقَالَةٌ	opozvati
V	تَقُولُ	تَقُولُ	يَتَقُولُ	يَتَقُولُ	تَقُولُ	مَتَقُولٌ	تَقُولٌ	nalagati, širiti glasine
VI	تَقَاوَلُ	تَقْوَالٌ	يَتَقَاوَلُ	يَتَقَاوَلُ	تَقَاوَلُ	مَتَقَاوَلٌ	تَقَاوَلٌ	raspravljati, prepirati se
VII	إِنْقَالَ	—	يَنْقَالُ	—	إِنْقَلُ	مِنْقَالٌ	إِنْقِيَالٌ	biti rečen
VIII	إِقْتَالَ	أَقْتِيلُ	يَقْتَالُ	يَقْتَالُ	إِقْتَلُ	مَقْتَالٌ	إِقْتِيَالٌ	sebi pripisivati, tvrditi da je rekao
X	إِسْتَقَالَ	اسْتَقِيلُ	يَسْتَقِيلُ	يَسْتَقَالُ	إِسْتَقِلْ	مَسْتَقِيلٌ	إِسْتِقَالَةٌ	podnijeti ostavku

PARTICIPI مِنْ فَعَلَ - زَارَ

إِسْمُ الْفَاعِلِ aktivni	إِسْمُ الْمَفْعُولِ pasivni
posjetilac, onaj koji posjećuje - زَائِرٌ	koji je posjećen - مَزُورٌ
dvojica koja posjećuju - زَائِرَانِ	مَزُورَانِ
oni koji posjećuju - زَائِرُونَ	مَزُورُونَ
posjetiteljica - زَائِرَةٌ	مَزُورَةٌ
(njih) dvije posjetiteljice - زَائِرَتَانِ	مَزُورَتَانِ
one koje posjećuju - زَائِرَاتٌ	مَزُورَاتٌ

الْمَصْدَرُ - زِيَارَةٌ

VJEŽBE

الْتَّمَرِينَاتُ

رُبَّ أَخٍ لَكَ لَمْ تَلِدْهُ أُمُّكَ - الْكَرِيمُ إِذَا وَعَدَ وَفَى وَإِذَا أَوْعَدَ عَفَا - مَنْ يَفِرُّ مِنْ خَوْفٍ يَسِيرُ يَقَعُ فِي بَلَاءٍ عَظِيمٍ - الْمَرْءُ مِنْ حَيْثُ يُوْجَدُ لَا مِنْ حَيْثُ يُوْلَدُ - الْمَأْمُولُ أَنْ يَقِفُوا بِالْإِسْكَندَرِيَّةِ إِلَى أَنْ تَصِلُوا إِلَى مِصْرَ - ضَعِي هَذِهِ الْأَشْيَاءَ عَلَى مَكَانِهَا! - ثَلَاثَةٌ تَوْرَثُ ثَلَاثَةً: النَّشَاطُ يُوْرَثُ الْغِنَى وَالْكَسَلُ يُوْرَثُ الْفَقْرَ وَالشَّرَاهَةُ تُوْرَثُ الْمَرَضَ - كَانَ ابْنُ بَطْوُطَةَ رَجُلًا سَيَّاحًا سَاحَ فِي الْأَرْضِ ثَلَاثًا وَعِشْرِينَ سَنَةً فَلَمَّا آبَ إِلَى وَطَنِهِ صَارَ النَّاسُ يَسْأَلُونَهُ عَمَّا رَأَى فِي سِيَاحَتِهِ فَأَلْفَ كِتَابَهُ الَّذِي اِسْتَهَرَّ بِاسْمِ رِحْلَةِ ابْنِ بَطْوُطَةَ -

إِنَّ الْفَتَى مَنْ يَقُولُ هَا أَنَا ذَا وَلَيْسَ الْفَتَى مَنْ يَقُولُ كَانَ أَبِي (stih).

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

bogatstvo - غِنَى	vratiti se - آَبَ
lijenost - كَسَلٌ	postati - صَارَ
siromaštvo - فَقْرٌ	pitati - سَأَلَ
proždrljivost - شَرَاهَةٌ	o onom što - عَمَّا (عَنْ مَا)
bolest - مَرَضٌ	sačiniti - أَلْفَ
putovanje - سِيَاحَةٌ	postati čuven - اِسْتَهَرَ
putovati - سَاحَ	putovanje - رِحْلَةٌ

putnik, turist - سَيَّاحٌ	ići - سَارَ
vl. ime - ابْنُ بَطْوُطَةَ	dogoditi se, pasti - وَقَعَ
malo je (mnogo je) - رَبٌّ	nesreća - بَلَاءٌ
roditi (majka) - وَلَدَ	čovjek - مَرءٌ
majka - أُمٌّ	odakle; gdje - مِنْ حَيْثُ
plemenit - كَرِيمٌ	naći - وَجَدَ
obećati - وَعَدَ	nada, očekivano - مَأْمُولٌ
ispuniti (obećanje) - وَفَى	zaustaviti (se) - وَقَفَ
mrziti - أَبْغَضَ	Aleksandrija - الإسْكَنْدَرِيَّةُ
zaprijetiti - أَوْعَدَ	Egipat - مِصْرٌ
oprostiti - عَفَا	postaviti, ostaviti - وَضَعَ
bježati - فَرَّ	naslijediti - وَرِثَ
strah - خَوْفٌ	okretnost, spretnost - نَشَاطٌ

Prevedi na arapski jezik:

Muslimani u ranijim epohama (قُرُونٌ - قُرُونٌ) nisu slikali živa bića, nego su slikali bilje i u tome su dostigli visok stepen. Kad te pogodi nesreća, ti se Bogu obrati. Bog nagrađuje za dobra djela obilnom nagradom. Putovala sam u Kairo avionom i nisam se bojala. Kad sam išla preko ovoga mosta, bilo me je strah. Htio sam da posjetim svoga brata koji živi u Mostaru ali mi putovanje nije bilo dopušteno. Nemoj me uzalud (عَبَثًا) pitati, ja ti neću odgovoriti. Daj mi tvoju knjigu pa makar (وَلَوْ) morala da ti je odmah sutra vratim.

1. Iz oba teksta izvadi sve do sada naučene nepravilne glagole pa ih konjugiraj.

2. Napiši deset rečenica u kojima ćeš upotrijebiti ove glagole.

Razgovor

المُحَادَثَةُ

- 1) Hoćeš li da idemo u kazalište? (١) هَلْ تُرِيدُ أَنْ نَذْهَبَ إِلَى الْمَسْرَحِ؟
- 2) Ja ne volim kazalište. (٢) أَنَا لَا أُحِبُّ الْمَسْرَحَ.
- 3) A šta misliš o kinu? (٣) وَمَا رَأْيُكَ فِي السِّينِمَا؟
- 4) Već sam gledao (la) ovaj film, ali gledat ću ga još jednom. (٤) شَاهَدْتُ هَذَا الْفِيلْمَ وَلَكِنْ سَأُشَاهِدُهُ مَرَّةً ثَانِيَةً.
- 5) A da idemo u posjetu zoo-vrtu? (٥) لَوْ زُرْنَا حَدِيقَةَ الْحَيَوَانَ؟
- 6) Bi li volio (la) vidjeti piramide? (٦) هَلْ تُحِبُّ أَنْ تَرَى الْأَهْرَامَ؟
- 7) Ja ne znam ko je taj ko je gradio piramide. (٧) أَنَا لَا أَعْلَمُ مَنْ هُوَ الَّذِي بَنَى هَذِهِ الْأَهْرَامَ.

النَّاقِصُ - EN-NAKIS

Ovako se zovu glagoli koji na mjestu لَامُ الْفَعْلِ imaju و ili ي pa onda imamo الناقصُ الْوَائِيَّ أَمْ الْيَائِيَّ. Kao što smo do sada rekli i naučili, pojava ova dva konsonanta u određenim situacijama i promjene koje oni izazivaju vrijede u svim nepravilnim glagolima. Stoga nije neobično da se na nekom glagolskom obliku pojave istovremeno i po dvije promjene, dva pravila.

1. Tako prema pravilima imamo الْأَجُوفُ da se ي و i kad su مُتَحَرِّكٌ a konsonant ispred njih na - pretvaranju u elif (ا). Ako se dogodi التَّقَاءُ السَّاكِنِينَ otpada prvi konsonant ako je bio و ili ي. Da li je u osnovi ovih glagola bio و ili ي pokazat će nam vokal na srednjem عَيْنُ الْفَعْلِ konsonantu oblika المضارع pa ćemo, prema tome, ove slabe konsonante pretvarati u duge vokale „â“ ili „î“ - , npr.

فَجَوْ ← نَجَا ← نَجَوْتُ spasiti se نَجَاتٌ ← نَجَتْ
مَضَى ← مَضِيَ ← مَضَيْتُ proći, otići مَضَاتٌ ← مَضَتْ
دَعَا ← دَعَا ← دَعَاوُا ← دَعَاوُا ← دَعَاوُا pozvati, prizvati

2. Ako se prije و nađe vokal - na prethodnom konsonantu a prije ي u istoj situaciji bude vokal - neće biti promjene, npr.:

upravljati - وَلَّى

biti zadovoljan - رَضِيَ

biti prezren - خَزِيَ

biti velikodušan - سَرَّوْ

3. Promjena neće biti ni kod oblika dvojine u الماضي m.r. kao ni u ovim oblicima kod kojih na krajnjem konsonantu osnove ne bude vokala, npr.:

spasila su se njih dvojica نَجَوَا

pozvala su njih dvojica دَعَاوَا

otišla su njih dvojica (prošla su) مَضَيَا

يَخْشَيَانِ - تَخْشَيَانِ - نَجَوْتُ - نَجَوْنَا - غَزَوْتُ - غَزَوْنَا - مَضَيْتُمَا - وَفَيْتُ - هَوَيْنِ

Kad se radi o oblicima 3. lica ž. r. u الماضي u tom slučaju و ili ی se pretvaraju u (l) koji se zbog التقاء الساكنين ukida jer nastavak تا prvobitno je bio ت, npr.:

غَزَوَاتَا ← غَزَاتَا ← غَزَاتَا
مَضَيَّتَا ← مَضَاتَا ← مَضَاتَا

4. Bude li ispred و kasra – on će se pretvoriti u ی, npr.:

رَضُو ← رَضِي
غَزُو ← غَزِي

Isto tako će se ponašati و i onda kada u riječi dođe poslije korjenitog konzonanta a prije njega ne bude vokala damma – , npr.:

أَعْلُو ← أَعْلَى ← أَعْلَى

Posebno ćemo se vratiti na ovo pravilo kad pređemo proširene vrste nepravilnih glagola.

5. Konsonanti و i ی, kad su na kraju riječi, ne podnose vokal (dammu) – pa se vokal ukine a و i ی postaju dugi vokali, npr.

يَرْجُو ← يَرْجُو
يَهْدِي ← يَهْدِي
يَعْصِي ← يَعْصِي
ali ostaje غَزُو
رَمَى ili

6. Evo sad svih slučajeva kad se u ovoj vrsti glagola događaju promjene koje su izazvane pojavom susreta dva sakina.

a) Konsonant ispred ی nosi vokal (i) iza ی bude dug vokal onda odbacimo vokal (i) i prenesemo mu vokal (u) sa ی a onda odbacimo ی zbog dva sakina, npr.

رَضِيُوا ← رَضِيُوا ← رَضِيُوا
يَمْضِيُونَ ← يَمْضِيُونَ ← يَمْضِيُونَ
عَاصِيُونَ ← عَاصِيُونَ ← عَاصِيُونَ

b) Nad و stoji (kesra) – a prije njega (damma) – koja se ukida i prenosi se (kesra) – a onda se ukida و npr.:

تَغْزُورِينَ ← تَغْزُورِينَ ← تَغْزُورِينَ ← تَغْزُورِينَ
 أُغْزُورِي ← أُغْزُورِي ← أُغْزُورِي ← أُغْزُورِي

c) Ni و ni ی ne podnose vokal – koji se ukida, a onda se ukida i ی, npr.:

تَرْمِيْنَ ← تَرْمِيْنَ ← تَرْمِيْنَ ← تَرْمِيْنَ
 تَنْفِيْنَ ← تَنْفِيْنَ ← تَنْفِيْنَ ← تَنْفِيْنَ

d) Kod oblika اسم الفاعل na konsonantima و ili ی budu vokali – (u) ili – (i) koji se ukidaju pa se onda ukidaju i nosioci tih vokala (tenwin) – se smatra kao ن (ali samo u nominativu i genitivu) هَادِي ← هَادِي (akuz.) هَادِي

وَاقِي ← وَاقِي ← وَاقِي ← وَاقِي
 قَاضِي ← قَاضِي ← قَاضِي ← قَاضِي
 عَاصِي ← عَاصِي ← عَاصِي ← عَاصِي

Odredimo li sa اْ ovakav oblik vraća mu se dugo ی pa makar je bilo ranije و kao kod اَلْغَازِي ali غَازِي → غَازُو

Kod oblika اسم المفعول dolazi do slijevanja participijalnog و sa و kao nosiocem tenwina, pa tako imamo:

مَغْزُورُو ← مَغْزُورُو

(jer su se našla dva ista konsonanta pa je slijevanje obavezno!)

Ako je krajnji konsonant ي, onda će se participijalni و pretvoriti najprije u ی a onda se dva ista konsonanta sliju. Vokal koji bude ispred ی pretavara se u – da sačuva ی od ponovnog vraćanja u و npr.:

ono što je zadovoljeno مَرْضُوي ← مَرْضِي ← مَرْضِي ← مَرْضِي
 ono što je izgrađeno مَبْنُوي ← مَبْنِي ← مَبْنِي ← مَبْنِي

Evo i nekoliko interesantnih napomena:

1. Pravilo po kome se و ili ی kad se nađu pred – pretvaraju u ا (kao غَزَا ← غَزُو) vrijedi i za imena koja u svom korijenu imaju و ili ی npr.:

عَصُو ← عَصَا
 رَحِي ← رَحِي

2. Ponovimo pravila da se u prvoj vrsti glagola dugo â piše sa ا ako je postalo od و a sa ی ako je postalo od ی.

3. Infinitivi الناقص glagola iza dugog vokala i و i ی pišu se ء, npr.:

zadovoljstvo - رِضَاوُ ← رِضَاءٌ

plata - جَزَايُ ← جَزَاءٌ

4. Promjene koje smo naznačili uz oblik اسم الفاعل vrijede i za sve imenice koje imaju taj oblik, npr.:

dolina (N. i G.) وَادٍ

“ وَادِيَا (Ak.)

klub (N. i G.) نَادٍ

“ نَادِيَا (Ak.)

Ali odredimo li takvu riječ, imat ćemo:

الْوَادِي (N. i G.)

الْوَادِيَّ (Ak.)

النَّادِي (N. i G.)

النَّادِيَّ (Ak.)

Tabela 1. فَعْلُ النَّاقِصِ مِنْ فَعْلٍ – نَجَا (spasiti se) الْمَعْلُومُ

الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	مُشَدَّدَةٌ	مُخَفَّفَةٌ	
	indikativ konjunktiv jussiv			
	مَرْفُوعٌ مَنْصُوبٌ مَجْزُومٌ	نَ	نَ	
3. 1. الْغَائِبُ				
نَجَا	يَنْجُو	(لَمْ) يَنْجُ (لَنْ) يَنْجُو	يَنْجُونَ	jednina m. r.
نَجَا	يَنْجُوَانِ	يَنْجُوا	يَنْجُوَانِ	dvojina m. r.
نَجَا	يَنْجُونَ	يَنْجُوا	يَنْجُنَ	množina m. r.
نَجَتْ	تَنْجُو	تَنْجُو	تَنْجُونَ	jednina ž. r.
نَجَتَا	تَنْجُوَانِ	تَنْجُوا	تَنْجُوَانِ	dvojina ž. r.
نَجَوْنَ	يَنْجُونَ	يَنْجُونَ	يَنْجُونَانِ	množina ž. r.
2. 1. الْمُخَاطَبُ				
نَجَوْتَ	تَنْجُو	تَنْجُو	تَنْجُونَ	jednina m. r.
نَجَوْتُمَا	تَنْجُوَانِ	تَنْجُوا	تَنْجُوَانِ	dvojina m. r.
نَجَوْتُمْ	تَنْجُونَ	تَنْجُوا	تَنْجُنَ	množina m. r.
نَجَوْتَ	تَنْجِينَ	تَنْجِي	تَنْجِنَ	jednina ž. r.
نَجَوْتُمَا	تَنْجُوَانِ	تَنْجُوا	تَنْجُوَانِ	dvojina ž. r.
نَجَوْتُنَّ	تَنْجُونَ	تَنْجُونَ	تَنْجُونَانِ	množina ž. r.
1. 1. الْمُتَكَلِّمُ				
نَجَوْتُ	أَنْجُو	أَنْجُو	أَنْجُونَ	jednina oba roda
نَجَوْنَا	نَنْجُو	نَنْجُو	نَنْجُونَ	množina oba roda

Tabela 2.

فِعْلُ النَّاقِصِ مِنْ فِعْلِ - نَجَا (spasiti se) الْمَجْهُولُ

الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	مُشَدَّدَةٌ	مُخَفَّفَةٌ	
	indikativ konjunktiv jussiv			
	مَرْفُوعٌ مَنْصُوبٌ مَجْزُومٌ	نَ	نَ	
3. 1. الْغَائِبُ				
نُجِيَ	يُنَجِّي	(لَمْ) يُنَجِّ (لَنْ) يُنَجِّي	يُنَجِّينَ	jednina m. r.
نُجِيََا	يُنَجِّيَانِ	يُنَجِّيَا	يُنَجِّيَانِ	dvojina m. r.
نُجُوا	يُنَجُّونَ	يُنَجُّوْا	يُنَجُّونَ	množina m. r.
نُجِيتَ	تُنَجِّي	تُنَجِّي	تُنَجِّينَ	jednina ž. r.
نُجِيتَا	تُنَجِّيَانِ	تُنَجِّيَا	تُنَجِّيَانِ	dvojina ž. r.
نُجِيتَ	يُنَجِّينَ	تُنَجِّينَ	تُنَجِّينَ	množina ž. r.
2. 1. الْمُخَاطَبُ				
نُجِيتَ	تُنَجِّي	تُنَجِّي	تُنَجِّينَ	jednina m. r.
نُجِيتَا	تُنَجِّيَانِ	تُنَجِّيَا	تُنَجِّيَانِ	dvojina m. r.
نُجِيتُمْ	تُنَجُّونَ	تُنَجُّوْا	تُنَجُّونَ	množina m. r.
نُجِيتَ	تُنَجِّينَ	تُنَجِّي	تُنَجِّينَ	jednina ž. r.
نُجِيتَا	تُنَجِّيَانِ	تُنَجِّيَا	تُنَجِّيَانِ	dvojina ž. r.
نُجِيتَ	تُنَجِّينَ	تُنَجِّينَ	تُنَجِّينَ	množina ž. r.
1. 1. الْمُتَكَلِّمُ				
نُجِيتَ	أُنَجِّي	أُنَجِّي	أُنَجِّينَ	jednina oba roda
نُجِيتَا	نُنَجِّي	نُنَجِّي	نُنَجِّينَ	množina oba roda

Tabela 3.

أَمْرُ الْحَاضِرِ			نَهْيُ الْحَاضِرِ			الْمُخَاطَبُ
jednost. pojačan نْ			jednost. pojačan نْ			نْ
أُنْجِ	أُنْجُونَ	أُنْجُونَ	لَا تَنْجُ	لَا تَنْجُونَ	لَا تَنْجُونَ	jednina m. r.
أُنْجُوا	أُنْجُوا	—	لَا تَنْجُوا	لَا تَنْجُوا	—	dvojina m. r.
أُنْجُوا	أُنْجِنَ	أُنْجِنَ	لَا تَنْجُوا	لَا تَنْجِنَ	لَا تَنْجِنَ	množina m. r.
أُنْجِي	أُنْجِنَ	أُنْجِنَ	لَا تَنْجِي	لَا تَنْجِنَ	لَا تَنْجِنَ	jednina ž. r.
أُنْجُوا	أُنْجُوا	—	لَا تَنْجُوا	لَا تَنْجُوا	—	dvojina ž. r.
أُنْجُونَ	أُنْجُونَانِ	—	لَا تَنْجُونَ	لَا تَنْجُونَانِ	—	množina ž. r.

إِسْمُ الْمَفْعُولِ	إِسْمُ الْفَاعِلِ
مَنْجُوٌّ	نَاجٍ
مَنْجُوَانِ	نَاجِيَانِ
مَنْجُوُونَ	نَاجُونَ
مَنْجُوَّةٌ	نَاجِيَةٌ
مَنْجُوَّتَانِ	نَاجِيَتَانِ
مَنْجُوَّاتٌ	نَاجِيَّاتٌ

Nepravilan plural dolazi na oblik فَعَلَةٌ a ne na فَعَلَةٌ kao kod pravilnih glagola

نَجْوَةٌ ← نَجَاةٌ

قُضِيَّةٌ ← قُضَاةٌ

Da vidimo razliku u oblicima u kojima je u korijenu ر pa zatim glagol kao što je npr. رَضِيَ i أَتَى koji ima na početku ء i na kraju - glagol kao što je رَأَى koji je dvostruko nepravilan - jer ima srednji konzonant ء a krajnji ر i jedan pravi predstavnik الناقص sa konsonantom ر u korijenu قَضَى npr: proći, proboraviti, izvršiti

Tabela 4.

	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ
	مَعْلُومٌ	مَرْفُوعٌ	مَجْزُومٌ	مَعْلُومٌ	مَرْفُوعٌ	مَجْزُومٌ
jednina 3. l. m. r.	قَضَى	يَقْضِي	يَقْضِ	رَضِيَ	يَرْضَى	يَرْضِ
jednina 3. l. ž. r.	قَضَتْ	تَقْضِي	تَقْضِ	رَضِيَتْ	تَرْضَى	تَرْضِ
jednina 2. l. m. r.	قَضَيْتَ	تَقْضِي	تَقْضِ	رَضَيْتَ	تَرْضَى	تَرْضِ
jednina 2. l. ž. r.	قَضَيْتِ	تَقْضِينَ	تَقْضِي	رَضَيْتِ	تَرْضِينَ	تَرْضِي
jednina 1. l. oba r.	قَضَيْتُمَا	أَقْضِي	أَقْضِ	رَضَيْتُمَا	أَرْضَى	أَرْضِ
dvojina 3. l. m. r.	قَضَيَا	يَقْضِيَانِ	يَقْضِيَا	رَضَيَا	يَرْضِيَانِ	يَرْضِيَا
dvojina 3. l. ž. r.	قَضَتَا	تَقْضِيَانِ	تَقْضِيَا	رَضِيَتَا	تَرْضِيَانِ	تَرْضِيَا
dvojina 2. l. oba r.	قَضَيْتُمَا	تَقْضِيَانِ	تَقْضِيَا	رَضَيْتُمَا	تَرْضِيَانِ	تَرْضِيَا
množina 3. l. m. r.	قَضَوْا	يَقْضُونَ	يَقْضُوا	رَضَوْا	يَرْضُونَ	يَرْضُوا
množina 3. l. ž. r.	قَضَيْنَ	يَقْضِينَ	يَقْضِينَ	رَضَيْنَ	يَرْضِينَ	يَرْضِينَ
množina 2. l. m. r.	قَضَيْتُمُ	تَقْضُونَ	تَقْضُوا	رَضَيْتُمُ	تَرْضُونَ	تَرْضُوا
množina 2. l. ž. r.	قَضَيْتُنَّ	تَقْضِينَ	تَقْضِينَ	رَضَيْتُنَّ	تَرْضِينَ	تَرْضِينَ
množina 1. l. oba r.	قَضَيْنَا	نَقْضِي	نَقْضِ	رَضَيْنَا	نَرْضَى	نَرْضِ

Particip aktivni će biti

رَاضٍ

Particip pasivni “

مَرْضِيٌّ

(ovo je oblik a značenje nije baš logično)

Pasivni perfekat “

رُضِيَ

“

Pasivni prezent “

يُرْضَى

“

Imperativ “

إِرضَ

(dalji oblici su kao u الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ)

Tabela 5.

Glagoli رَأَى - vidjeti, أَتَى - dovesti

	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	الْمُضَارِعُ	الْمَاضِي
	الْمَجْهُولُ الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ الْمَعْلُومُ
jed.3.1.m.r.	رُئِيَ	رَأَى	يُرَى	يُؤْتَى (بِ) يَأْتِي (بِ) أَتَى (بِ)
jed.3.1.ž.r.	رُئِيَتْ	رَأَتْ	تُرَى	تُؤْتَى تَأْتِي أُتِيَتْ أَتَتْ
jed.2.1.m.r.	رُئِيَْتَ	رَأَيْتَ	تُرَى	تُؤْتَى تَأْتِي أُتِيْتَ أَتَيْتَ
jed.2.1.ž.r.	رُئِيْتِ	رَأَيْتِ	تُرِينَ	تُؤْتِينَ تَأْتِينَ أُتِيْتِ أَتَيْتِ
jed.1.1.oba r.	رُئِيَْتُ	رَأَيْتُ	أُرَى	أُؤْتَى آتِي أُتِيْتُ أَتَيْتُ
dv.3.1.m.r.	رُئِيََا	رَأَيَا	يُرَيَانِ	يُؤْتَيَانِ يَأْتَيَانِ أُتِيََا أَتِيََا
dv.3.1.ž.r.	رُئِيْتَا	رَأَيْتَا	تُرَيَانِ	تُؤْتَيَانِ تَأْتَيَانِ أُتِيْتَا أَتَيْتَا
dv.2.1.oba r.	رُئِيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	تُرَيَانِ	تُؤْتَيَانِ تَأْتَيَانِ أُتِيْتُمَا أَتَيْتُمَا
mn.3.1.m.r.	رُئِوُا	رَأَوْا	يُرُونَ	يُؤْتُونَ يَأْتُونَ أُتُوا أَتُوا
mn.3.1.ž.r.	رُئِينَ	رَأَيْنَ	يُرِينَ	يُؤْتِينَ يَأْتِينَ أُتِينَ أَتِينَ
mn.2.1.m.r.	رُئِيتُمْ	رَأَيْتُمْ	تُرُونَ	تُؤْتُونَ تَأْتُونَ أُتِيتُمْ أَتِيتُمْ
mn.2.1.ž.r.	رُئِيتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	تُرِينَ	تُؤْتِينَ تَأْتِينَ أُتِيتُنَّ أَتِيتُنَّ
mn.1.1.oba r.	رُئِينَا	رَأَيْنَا	نُرَى	نُؤْتَى نَأْتِي أُتِينَا أَتِينَا

imperativ gl. - أَتَى بِ -

zapovijed - إِيْتِ

zabrana - لَا تَأْتِ

particip aktivni - آتِ

particip pasivni - مَأْتِيٌّ

infinitiv - إِيْتَانُ

imperativ gl. - رَأَى

zapovijed - رَ [رَهْ]

zabrana - لَا تَرِ

particip aktivni - رَاءِ

particip pasivni - مَرُئِيٌّ

infinitiv - رُؤْيَةٌ

[] Radi lakšeg izgovora dodali smo ه kao i قَه - čuvaj!

Tabela 6.

Proširene vrste الناقص

Vrsta	الماضي	المضارع	الأمر	نهي الحاضر	الفاعل	اسم	المفعول	المصدر	المعنى
II	بَنَى	بُنِيَ	يَبْنِي	بُنْ	لَا تَبْنِ	مَبْنٍ	مَبْنِي	تَبْنِيَّةٌ	mnogo praviti natjecati se u gađanju
III	رَامَى	رُوِيَ	يُرَامِي	رَامَ	لَا تُرَامِ	مُرَامٍ	مُرَامِي	مُرَامَةٌ	gađati se među- sobno, gomilati se
IV	أَبْنَى	أُبْنِيَ	يُبْنِي	أَبْنِ	لَا تُبْنِ	مَبْنٍ	مَبْنِي	إِبْنَاءٌ	dati nekom da pravi
V	تَبْنَى	تُبْنِيَ	يَتَبْنِي	تَبْنِ	لَا تَتَبْنِ	مَتَبْنٍ	مَتَبْنِي	تَبْنٍ	posiniti
VI	تَرَامَى	تُرَوِّمِي	يَتَرَامِي	تَرَامَ	لَا تَتَرَامِ	مُتَرَامٍ	مُتَرَامِي	تَرَامٌ	gađati se među- sobno, gomilati se
VII	أَنْجَلَى	—	يَنْجَلِي	أَنْجَلِ	لَا تَنْجَلِ	مَنْجَلٍ	—	أَنْجَلَاءٌ	rastupiti se, razići se
VIII	إِبْتَنَى	أُبْتِنِيَ	يَبْتِنِي	إِبْتَنْ	لَا تَبْتَنْ	مَبْتِنٍ	مَبْتِنِي	إِبْتِنَاءٌ	ukazati dobroćins- tvo, sagraditi
X	إِسْتَعْلَى	أُسْتَعْلِيَ	يُسْتَعْلِي	إِسْتَعْلِ	لَا تَسْتَعْلِ	مُسْتَعْلٍ	مُسْتَعْلِي	إِسْتِعْلَاءٌ	uzdignuti se

VJEŽBE

الْتَمَرِينَاتُ

1. Dopiši ispuštene vokale i prevedi!

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ وَعَنْكُمْ وَرَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ - إِنْ سَ مَا جَرَى بَيْنَنَا - إِرْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُنْ
أَغْنَى النَّاسِ - يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ رَأَيْتُ النَّاسَ يَبْنُونَ الدُّورَ فِي الدُّنْيَا وَأَنْتَ بَنَيْتَ الدُّنْيَا فِي دَارِكَ - مَثَلُ الَّذِي
يَعْلَمُ النَّاسَ الْخَيْرَ وَلَا يَتَعَلَّمُ بِهِ كَمَثَلِ أَعْمَى بِيَدِهِ سِرَاجٌ يَسْتَضِيءُ بِهِ النَّاسَ وَهُوَ لَا يَرَاهُ - أَلْمَرْجُوُّ مِنْ فَضْلِكَ
أَنْ تَقْضِيَ لِي هَذِهِ الْحَاجَةَ - هَلْ رَضُوا بِحُكْمِ الْقَاضِي - إِرْضُوا بِمَا أَعْطَاكُمْ اللَّهُ تَعَالَى.

2. Konstruiraj rečenicu od sljedećih glagola:

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

izbrisati - مَحَ -	pretrpjeti - قَاسَى -
ubrati - جَنَى - جَنَى -	okretati se - جَلَا -
napasti stado - رَعَى -	oprostiti - عَفَا (عَنْ) -
čuvati - وَقَى -	zaboraviti - نَسَى -
sresti - لَقَى -	teći, događati se - جَرَى -
nadati se - رَجَا -	zidati, graditi - بَنَى -
željeti - تَمَنَّى -	svijetliti - أَضَاءَ -
shvatati, znati - دَرَى -	biti osvijetljen - اسْتَضَاءَ -
završiti - أَنْهَى -	svjetiljka - سِرَاجٌ -
nazvati, imenovati - سَمَّى -	

3. Prevedi na arapski jezik:

Kad sam putovala na Istok, imala sam na tom putu mnogo poteškoća (مَشَاكِلُ) jer nisam znala ni običaja, ni jezik, ni ljude. Ali, već sam zaboravila šta mi se sve događalo. Obećala sam sebi da ću sve zapisivati, ali nisam. Pitala sam sve oko sebe: Kako vi u vašem jeziku zovete ovo? Jedan dan sam se uputila na trg da vidim šta se tamo događa. Tamo je bila neka priredba (حَفْلَةٌ) i svi su bili veseli. Igrali su i pjevali pa sam i ja tako provela jedan lijep dan.

4. Pošto prevedeš tekst, nađi u njemu sve nepravilne glagole, odredi kojoj vrsti pripadaju, izaberi neku nepravilnu vrstu, pa taj glagol izmijeni u oba vremena.

5. Prevedi na bosanski jezik:

... لَا يَذْكُرُ لِهَذَا الْيَوْمِ إِسْمًا وَلَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَضَعَهُ حَيْثُ وَضَعَهُ اللَّهُ مِنَ الشَّهْرِ وَالسَّنَةِ، بَلْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَذْكُرَ مِنْ هَذَا الْيَوْمِ وَقْتًا بَعَيْنِهِ وَإِنَّمَا يُقَرِّبُ ذَلِكَ تَقْرِيْبًا.

وَأَكْبَرُ ظَنِّهِ أَنَّ هَذَا الْوَقْتَ كَانَ يَقَعُ مِنْ ذَلِكَ الْيَوْمِ فِي فَجْرِهِ أَوْ فِي عِشَائِهِ، يُرَجِّحُ ذَلِكَ لِأَنَّهُ يَذْكُرُ أَنَّ وَجْهَهُ تَلَقَّى فِي ذَلِكَ الْوَقْتُ هَوَاءً فِيهِ شَيْءٌ مِنَ الْبَرْدِ الْخَفِيفِ الَّذِي لَمْ تَذْهَبْ بِهِ حَرَارَةُ الشَّمْسِ، وَيُرَجِّحُ ذَلِكَ لِأَنَّهُ عَلَى جَهْلِهِ حَقِيقَةُ النُّورِ وَالظُّلْمَةِ يَكَادُ يَذْكُرُ أَنَّ تَلَقَّى حِينَ خَرَجَ مِنَ الْبَيْتِ نُورًا هَادِئًا خَفِيفًا لَطِيفًا كَأَنَّ الظُّلْمَةَ تَغْشَى بَعْضَ حَوَاشِيهِ - ثُمَّ يُرَجِّحُ ذَلِكَ لِأَنَّهُ يَكَادُ يَذْكُرُ أَنَّ تَلَقَّى هَذَا الْهَوَاءَ وَهَذَا الضِّيَاءَ لَمْ يُؤْنَسْ مِنْ حَوْلِهِ حَرَكَةً يَقْطَعُ قُوَّةً وَإِنَّمَا آتَسَ حَرَكَةً مُسْتَقِظَةً مِنْ نَوْمٍ أَوْ مُقْبِلَةً عَلَيْهِ ...

مِنَ الْآيَامِ - طه حسين

RIJEČI الْكَلِمَاتُ

stvarnost, istina - حَقِيقَةٌ	približiti - قَرَّبَ
skoro biti - كَادَ	otprilike - تَقْرِيْبًا
za vrijeme, kada - حِينَ	zora - فَجْرٌ
miran, tih - هَادِئٌ	večer - عِشَاءٌ
lijep, ugodan - لَطِيفٌ	smatrati vjerojatnim - رَجَّحَ
prekriti - تَغْشَى	lice - وَجْهٌ
svjetlost - ضِيَاءٌ	naći na, sresti - تَلَقَّى
osjetiti, opaziti - آتَسَ	vazduh, zrak - هَوَاءٌ
pokret - حَرَكَةٌ	hladnoća - اَلْبَرْدُ
buđenje, (ustajanje) - يَقْطَعُ	blaga - خَفِيفٌ
jaka - قُوَّةٌ	sunčeva toplota - حَرَارَةُ الشَّمْسِ
sjećati se - ذَكَرَ	budan, budna - مُسْتَقِظَةٌ
precizno, tačno - بَعَيْنُهُ	sresti - لَقِيَ -
ograden prostor (dvorište), margina na listu - حَاشِيَةٌ - حَوَاشٍ	

Napomena: Kad u rječniku naiđeš na ovakav znak — (na kojem može stajati bilo koji znak za vokal), to znači da će u tom glagolskom obliku srednji konsonant imati taj vokal. To je važno zbog toga što ćeš saznati kojem razredu prve vrste glagol pripada i pravilno ćeš ga upotrijebiti.

الَلْفِيفُ - EL-LEFIF

Ovo je glagolska vrsta koja je dvostruko nepravilna. U paradigmi svaki konsonant može biti و ili ى pa se zato javljaju dvije vrste takvih glagola, i to:

فَاءُ الْفَعْلِ i فَاءُ الْفَعْلِ rastavljeni lefif a to je onaj kod koga imamo na mjestu فَاءُ الْفَعْلِ i فَاءُ الْفَعْلِ konsonante و ili ى npr. وَعَى - shvatiti, biti svjestan. Dakle, radi se o glagolu kod koga imamo و ili ى rastavljene. S obzirom na to da se na prvom mjestu nalazi و (ili ى) za takav konsonant vrijede pravila koja smo objasnili u vrsti الْمَثَالُ (glagoli slični pravilnim) a za treći konsonant bio و ili ى pravila koja smo objasnili u vrsti الناقصُ, npr.:

وَقَى - čuvati

وَفَى - ispuniti obećanje

وَلَى - upravljati

Ako imamo لَامُ الْفَعْلِ i عَيْنُ الْفَعْلِ takav الْفِيفُ se zove sastavljeni lafif - a to znači da mu je početni (فَاءُ الْفَعْلِ) konsonant zdrav, npr.:

شَوَى - peći

سَوَى - biti isti

نَوَى - namjeravati

Za ovaj oblik الْفِيفُ valja reći da njegov drugi konsonant ne trpi promjene, a za treći vrijede pravila glagola الناقصُ.

Ovoj vrsti pribrajaju se i glagoli koji na početku فَاءُ الْفَعْلِ imaju hemze ء a لَامُ الْفَعْلِ (ili ى). Pravila po kojim ćemo njih konjugirati uzimamo od glagola الناقصُ وَالْمَهْمُوزُ - takav smo već prikazali (vidi tabelu 3.).

Isto tako prikazali smo i konjugaciju glagola رَأَى kao onu vrstu koja je kombinirana الناقصُ وَالْمَهْمُوزُ pa se stoga pri konjugaciji moramo poslužiti pravilima tih glagola. Karakteristično za njih je gubljenje ء (hemze) u الْمُضَارِعُ i فِعْلُ الْأَمْرِ.

Postoje kombinirani الْأَجُوفُ i الْمَهْمُوزُ npr. جَاءَ - doći; te i za tu vrstu vrijede pravila i jedne i druge vrste iz kojih su nastali.

Glagoli mogu imati na mjestu فَاءُ الْفَعْلِ konsonant و - ali on se u الْمُضَارِعُ zadržava, npr.: وَدَّ - voljeti.

Evo nekoliko primjera:

لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ
 الْعِلْمُ يُحْيِي الْقُلُوبَ كَمَا يُحْيِي الْمَطَرُ الْأَرْضَ
 قِ فَافَاكُ عَمَّا يَقْرَعُ قَفَاكَ
 سَوْفَ تَرَى إِذَا انْجَلَى الْغُبَارُ - أَفْرَسَ تَحْتَكَ أَمَّ حِمَارُ

izjednačiti - سَوَى - إِسْتَوَى

ružno djelo - خَبِيثٌ

oživjeti - أَحْيَا - حَيَّى

usta - فَمَّ (ak. - فَا gen. - فِي)

udarati, kucati, kucnuti - قَرَعَ -

potiljak, tjeme - قَفَا (قفو) (أَقْفِيَّةٌ - pl.)

sleći se, slegnuti - انْجَلَى

prašina - غُبَارٌ

Tabela 1.

الَّلَفِيفُ (يَعْنِي الْأَجُوفُ مَعَ الْمَهْمُوزِ) الْمَعْلُومُ

biti ružan; ožalostiti - سَاءَ - htjeti - شَاءَ - doći - جَاءَ -

	الْمُضَارِعُ	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	الْمَاضِي
jednina 3. l. m. r.	يَجِيءُ	جَاءَ	يَشَاءُ	شَاءَ	يَسُوءُ	سَاءَ
jednina 3. l. ž. r.	تَجِيءُ	جَاءَتْ	تَشَاءُ	شَاءَتْ	تَسُوءُ	سَاءَتْ
jednina 2. l. m. r.	تَجِيءُ	جِئْتُ	تَشَاءُ	شِئْتُ	تَسُوءُ	سُئْتُ
jednina 2. l. ž. r.	تَجِئِينَ	جِئْتُ	تَشَائِينَ	شِئْتُ	تَسُوئِينَ	سُئْتُ
jednina 1. l. oba r.	أَجِيءُ	جِئْتُ	أَشَاءُ	شِئْتُ	أَسُوءُ	سُئْتُ
dvojina 3. l. m. r.	يَجِيئَانِ	جَاآ	يَشَاآنِ	شَاآ	يَسُوْءَانِ	سَاآ
dvojina 3. l. ž. r.	تَجِيئَانِ	جَاآتَا	تَشَاآنِ	شَاآتَا	تَسُوْءَانِ	سَاآتَا
dvojina 2. l. oba r.	تَجِيئَانِ	جِئْتُمَا	تَشَاآنِ	شِئْتُمَا	تَسُوْءَانِ	سُئْتُمَا
množina 3. l. m. r.	يَجِيئُونَ	جَاؤُوا	يَشَاؤُونَ	شَاؤُوا	يَسُوْؤُونَ	سَاؤُوا
množina 3. l. ž. r.	يَجِئْنَ	جِئْنَ	يَشَاْنَ	شَاْنَ	يَسُوْنَ	سُوْنَ
množina 2. l. m. r.	تَجِيئُونَ	جِئْتُمْ	تَشَاؤُونَ	شِئْتُمْ	تَسُوْؤُونَ	سُئْتُمْ
množina 2. l. ž. r.	تَجِئْنَ	جِئْتَنَّ	تَشَاْنَ	شِئْتَنَّ	تَسُوْنَ	سُئْتَنَّ
množina 1. l. oba r.	نَجِيءُ	جِئْنَا	نَشَاءُ	شِئْنَا	نَسُوءُ	سُئْنَا

Imperativ

جِيءْ	شَاْ	سُوْ
جِئِي	شَائِي	سُوئِي
جِئُوا	شَاؤُوا	سُوؤُوا
جِئْنَ	شَاْنَ	سُوْنَ

Particip aktivni

الْمَصْدَرُ

جَاءَ	شَاءَ	سَاءَ
مَجِيءٌ	شَيْءٌ	سُوءٌ
(مَصْدَرٌ مِيمِيٌّ)		

Tabela 2.

الْلَّفِيفُ مِنْ فَعْلَيْنِ - سَوَى - izjednačiti - وَفَى - ispuniti obećanje

الْمَعْلُومُ

سَوَى

وَفَى

	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ
jednina 3. l. m. r.	سَوَى	يَسْوِي	وَفَى	يَفِي
jednina 3. l. ž. r.	سَوَتْ	تَسْوِي	وَفَتْ	تَفِي
jednina 2. l. m. r.	سَوَيْتَ	تَسْوِي	وَفَيْتَ	تَفِي
jednina 2. l. ž. r.	سَوَيْتَ	تَسْوِينَ	وَفَيْتَ	تَفِينَ
jednina 1. l. oba r.	سَوَيْتُ	أَسْوَى	وَفَيْتُ	أَفِي
dvojina 3. l. m. r.	سَوَا	يَسْوِيَانِ	وَفَا	يَفِيَانِ
dvojina 3. l. ž. r.	سَوَاتَا	تَسْوِيَانِ	وَفَتَا	تَفِيَانِ
dvojina 2. l. oba r.	سَوَيْتُمَا	تَسْوِيَانِ	وَفَيْتُمَا	تَفِيَانِ
množina 3. l. m. r.	سَوَوْا	يَسْوُونُ	وَفَوْا	يَفُونُ
množina 3. l. ž. r.	سَوَيْنَ	يَسْوِينَ	وَفَيْنَ	يَفِينَ
množina 2. l. m. r.	سَوَيْتُمْ	تَسْوُونُ	وَفَيْتُمْ	تَفُونُ
množina 2. l. ž. r.	سَوَيْتُنَّ	تَسْوِينَ	وَفَيْتُنَّ	تَفِينَ
množina 1. l. oba r.	سَوَيْنَا	نَسْوِي	وَفَيْنَا	نَفِي

Tabela 3.

إِسْمُ الْمَفْعُولِ	إِسْمُ الْفَاعِلِ	rod i broj	نَهْيُ الْحَاضِرِ	أَمْرُ الْحَاضِرِ				
مَسْوِيٌّ	مَوْفِيٌّ	سَاوٍ	وَأَفٍ	jed. m. r.	لَا تَسْوِي	لَا تَفِي	إِسْوِي	فِ (فَهْ)
مَسْوِيَّانِ	مَوْفِيَّانِ	سَاوِيَّانِ	وَأَفِيَّانِ	dv. m. r.	لَا تَسْوِيَا	لَا تَفِيَا	إِسْوِيَا	فِيَا
مَسْوِيَّوْنَ	مَوْفِيَّوْنَ	سَاوَوْنَ	وَأَفَوْنَ	mn. m. r.	لَا تَسْوُوا	لَا تَفُوا	إِسْوُوا	فُوا
مَسْوِيَّةٌ	مَوْفِيَّةٌ	سَاوِيَّةٌ	وَأَفِيَّةٌ	jed. ž. r.	لَا تَسْوِي	لَا تَفِي	إِسْوِي	فِي
مَسْوِيَّتَانِ	مَوْفِيَّتَانِ	سَاوِيَّتَانِ	وَأَفِيَّتَانِ	dv. ž. r.	لَا تَسْوِيَا	لَا تَفِيَا	إِسْوِيَا	فِيَا
مَسْوِيَّاتٌ	مَوْفِيَّاتٌ	سَاوِيَّاتٌ	وَأَفِيَّاتٌ	mn. ž. r.	لَا تَسْوِينَ	لَا تَفِينَ	إِسْوِينَ	فِينَ

الْمَصْدَرُ = وَفَاءٌ - سَوَاءٌ

VJEŽBE

الْتَمَرِينَاتُ

- يَا أَهْلَ الْإِحْسَانِ جَزَيْتُمْ خَيْرًا وَوَقَيْتُمْ شَرًّا.
- هَذَا اللَّحْمُ لَمْ يَشَوْ كَمَا يَنْبَغِي.
- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ!
- اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ تَكُنْ أَعْبَدَ النَّاسِ.
- أَنَا لَا أَقْوَى عَلَى هَذَا الْأَمْرِ وَأَنْتَ تَطْلُبُهُ مِنِّي.
- إِطْوِ هَذِهِ الْوَرَقَةَ.
- كَانَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُوحِي إِلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى كُلُّ مَا يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهِ مِنْ أُمُورٍ دِينِيهِمْ.

الكَلِمَاتُ RIJEČI

moći - قَوَى (عَلَى)	dobročinitelji - أَهْلُ الْإِحْسَانِ
saviti - طَوَى -	platiti, nagraditi - جَزَى
nadahnuti, objaviti - أَوْحَى إِلَى	čuvati - وَقَى
biti potrebno - إِحْتَاجَ	meso - (pl. - لَحْمٌ)
peći - شَوَى -	kao što treba - كَمَا يَنْبَغِي
od vjerskih potreba - مِنْ أُمُورٍ دِينِيهِمْ	gorivo - وَقُودٌ

1. Od datih glagola ili sličnih koje nađeš napraviti tabelarni pregled u الماضي والمضارع. Kad iz teksta izvadiš sve nepravilne glagole, objasni kojoj vrsti pripadaju i ukratko kaži njihove osobine.

2. بَلَّغْنَا أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى حَاجِبِ مُعَاوِيَةَ فَقَالَ لَهُ: قُلْ لَهُ عَلَى الْبَابِ أَخُوكَ لِأَبِيكَ وَأُمِّكَ. ثُمَّ قَالَ لَهُ: مَا أَعْرِفُ هَذَا. ثُمَّ قَالَ: إِئْذَنْ لَهُ فَدَخَلَ فَقَالَ لَهُ: أَيُّ الْإِخْوَةِ أَنْتَ؟ فَقَالَ ابْنُ آدَمَ وَحَوَاءَ. فَقَالَ: يَا غُلَامُ، أَعْطَاهُ دِرْهَمًا. فَقَالَ: تُعْطِي أَخَاكَ لِأَبِيكَ وَأُمِّكَ دِرْهَمًا. فَقَالَ: لَوْ أَعْطَيْتُ كُلَّ أَخٍ لِي مِنْ آدَمَ وَحَوَاءَ مَا بَلَغَ إِلَيْكَ هَذَا.

3. Iz gornjeg teksta napravi analizu, ali tako da svaka riječ bude obrađena ovako, npr.:

Glagol بَلَغَ 3. l. m. r. jednina, znači doprijeti
sastavljena lična zamjenica 1. lice mn. نَا , itd.

4. Odgovori na pitanja:

a) Ko su naši neprijatelji?

b) Dogovorili smo se sa našim neprijateljima o prekidu vatre (وَقَفُّ إِطْلَاقِ النَّارِ) ali oni nisu poštovali dogovor nikad (قَطُّ).

c) Je li sva tvoja rodbina (أَقْرَبَاءُ) oputovala?

d) Gdje sada žive tvoji susjedi koji su stanovali u istoj zgradi s tobom.

e) Je li se vratio tvoj prijatelj iz rata?

5. أَجِبْ عَلَى هَذِهِ الْأَسْئَلَةِ:

(١) مَاذَا بَلَّغْنَا عَنْ رَجُلٍ وَهُوَ جَاءَ إِلَى مُعَاوِيَةَ؟

(٢) مَاذَا سَأَلَ مُعَاوِيَةَ عِنْدَمَا سَمِعَ صَوْتَ رَجُلٍ غَيْرِ مَعْرُوفٍ لَهُ؟

(٣) هَلْ كَانَ هَذَا الرَّجُلُ قَرِيبًا لِمُعَاوِيَةَ أَمْ لَا؟

(٤) مَنْ هُوَ الرَّجُلُ الَّذِي طَلَبَ حَاجَةً وَمَا هِيَ؟

(٥) كَمْ أَعْطَى لَهُ مُعَاوِيَةُ؟

(٦) مَاذَا قَالَ رَجُلٌ بَعْدَ هَدِيَّةٍ صَغِيرَةٍ؟

(٧) وَمَاذَا رَدَّ لَهُ مُعَاوِيَةُ؟

(٨) مَنْ هُمَا آدَمُ وَحَوَاءُ؟

6. Sigurno znaš neku anegdotu sličnu ovoj o Halifi Muawiyi pa je pokušaj prevesti na arapski jezik.

VRSTE INFINITIVA

Već u uvodnom dijelu i, kasnije, kod konjugacije prve vrste glagola objasnili smo da se infinitiv u arapskom jeziku tretira kao ime, da se deklinira, da može da primi sastavljene lične zamjenice i sve druge funkcije u rečenici kao i svako drugo ime. Isto tako, istakli smo da su infinitivi u prvoj vrsti glagola nepravilnih oblika i nabrojali smo one koji su najčešće u upotrebi.

Ono što je malo strano našem jeziku jeste činjenica da se u arapskoj gramatici infinitiv smatra izvorom za pridjeve, participe (aktivni i pasivni), imenice mjesta i vremena i imenice oruđa.

Mi smo već obradili infinitiv prve vrste glagola - a u uvodnom dijelu istakli smo da u arapskoj gramatici ima izvedenih glagola, tj. onih koji nastaju iz prve vrste bilo da se radi o glagolima koji imaju u korijenu tri ili četiri, pa i više konzonanata, kao i bez obzira na to da li su svi ti konzonanti zdravi (a to su svi osim *ا و ي*) ili nisu. To proširenje dat će nove glagolske oblike sa novim značenjem i to je, naravno, jedna od mogućnosti bogaćenja inače oskudnih glagolskih oblika. Te proširene vrste obradit ćemo posebno-ovdje - da ćemo samo oblike infinitiva kojih ima nekoliko vrsta i u nekoliko različitih značenja.

1. Infinitiv kojim se iskazuje količina i zove se *مَصْدَرُ الْمَرَّةِ*. Od prve vrste glagola dolazi na oblik *فَعَلَةٌ*, od proširenih vrsta na oblike infinitiva dotične vrste kad mu se na kraju doda još *تَاءُ التَّأْنِيثِ* (ة). Ako se dogodi da infinitiv već ima na kraju (ة) onda se takav infinitiv ostavi u akuzativu i doda mu se broj *وَاحِدَةٌ* ili izraz *فَقَطْ* i *لَا غَيْرَ* npr.:

Udarila sam ga jedanput. *ضَرَبْتُهُ ضَرْبَةً*

Borio sam se s njim jedanput. *قَاتَلْتُهُ مُقَاتَلَةً وَاحِدَةً*

Zaustavila sam se jedanput. *وَقَفْتُ وَقْفَةً*

Jednom sam uzmaknula. *قَهَقَرْتُ قَهْقَرَةً لَا غَيْرَ*

Jednom se ispravio. *إِسْتَقَامَ إِسْتِقَامَةً فَقَطْ*

Privukla sam ga jedanput. *جَذَبْتُهُ جَذْبَةً*

Počastila sam ga jedanput. *أَكْرَمْتُهُ إِكْرَامَةً*

Veličala sam ga jedanput. عَظَّمْتُهُ تَعْظِيمَةً

Prekinulo se uže jedanput. انْقَطَعَ الْحَبْلُ انْقِطَاعًا

Treba samo još napomenuti da se ovaj infinitiv upotrebljava kad je riječ o tome da se glagolska radnja dogodila samo jedanput. To je, uostalom, vidljivo iz datih primjera.

2. Infinitiv koji se zove مَصْدَرُ النَّوعِ ili مَصْدَرُ الْهَيْئَةِ koji kazuje da glagolska radnja ima neku posebnu osobinu, novi kvalitet i da se odvijala na osobit način. Od prve vrste glagola dolazi na oblik فَعْلَةٌ, a od proširenih vrsta na oblik vlastitog infinitiva uz dodatak opisa (pridjevom ili participom) kao npr.:

Zaustavila sam se poput učenjaka. وَقَفْتُ وَقْفَةَ الْعُلَمَاءِ

Ibrahim ima lijepo držanje pri sjedenju. إِبْرَاهِيمُ حَسَنُ الْجَلْسَةِ

Ajša se tiho kreće. عَائِشَةُ هَادِئَةُ الْمَشْيَةِ

Uman je ugodno društvo (pratnja). الذِّكْيُ سَهْلُ الْمُرَافَقَةِ

Glupak je težak sagovornik (za društvo). الْبَلِيدُ شَدِيدُ الْمُعَاشَرَةِ

Počastila sam ga kako valja. أَكْرَمْتُهُ إِكْرَامًا عَظِيمًا

a) Evo jednog odlomka u kome ćeš naći neke infinitive, podvuci ih i objasni:

وَتَرَى شِرْذِمَةً مِنَ الْإِنَانِيِّينَ، قَدَمُهَا فِي الْمَاءِ وَأَنْفُهَا فِي السَّمَاءِ. وَهِيَ حُثَالَةُ السُّفَهَاءِ تَخْتَالُ اخْتِيَالًا عَظِيمًا كَالْجَبَابِرَةِ وَتَبْطِشُ بَطْشَ الْقَسَاوِرَةِ وَتَجْلِسُ جَلْسَةَ الْأَكَاسِرَةِ وَتَمْشِي مَشْيَةَ الْقِيَاصِرَةِ وَهِيَ لَا فِي الْعَيْرِ وَلَا فِي النَّفِيرِ.

b) Od datih glagola napravi infinitive o kojima smo već govorili i uvrsti u rečenicu koju ćeš sam(a) konstruirati:

مشى - سمع - دعا - مات - لعب - صاح - قتل - عظم - اكرم - استمع

إستقر - جلس - صاحب - إستباح - جَلَجَلَ - تَبَخَّثَرَ - إختال - تكبر - انْقَطَعَ

3. Infinitiv koji ima na početku konsonant م i zato se zove الْمَصْدَرُ الْمِيمِيُّ npr. مَرَامٌ - namjera od gl. يَرُومُ - رَامَ - namjeravati; مَعْنَى - značenje od gl. يَعْنِي - مَعْنَى - namjeravati. Za imenice mjesta i vremena koje zovemo إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ i za ovaj infinitiv imamo oblik مَفْعَلٌ ako im je المضارع na oblik يَفْعَلُ kao:

Oblik مَفْعَلٌ imaju svi glagoli prve vrste osim المثال npr.:

مَرَّ - (مَرَّ - يَمُرُّ) مَمَرٌ - proći (صدق - يصدق) مَصْدَقٌ - biti iskren,

مَقَالَ (od يَقُولُ - قال) - govoriti,

مَنَالَ (od يَنَالُ - نال) - postići

مَحْيَا (od يَحْيَا - حي) - živjeti,

مَشْغَلٌ (od يَشْغَلُ - شغل) - zabaviti se

Na oblik مَفْعَلٌ od nekih glagola koji u prvoj vrsti imaju يَفْعَلُ kao:

مَرْجِعٌ (od رَجَعَ - يَرْجِعُ) - vratiti se

مَنْطِقٌ (od نَطَقَ - يَنْطِقُ) - izgovarati

مَصِيرٌ (od صَارَ - يَصِيرُ) - postati

مَغِيبٌ (od غَابَ - يَغِيبُ) - biti odsutan

مَسِيرٌ (od سَارَ - يَسِيرُ) - ići

مَشِيبٌ (od شَابَ - يَشِيبُ) - osijediti

مَقِيلٌ (od قَالَ - يَقِيلُ) - odmarati se popodne

Na ovaj isti oblik pokatkad dođe (ة), npr.:

مَوَدَّةٌ (od وَدَّ - يُوَدُّ) - voljeti

مَرْحَمَةٌ (od رَحِمَ - يَرْحَمُ) - smilovati se

مَسْعَاةٌ (od سَعَى - يَسْعَى) - truditi se

مَحَبَّةٌ (od حَبَّ - يَحِبُّ) - voljeti, ljubiti

Glagoli المِثَال dolaze na oblik مَفْعَلٌ, kao:

مَيْسِرٌ (od يَسَرَ - يَمْسِرُ) - kockati se

مَوْلِدٌ (od وَلَدَ - يَلِدُ) - roditi, poroditi

I ovaj oblik može primiti na kraju (ة), kao;

مَوْعِظَةٌ (od وَعَظَ - يَعِظُ) - držati prediku, propovijed

Ima nekoliko glagola koji imaju ovakav oblik, mada nisu od vrste المِثَال, kao:

مَعْرِفَةٌ (od عَرَفَ - يَعْرِفُ) - znati

مَغْفِرَةٌ (od غَفَرَ - يَغْفِرُ) - oprostiti (griješiti)

مَعْصِيَةٌ (od عَصَى - يَعْصِي) - griješiti

مَحْمَدَةٌ (od حَمَدَ - يَحْمَدُ) - zahvaljivati, biti zahvalan

Neki المِثَال imaju oblik, kao npr.: مِلَادٌ od يَلِدُ - وَلَدَ poroditi, roditi.

Sve proširene vrste imaju ovaj infinitiv na oblik svog participa pasivnog, kao:

مُجَابٌ (od أَجَابَ - يُجِيبُ) - odgovoriti

مُقَهَّرٌ (od قَهَرَ - يُقَهَّرُ) - uzmaknuti

مُتَعَلِّمٌ (od تَعَلَّمَ - يَتَعَلَّمُ) - sebe poučavati, biti samouk

DVADESET DRUGA LEKCIJA

الدرس الثاني والعشرون

IMENICE MJESTA I VREMENA

إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ

Od prve vrste glagole iz 1. 3. 4. i 5. razreda i svih nepravilnih glagola osim **مَفْعَلٌ** kao: **المصدر الميمي** tj. **المثال** dolaze na oblik kao i

يَذْهَبُ od **مَذْهَبٌ** - ići, tj. - pravac

يَبْدَأُ od **مَبْدَأٌ** - početi - početak; princip

يَقُومُ od **مَقَامٌ** - stajati - mjesto

يَطْبَخُ od **مَطْبَخٌ** - kuhati - kuhinja

يَغْزُو od **مَغْزَى** - ratovati - bojište

يَأْوِي od **مَأْوَى** - skloniti se - sklonište

Ima i izuzetaka, i to zato što bi zbog svog oblika u **المضارع** trebalo da imaju isti oblik kao gore. Oni, međutim, imaju sljedeće oblike:

يَجْزُرُ od **مَجْزَرٌ** - klaonica

يَسْقُطُ od **مَسْقُطٌ** - padalište; mjesto rođenja

يَنْبِتُ od **مَنْبِتٌ** - klijaliste

يَسْكُنُ od **مَسْكَنٌ** (مَسْكَنٌ) - stan

يَغْرُبُ od **مَغْرَبٌ** - zapad

يَنْخَرُ od **مَنْخَرٌ** - nozdrva

I ovi oblici katkad imaju na kraju (ة), kao:

مَغَارَةٌ - pećina, **مَدْرَسَةٌ** - škola

Oblik **مَفْعَلٌ** imaju glagoli koji pripadaju 2. i 6. razredu i **المثال**, kao:

يَجْلِسُ od **مَجْلِسٌ** - sjednica, zbor, skupština

يَعِدُ od **مَوْعِدٌ** - obećanje

يَضَعُ od **مَوْضِعٌ** - rok, termin, vrijeme

يَقَعُ od **مَوْقِعٌ** - položaj, mjesto, pozicija

I ovaj oblik može dobiti na kraju (ة), kao:

يَنْزِلُ od **مَنْزِلَةٌ** - položaj

يَسِيرُ od **مَسِيرَةٌ** - razmak, udaljenost

Od proširenih glagolskih vrsta ovaj oblik dolazi na oblik participa pasivnog kao i kod المصدر الميمى

اغْتَسَلَ - مُغْتَسَلٌ - praonica

اِسْتَفْتَحَ - مُسْتَفْتَحٌ - početak

IMENICE ORUĐA اسم الآلة

To su one imenice koje su nastale od glagola i kazuju da se radi o oruđu kojim se vrši glagolska radnja. Dolaze na oblik مَفْعَلٌ - مَفْعَلَةٌ - مَفْعَالٌ bez obzira na to da li se radi o osnovnoj ili proširenoj vrsti. Nerijetko imamo ovaj oblik iz druge neke imenice i ne mora uvijek osnov biti glagol, kao فَأْسٌ sjekira i sl.

مَفْعَلٌ

Isturpijao je željezo turpijom. بَرَدَ الْحَدِيدَ بِالْمِبْرَدِ

Sjekao je meso oštricom (satarom). قَطَعَ اللَّحْمَ بِالْمِقْطَعِ

Svirao je svirač na pijaninu. عَزَفَ الْمُطْرِبُ بِالْمِعْزَفِ

Peo se radnik ljestvama. عَرَجَ الْعَامِلُ بِالْمِعْرَجِ

مَفْعَالٌ

Orao je zemlju plugom. حَرَثَ الْأَرْضَ بِالْمِحْرَاثِ

Rezao je kožu skalpelom. شَرَطَ الْجِلْدَ بِالْمِشْرَاطِ

Oticala je voda žlijebom (olukom). زَرَبَ الْمَاءُ بِالْمِزْرَابِ

Blistalo mu je lice poput luče. صَبَحَ وَجْهُهُ بِالْمِصْبَاحِ

Razmahao je vatru žaračem. حَرَّكَ النَّارَ بِالْمِحْرَاكِ

Objesio je stvari o uže. عَلَّقَ الْمَتَاعَ بِالْمِعْلَاقِ

مَفْعَلَةٌ

Pomeo je kuću metlom. كَنَسَ الْبَيْتَ بِالْمِكْنَسَةِ

Išpartao je list ravnalom. سَطَرَ الْوَرَقَةَ بِالْمِسْطَرَةِ

Popela sam se u kuću stepenicama. رَقِيتُ الْبَيْتَ بِالْمِرْقَاةِ

Vatra se puši kroz dimnjak. دَخَنَتِ النَّارُ بِالْمِدْحَنَةِ

Uzela sam abdest u abdesthani. تَوَضَّأْتُ بِالْمِیْضَاةِ

Uglačala sam drvo blanjom . مَلَّسْتُ الْخَشَبَ بِالْمَلْسَةِ .

Tinta je u mastionici. الْحَبْرُ فِي الْمِحْبَرَةِ .

Stavila sam olovku u pernicu. وَضَعْتُ الْقَلَمَ فِي الْمَقْلَمَةِ .

Štitila sam se od kiše mantilom. اتَّقَيْتُ الْمَطَرَ بِالْمِطْطَرَةِ .

mesarski nož - الشَّاطُورُ zvonu - الْجَرَسُ

gong - النَّاقُورُ bradva, sjekirica - الْقَدُومُ

sjekira - الْفَأْسُ nož - السَّكِّينُ

Imenica mjesta i vremena (إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ) imaju, dakle, svoje paradigme (što ne znači da ih nema i nepravilnih!) i pokazuju mjesto gdje se i vrijeme kad se glagolska radnja događa (ili se dogodila).

Što se tiče imenice oruđa (إِسْمُ الْأَلَةِ) kojim se nešto radi, također imaju svoj određen oblik, i to smo već obradili.

Ako je riječ o imenicama koje pokazuju zanimanje, nešto što se dug period (ili zanaovijek) ponavlja dolaze na oblik فَعَّالٌ (što ne znači da i uz ovaj oblik ne bismo mogli dodati ة).

Pogledajmo još nekoliko primjera:

مَوْلِدُ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ شَهْرُ رَبِيعِ الْأَوَّلِ .

Rodendan (rođenje) Poslanika, a.s., je mjesec rebiu-l-ewwel.

Početak školske godine je mjesec septembar. مَبْدَأُ السَّنَةِ الدِّرَاسِيَّةِ شَهْرُ سَبْتَمْبَرِ .

Povratak putnika je u petak. مَرْجِعُ الْمُسَافِرِ يَوْمَ الْخَمِيسِ .

Zbor (skup) sastanak prijatelja je pred školom. مُجْتَمَعُ الْأَصْدِقَاءِ أَمَامَ الْمَدْرَسَةِ .
الَّيْلُ مُسْتَوْدَعُ الْأَسْرَارِ .

Noć (kao vrijeme إِسْمُ الزَّمَانِ) je pohrana tajni. (Noć je amanet za tajne).

Prsa (kao mjesto إِسْمُ الْمَكَانِ) su pohrana tajni. الصَّدْرُ مُسْتَوْدَعُ الْأَسْرَارِ .

Zaista im je jutro sastanak. إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصَّبْحُ .

Završetak nedjelnog (sedmično) rada je petak. مُنْتَهَى الْعَمَلِ الْأُسُوعِيِّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ .

Evo još nekoliko primjera imenica koje pokazuju zanimanje i dolaze na oblik فَعَّالٌ:

pilot - طَيَّارٌ

učač Kur'ana - قَرَّاءٌ

pješak - مَشَّاءٌ

sluga (duh) - خِدَّامٌ

brijač حَلَّاقٌ

kovač حَدَّادٌ

nosач حَمَّالٌ

brojač - عَدَّادٌ

stolar, tesar - نَجَّارٌ

pekar - خَبَّازٌ

VJEŽBE

الْتَمَرِينَاتُ

1.

الْقُرْآنُ خَاتَمُ الْكُتُبِ السَّمَاوِيَّةِ - مَجْلِسُ الْعِلْمِ رَوْضَةُ الْجَنَّةِ - الْأَمْثَالُ مَصَابِيحُ الْأَقْوَالِ - السُّؤَالُ مِفْتَاحُ خَزَائِنِ الْعِلْمِ - الْقُطْرُ الْمِصْرِيُّ يَنْقَسِمُ إِلَى قِسْمٍ جَنُوبِيٍّ وَقِسْمٍ شِمَالِيٍّ أَوْ قِبْلِيٍّ وَبَحْرِيٍّ، فَالْقِبْلِيُّ يَمْتَدُّ مِنْ مَبْدَأِ حُدُودِ مِصْرَ إِلَى تَفَرُّعِ النَّيْلِ، وَالْبَحْرِيُّ يَمْتَدُّ مِنَ الْمَوْضِعِ الَّذِي يَتَفَرَّعُ فِيهِ النَّيْلُ إِلَى الْبَحْرِ الْمُتَوَسِّطِ - كَانَ لِلْعَرَبِ مَعْرِفَةُ أَوْقَاتِ مَطَالِعِ النُّجُومِ وَمَغَارِبِهَا وَمُعْتَدِلِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ - بَعْضُ الطُّيُورِ لَهَا مَشْتَى وَمَصِيفٌ.

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

zbor - مَجَالِسٌ ج مَجْلَسٌ

stepen - مَنَازِلُ ج مَنَزَلَةٌ

slobodan - أَحْرَارٌ ج حُرٌّ

mjesto - مَقَامٌ

govor, članak - مَقَالٌ

riznica - خَزَائِنُ ج خَزِينَةٌ

zimovaliste - مَشْتَى

svršetak, kraj - خَاتَمٌ

nebeski - سَمَاوِيٌّ

perivoj - رَوْضَةٌ

poslovice - أَمْثَالٌ

ptica - طُيُورٌ ج طَيْرٌ

ljetovaliste - مَصِيفٌ

ulazak - مَدْخَلٌ

teško - عَسِيرٌ

bogomolja - مَعْبَدٌ

različit - مُخْتَلَفٌ

govor - كَلَامٌ

ogledalo - مِرْآةٌ

izlazak - مَطَالِعُ ج مَطْلَعٌ

dijeljenje - انْقِسَامٌ

grananje - تَفَرُّعٌ

ravnodnevnica - مُعْتَدِلُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

glavni grad - عَاصِمَةٌ

izlazak - مَخْرَجٌ

lahko - يَسِيرٌ

običaj - عَادَاتٌ ج عَادَةٌ

šutnja - صَمْتُ

pokazati - أَظْهَرَ - يُظْهِرُ - إِظْهَارٌ

zemlja Egipat - الْقُطْرُ الْمِصْرِيُّ

početak - مَبْدَأٌ

zalazak, zapad - مَغَارِبُ ج مَغْرَبٌ

zvijezda - نُجُومٌ ج نَجْمٌ

prijestonica - مَقَرُّ الْحُكُومَةِ

utemeljenje - تَأْسِيسٌ

mahana - عُيُوبٌ ج عَيْبٌ

zvijezdarnica, opservatorij - مَرْصَدٌ فَلَكِيٌّ

2. Prevedi na arapski jezik:

Istočni običaji se razlikuju od zapadnih. Arapski jezik je teži nego turski jezik. Mekka je mjesto gdje se sastaju muslimani iz svih islamskih zemalja. Kad je Me'mun, sin Harun Er-Rašida došao na prijesto, sjeo na stolicu halifata, podigao je mnogo učilišta i naredio da se sagradi opservatorij. Jezik je ključ ljudskih tajni. Ogledalo pokazuje manjkavosti tijela a govor mahane duše.

3. Iz oba teksta izvadi imenica mjesta, vremena, zanimanja.

4. Nađi glagole iz kojih su nastale te imenice.

5. Od glagola iz teksta napravi sve ove spominjane imenice, ako ima logike napravi od njih rečenice.

6. Vjerojatno ste ranije nešto čuli o arapskim učenjacima u vrijeme njihovog uspona a poslije stvaranja halifata. Bavili su se mnogim naukama među kojima izuzetno mjesto zauzima i geografija. Arapi su dali nekoliko vrlo značajnih imena u toj oblasti nauke.

Razvoj geografije imao je svoga podsticaja u prvom redu zbog širenja islama, zatim, tu je i interes razvoja trgovine i ne možda najvažnije, ali važno, značiželja za upoznavanjem i drugih oblasti i naroda.

Najinteresantnija ličnost među tim „istraživačima“ svakako je *إِبْنُ بَطُوطَةَ*. On je putovao po svijetu 23 godine, zatim se vratio u svoj grad (Fes, danas grad u državi Maroko), te je počeo diktirati jednom pisaru svoje putovanje koje se zove *رَحْلَةُ ابْنِ بَطُوطَةَ* *Putovanje Ibn Batute*.

Na kraju ti donosimo jedan dio toga teksta, toliko da vidiš stil tadašnjih pisaca, te da se zainteresiraš za tog pisca i njegovo djelo.

Moža će se pojaviti i prijevod na bosanski jezik, jer djelo je prevedeno na mnoge svjetske jezike.

ذِكْرُ قُبَّةِ الصَّخْرَةِ

وَهِيَ مِنْ أَعْجَبِ الْمَبَانِي وَأَتْقَنِيهَا وَأَغْرَبِيهَا شَكْلًا. قَدْ تَوَفَّرَ حَظُّهَا مِنَ الْحَاسِنِ وَأَخَذَتْ مِنْ كُلِّ بَدِيعَةٍ بِطَرَفٍ. وَهِيَ قَائِمَةٌ عَلَى نَشْرِ فِي وَسْطِ الْمَسْجِدِ يُصْعَدُ إِلَيْهَا فِي دَرَجٍ رُخَامٍ وَلَهَا أَرْبَعَةُ أَبْوَابٍ. وَالدَّائِرَةُ بِهَا مَفْرُوشٌ بِالرَّخَامِ أَيْضًا مُحْكَمُ الصَّنْعَةِ وَكَذَلِكَ دَاخِلُهَا. وَفِي ظَاهِرِهَا وَبَاطِنِهَا مِنْ أَنْوَاعِ الزَّوَاقَةِ وَرَائِقِ الصَّنْعَةِ مَا يُعْجِزُ الْوَاصِفَ. وَأَكْثَرُ ذَلِكَ مُغَشَّ بِالذَّهَبِ فَهِيَ تَتَلَأَلُ نُورًا وَتَلْمَعُ لَمْعَانِ الْبَرْقِ. يَحَارُ بِصَرِّ مُتَأَمِّلِهَا فِي مُحَاسِنِهَا وَيَقْصُرُ لِسَانُ رَائِيهَا عَنْ تَمَثُّلِهَا. وَفِي وَسْطِ الْقُبَّةِ الصَّخْرَةِ الْكَرِيمَةِ الَّتِي جَاءَ ذِكْرُهَا فِي الْآثَارِ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَّجَ مِنْهَا إِلَى السَّمَاءِ...

RIJEČI الْكَلِمَاتُ

vanjšтина - ظَهْرٌ	obilovati - تَوَفَّرَ
unutrašnjost - بَاطِنٌ	dio, motiv - حَظٌّ
mozaik, ukras - زَوَاقَةٌ	ljepota - مَحَاسِنٌ
učiniti nemoćnim - أَعْجَزَ	krasota - بَدِيعَةٌ
prekriven - مَغْشَى	podnožje - نَشْرٌ
sijati - لَمَعَ	stepenice - دَرَجٌ
blještati - لَأَلَّ	mramor - رُخَامٌ
munja - بَرْقٌ	zastr, pokriven - مَفْرُوشٌ
kupola - قُبَّةٌ	penjati se, uzdizati se - عَرَجَ

7. Kad dopuniš ispuštene vokale i prevedeš tekst, analiziraj riječ po riječ. Na taj način ćeš ponoviti cjelokupno do sada pređeno gradivo i, naravno, najbolje ocijeniti svoj napredak. Tada ćeš moći ponoviti ono što ti se čini da nije dovoljno savladano.

Jezik našeg pisca jeste malo arhaičan, ali razumljiv je i lijep, zar ne? Da bi uočio te razlike, uzmi neku tebi dostupnu savremeniju knjigu (ili neku našu vježbu) i usporedi ta dva teksta. Ono što uočiš to je tvoja kritika datog teksta.

NAPOMENA AUTORA

Pri izradi udžbenika arapskog jezika pomagala sam se sljedećim udžbenicima:

القواعد الأساسية في النحو والصرف – تأليف:

يوسف الحمادي، محمد محمد الشناوي، محمد شفيق عطا

(štampano u Kairu 1981. godine)

معجم النحو – عبد الغني الدقر

(štampano u Damasku 1975. godine)

قواعد اللغة العربية – تأليف: حفني بك ناصف، محمد بك دياب، الشيخ مصطفى طوم

(drugo izdanje štampano u Kairu 1909. godine)

التدريب على قواعد اللغة – ألفه الاساتذة:

ابراهيم مصطفى، عبد المجيد الشافي، محمود السيد عبد اللطيف

(štampano u Tunisu 1985. godine)

مميزات لغات العرب – تأليف: حفني ناصف بك

(drugo izdanje štampano Univerzitet u Kairu 1959. godine)

المبادئ الصرفية – تأليف: سعد بن عمر

(štampano u Tunisu 1974. godine)

مبادئ النحو – تأليف: محمد محمد رضوان، ابو المجيد احمد عبد الرحمن

(štampano u Kairu 1982. godine - drugo izdanje)

النصوص الجديدة في القراءة

grupa autora (štampano u Tunisu 1974. godine)

القراءة – تأليف الدكتور مصطفى الشكعة

(štampano u Kairu 1982. godine)

العصفور محاسن – تزييف: القطاري محمد سعيد فطوم

(štampano u Tunisu 1967. godine)

الجديد في القراءة و المحفوظات – تأليف: احمد ابو بكر ابراهيم، عبد العظيم بدوي

(štampano u Kuvajtu 1968. godine), te odlomke iz:

الايام – طه حسين

زقاق المدق – نجيب محفوظ

رحلة بن بطوطة

زينب – محمد حسين هيكل

SADRŽAJ

Predgovor	1
Uvod	7
Prva lekcija	
Particip pasivni	9
Druga lekcija	
Složena glagolska vremena	12
Predašnje nesvršeno vrijeme.....	13
Treća lekcija	
Futur	16
Dutur drugi	17
Glagoli	18
Četvrta lekcija	
Proširene vrste glagola	20
Druga proširena vrsta	21
Peta lekcija	
Treća proširena vrsta	27
Šesta lekcija	
Četvrta proširena vrsta	31
Sedma lekcija	
Peta proširena vrsta	35
Osma lekcija	
Šesta proširena vrsta	39
Deveta lekcija	
Sedma proširena vrsta	44
Deseta lekcija	
Osma proširena vrsta	49
Jedanaesta lekcija	
Deveta proširena vrsta	54
Dvanaesta lekcija	
Deseta proširena vrsta	58
Trinaesta lekcija	
11., 12. i 13. proširane vrsta	62
Jedanaesta proširena vrsta	63

Dvanaesta proširane vrsta	63
Trinaesta proširane vrsta	64
Četrnaesta lekcija	
Glagoli sa četiri korjenita suglasnika	67
Kvadrilitere - glagoli sa četiri korjenita suglasnika	68
Petnaesta lekcija	
Nepravilni glagoli	73
Šesnaesta lekcija	
Hemzirani glagoli	82
Sedamnaesta lekcija	
El-Misal	91
Osamnaesta lekcija	
El-Edžvef	98
Devetnaesta lekcija	
En-Nakis	111
Dvadeseta lekcija	
El-Lefif	123
Dvadeset prva lekcija	
Vrste infinitiva	129
Dvadeset druga lekcija	
Imenice mjesta i vremena	132
Imenice oruđa	133

ISLAMIC DEVELOPMENT BANK
JEDDAH - SAUDI ARABIA

Udžbenik je besplatan zahvaljujući donaciji ISLAMIC DEVELOPMENT BANK

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE, MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA, NIPP "LJILJAN"

ISBN 9958-22-019-9. -ISBN 9958-11-008-3